ROMÂNIA EROICĂ

Revistă editată de Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria“

* Fondată în anul 1919 sub numele „Cultul Eroilor Noştri“ *

Nr. 1 (54)
Anul XX - 2017
Serie nouă

Centenarul Bătăliilor pentru Moldova

p. 24

Din sumarul acestui număr:

Premiile „Dragalina“ 2017 p.13

Invitatul revistei: colonelul (r) prof. univ. dr. Petre Otu p.16

Familia Brătianu şi Misiunea Militară Franceză p.42

Ioan Scurtu: Împotriva falsificării istoriei p.46

Apelul Asociaţiei Naţionale Cultul Eroilor „Regina Maria“ 2017

Biroul executiv central al Asociaţiei Naţionale Cultul Eroilor „Regina Maria“ mulţumeşte tuturor celor care doresc să sprijine financiar activităţile de cinstire a memoriei eroilor noştri. Susţinerea financiară constă în depunerea a cel puţin 100 de lei la sediul central al asociaţiei noastre (Bulevardul Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, Bucureşti, Cod poştal: 011203), pe bază de chitanţier sau mandat poştal sau în Contul Asociaţiei Naţionale Cultul Eroilor „Regina Maria”:

RO45RNCB0082004534620001, BCR, Sucursala Unirea, Bucureşti

Toţi cei care vor răspunde apelului nostru vor primi câte un exemplar din fiecare număr al revistei „România eroică“. La sfârşitul anului, conducerea Asociaţiei Naţionale Cultul Eroilor „Regina Maria“ va acorda fiecărui susţinător financiar o Diplomă de Excelenţă.

Până la 30 mai 2017 au răspuns apelului nostu:

1. Opritsa Dragalina Popa, SUA = 500 $
2. ACMRR SIE, București = 500 lei
3. Filiala Brăila a ANCERM = 500 lei
4. ANCMRR MAI, București = 200 lei
5. Acad. Nichita Adăniloaie, București = 200 lei
6. Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, București = 200 lei
7. Col. (r) prof. Mihai Albu, București = 200 lei
8. Col. (r) Gică Valerian Ion Constantin, Islaz = 200 lei
9. Col. (r) ing. Marin Alniței, București = 200 lei
10. Col. (r) Dumitru Roman, București = 200 lei
11. Olga Moșoiu, Ștefănești, Argeș = 200 lei
12. Gl. bg. (r) Achim Alstani, Buzău = 200 lei
13. Gl. bg. (r) Vasile Săvoiu, Buzău = 200 lei
14. Col. (r) Dumitru Stratanov, Brașov = 200 lei
15. Gl. bg. (r) Mihai Radu, București = 150 lei
16. Col. (r) Nicolae Ghiță, București = 100 lei
17. Gl. bg. (r) Dan Radu Șerban, București = 100 lei
18. Col. (r) Gheorghe Mateescu, București = 100 lei
19. Col. (r) Petre Gurău, București = 100 lei
20. Lt. col. Anișoara Satnoianu, București = 100 lei
21. Georgeta Bălan, pensionară, Brăila = 100 lei
22. Floarea Dimian, pensionară, Buzău = 100 lei
23. Col. (r) Constantin Chiper, Ploiești = 100 lei
24. Col.(r) dr. ing. Constantin Avădanei, Alba Iulia = 100 lei
25. Col. (r) Petre Romaniuc, Brăila = 100 lei
26. Cristian Stănculeț = 100 lei
27. Comisar (r) Ștefan Ionescu, București = 100 lei
28. Colonel (r) Constantin Bostan, București = 100 lei
29. Com. șef Maluselu Sebastian, Brașov = 100 lei
30. Stoian Emil, Brașov = 100 lei
31. Plt. adj. pr. (r) Nicolae Sanda, București = 100 lei
32. Lt. col. (r) Victor Epure, Slatina = 50 lei

Vă mulțumim!

Acest număr de revistă a fost editat cu sprijinul financiar al ROMTEHNICA S.A.

16 INVITATUL REVISTEI

Colonelul (r) prof. univ. dr. Petre Otu: **Bătăliile din vara anului 1917 au salvat ființa de stat a României și au o mare valoare morală pentru întreaga istorie națională**
interviu realizat de colonel (r) Dumitru Roman

8 ACTUALITATEA

Ziua Eroilor, o sărbătoare fără vârstă - *de colonel (r) Dumitru Roman*

37 DOSAR ROMÂNIA EROICĂ

Centenarul Eroilor. Personalități distinse cu Ordinul „Mihai Viteazul“

Coperta 1. *Mausoleul de la Mărășești*
(Foto cu drona. Sursa: www.mapio.net)

Coperta 2. *Susținătorii revistei, 2017.-*

Coperta 3. *Monumentul Eroilor de la Turtucaia, așa cum arăta la inaugurare.*

Coperta 4. *Monumentul Eroilor de la Turtucaia, Cimitirul Bellu Militar, 2017.*

Rugăm pe toți cei care au fotografii ale celor căzuți pe front sau în prizonierat, în cele două războaie mondiale, să se adreseze redacției!

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă de cultură şi educaţie patriotică, de cinstire a eroilor neamului

Fondată în anul 1919 sub înalta ocrotire a Majestății Sale Regina Maria şi a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române PF Miron Cristea.
Serie nouă. Anul XX. Fondator: Gl. Bg. (r) Petre Stoica.

EDITORIAL

Centenar. Trei operaţii militare strălucite ale Armatei române: Mărăşti, Mărăşeşti, Oituz - *de general maior (r) prof. univ dr. Visarion Neagoe* 3

ACTUALITATEA

Punctul de vedere. Cei din pământ sfinţit cu sânge - *de general de brigadă (r) Grigore Buciu* 6

Ziua Eroilor - *de colonel (r) Constantin Chiper* 11

Gala Premiilor „Dragalina“ 2016 12

Premiile „Dragalina“, ediţia a IV-a, 2017 13

Ministrul apărării naţionale, preşedinte de onoare al ANCERM .. 14

Protocol de colaborare cu Departamentul Centenar 15

DOSAR „România eroică“.
Centenar. Bătăliile pentru Moldova 24

Caracterul Războiului nostru - *de Nicolae Iorga* 26

Frontul din Moldova 1917. O cronologie 26

Bătălia de la Mărăşti 28

Bătălia de la Mărăşeşti 30

Bătălia de la Oituz 32

Centenarul Eroilor 34

Prahovenii în luptele de la Mărăşeşti - *de colonel (r) Constantin Chiper* 40

Familia Brătianu şi Misiunea Militară Franceză - *de Radu Petrescu-Muscel* 42

Împotriva falsificării istoriei. Data intrării României în război - *de prof. univ. dr. Ioan Scurtu* 46

ROMÂNIA EROICĂ

Director:
General maior (r)
prof. univ. dr. Visarion Neagoe

Consiliul ştiinţific
prof. univ. dr. Ioan Scurtu, acad. Nichita Adăniloaie, colonel (r) prof. univ. dr. Petre Otu, general de brigadă (r) Grigore Buciu, colonel dr. Mircea Tănase.

Redacţia
Redactor şef: col. (r) Dumitru Roman;
Redactor şef-adjunct: col. (r) Constantin Chiper;
Redactori colaboratori: dr. Luminiţa Giurgiu, Valeria Bălescu, Carla Duţă, Teodora Manole.

DTP: Cătălin Pintilie

Fotoreporteri: plutonier-adjutant Adrian Robu, Cătălin Ovreiu, Petrică Mihalache, Eugen Mihai

Adresa redacţiei: Bulevardul Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, Bucureşti,
Cod poştal: 011203
Tel./fax: 021.224 18 02

E-mail: romaniaeroica@gmail.com
Site: www.ancerm.ro

Cont Bancar: **RO45RNCB0082004534620001**
BCR, Sucursala Unirea, Bucureşti
Cod Fiscal: 4505235

Răspunderea pentru conţinutul articolelor aparţine în exclusivitate autorului, conform art. 206 din Codul Penal

I.S.S.N. 1453-9659

Copyright: este autorizată orice reproducere fără a se percepe taxe suplimentare, indicând sursa (revista România Eroică), cu excepţia textelor şi fotografiilor a căror proveniență este specificată expres.

Acest număr a apărut în 1500 de exemplare.

Condiţii de colaborare: cititorii din ţară şi din străinătate pot trimite pe adresa redacţiei texte şi fotografii care se încadrează în tematica revistei. Manuscrisele nu se înapoiază.

Opera]iile tehnice, editoriale [i tiparul au fost executate la Centrul Tehnic-Editorial al Armatei sub c-da nr. 2066/2017.

Un temerar al văzduhului: căpitan aviator Vasiel Craiu - *de comandor (r) prof. univ. dr. Aurel Pentelescu [i comandor (r) prof. Dorin Ionescu* 48

Voluntarii ardeleni şi bucovineni în Primul Război Mondial - *de general de brigad\ (r) Grigore Buciu* 54

EROUL DIN FAMILIA MEA

Aşteptându-l pe Tata... - *de Olga Mo[oiu* 59

VITRINA CU C | R}I - *o rubric\ de general de brigad\ (r) Grigore Buciu* 61

CARUSELUL PRESEI 64

În atenţia colaboratorilor

România Eroică primeşte pentru publicare articole, evocări, portrete, note, documente, recenzii, ştiri despre activitatea filialelor ANCERM, fotografii inedite. Materialele propuse redacţiei vor fi prezentate pe suport electronic (CD, dischetă), însoţite de fotografiile originale sau scanate în format JPEG, cu o rezoluţie de cel puţin 300 dpi. În cazuri speciale, vor fi acceptate şi texte dactilografiate. Fotografiile vor fi însoţite de explicaţii corespunzătoare şi de numele autorului lor (acolo unde este cazul).

De la caz la caz, redacţia poate accepta preluarea unor articole apărute în alte publicaţii, dacă prezintă un interes deosebit pentru tematica **României Eroice;** în această situaţie, persoana care propune articolul respectiv are obligaţia să obţină acordul publicaţiei în care a apărut.

Redacţia îşi rezervă dreptul de a publica materialele în funcţie de necesităţi şi, desigur, de a nu le reţine pe acelea care nu se înscriu în tematica revistei. De asemenea, îşi rezervă dreptul de a face, pe textele acceptate pentru tipar, îndreptările socotite necesare, atât în ceea ce priveşte forma cât şi conţinutul, fireşte după consultarea sau avizarea autorilor. ■

Centenar

Trei operații militare strălucite ale Armatei Române: MĂRĂȘTI, MĂRĂȘEȘTI, OITUZ

După dezastrul campaniei militare din anul 1916, casa regală, parlamentul, guvernul, autoritățile şi armata – cât mai rămăsese din ea –, dar şi zeci, poate sute de mii de refugiați din Regatul României ocupat de trupele germane, austro-ungare, bulgare şi turceşti, se aflau în Moldova. O Moldovă ciuntită şi ea în partea de sud-vest. La începutul unei ierni deosebit de geroase, frontul ruso-român se întindea pe vestul şi sudul Moldovei, ambii beligeranți pregătindu-se pentru reluarea operațiilor în anul următor.

Iarna şi primăvara lui 1917 anunțau un „a fi sau a nu fi“ pentru România. Statalitatea sa era în pericol, iar unele cancelarii europene sugerau evacuarea şi părăsirea teritoriului național de către autoritățile române. Salvarea tânărului stat din Carpați o reprezenta Armata română: transformarea, reconstrucția, înzestrarea şi pregătirea acesteia în vederea operațiilor militare ce urmau. Condițiile în care s-au realizat aceste etape de refacere a potențialului militar al României au fost extraordinare. Ele presupuneau rezolvarea a trei mari probleme: asigurarea alimentelor pentru cei peste 3 milioane de români şi circa 1 milion de militari ruşi, organizarea transporturilor şi asigurarea combustibilului, toate obiective de importanță strategică. La acestea se adăugau dificultățile provocate de gerul cumplit, insuficiența spațiilor de cazare, foametea şi epidemiile de tifos exantematic şi febră recurentă care au secerat zeci de mii de vieți.

În acele vremuri decisive pentru soarta României, principala preocupare a conducerii politico-militare a țării a constituit-o, în afara demersurilor politico-diplomatice pe plan extern, reorganizarea armatei. Beneficiind de experiența de război dobândită în războaiele din Balcani şi în campania din 1916 de mulți generali şi ofițeri, precum generalii Alexandru Averescu şi Constantin Prezan, mulți dintre ei cu studii în Occident, comandamentul român a dovedit realism şi mult discernământ în proiectarea noilor structuri organizatorice ale Armatei. Efectivele acesteia au fost reduse la cifra pe care o permiteau resursele țării, capabilă să ducă o campanie de lungă durată.

Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE

Astfel, a fost redus numărul diviziilor la 15 de Infanterie şi 2 de Cavalerie, grupate în 5 Corpuri de Armată şi două Armate de arme întrunite (Armata a 2-a, reorganizată chiar pe front şi Armata 1, în nordul Moldovei). În mod corespunzător, au fost reorganizate marile unități şi unitățile de artilerie, cavaleria şi aeronautica. Totalul forțelor combatante ale Armatei române, fără părțile sedentare şi etape, se ridica la circa 400.000 de militari. Grație sprijinului acordat de aliați, în special de Franța, înzestrarea a fost îmbunătățită prin achiziționarea a sute de piese de artilerie, mortiere şi obuziere şi a unor avioane cu caracteristici tehnico-tactice superioare.

Deosebit de importante pentru campania militară a anului 1917 au fost evoluțiile contextului politico-militar din această fază a războiului mondial, o conflagrație care, pentru România, a reprezentat o luptă pentru existența statală, dar şi pentru Întregirea Neamului. Două evenimente majore aveau să influențeze decisiv confruntarea dintre Antanta şi Puterile Centrale: revoluția rusă şi intrarea Statelor Unite ale Americii în război. Efectele schimbării de regim politic din Rusia au început repede să apară pentru țara noastră: lipsa de încredere, scăderea voinței de a lupta a ruşilor, dezertările, ingerințele în viața politică românească etc.

Toate aceste evoluții aveau să se manifeste şi în relațiile de comandament dintre cele două armate, ajungându-se, uneori, la controverse şi conflicte de concepție între liderii militari români şi cei ruşi. Un lucru era cert: o ieşire a Rusiei din război ar fi fost catastrofală pentru România. Într-un asemenea context deosebit de imprevizibil, România şi armata sa trebuiau să se bazeze pe forțele proprii, să acționeze cu tact şi cu diplomație, urmărind realizarea intereselor naționale.

Din fericire, într-un moment de răscruce din istoria națională, conducerea politico-militară românească a fost la înălțimea deziderateloe sale naționale. Regele şi guvernul au gestionat cu tenacitate şi înțelepciune treburile țării, iar Marele Cartier General a studiat şi elaborat planuri de campanie care să aducă Armatei române victoriile de care avea atâta nevoie. Conținutul acestor documente este prezentat detaliat în studiile şi manualele de istorie militară, iar planificarea, desfăşurarea şi conducerea operațiilor militare au dus la îmbogățirea ştiinței şi artei militare româneşti şi universale.

Trei au fost operațiile victorioase duse de Armata română în vara anului 1917: operația ofensivă de la Mărăşti şi operațiile de apărare de la Mărăşeşti şi Oituz. Ele au fost de nivel operativ - strategic, dar cu impact strategic în plan politico-militar. Nu voi prezenta modul de ducere a luptelor, dar dată fiind importanța lor istorică, voi insera câteva concluzii şi învățăminte desprinse şi efectele acestora asupra evenimentelor ulterioare.

În ceea ce priveşte **operația ofensivă de la Mărăşti,** trebuie menționat că, în concepția comandamentului aliat ruso-român, aceasta trebuia executată în principal de către armatele ruseşti. Lucru care, însă, nu s-a întâmplat deoarece trupele ruseşti au primit ordin, după începerea operației, de a opri ofensiva. Ca atare, Armata a 2-a română, comandată de generalul Alexandru Averescu, a trebuit, din ziua a 3-a a operației, să continue singură ofensiva, fără cooperarea forțelor ruse. Armata a 2-a a îndeplinit scopul şi misiunile fixate de Marele Cartier General român, respectiv, completa imobilizare a tuturor forțelor inamice. În plus, ofensiva românească a luat prin surprindere comandamentul german, obligat fiind să-şi epuizeze rezervele şi să întârzie realizarea grupării de forțe destinate contraofensivei pe Siretul inferior şi Valea Trotuşului. În acest mod, a fost facilitată obținerea victoriei de către forțele româneşti în bătăliile de la Mărăşeşti şi Oituz.

Este demn de subliniat că datorită determinării şi vitejiei ostaşilor săi, Armata a 2-a a provocat mari pierderi inamicului, în condițiile în care pierderile proprii au fost mult mai scăzute, ceea ce i-a permis să-şi păstreze potențialul combativ în vederea menținerii pozițiilor câştigate. Eliberarea unui teritoriu de aproximativ 500 km^2 şi a 30 de localități a fost un succes cu atât mai important cu cât Antanta înregistrase prea puține victorii în operațiile ofensive planificate pentru anul 1917. Acest succes putea fi şi mai mare dacă partenerul de coaliție rus nu ar fi decis, în mod unilateral, modificarea radicală a planului de campanie, renunțarea la operațiile ofensive şi retragerea de pe frontul din Moldova a unor importante forțe.

Acest lucru a obligat Marele Cartier General român să ordone oprirea acestei operații ofensive de succes desfăşurate de Armata a 2-a. Cu toate acestea, la cererea generalului Averescu şi la presiunea comandanților de pe front, ofensiva a fost permisă încă 5 zile, până la ocuparea unui aliniament favorabil de către trupele române. În sfârşit, ceea ce era de demonstrat a fost demonstrat de către o armată română nouă, mai bine înzestrată şi instruită, condusă cu înaltă competență: ea a reuşit să învingă una dintre cele mai puternice armate ale timpului - forțele germane şi austro-ungare - care nu înregistraseră, până la acea dată, o asemenea înfrângere pe frontul românesc.

Cunoscută ca una dintre cele mai încrâncenate confruntări ale primei conflagrații mondiale, **bătălia de la Mărăşeşti** a constituit una dintre operațiile de apărare de succes, reuşite de această dată de Armata 1 română, comandată, în prima parte, de generalul Constantin Christescu şi, în a doua parte, de generalul Eremia Grigorescu. Succesul operației de apărare dusă de Armata română la Mărăşeşti constă, în primul rând, în zădărnicirea obiectivelor Armatei a 9-a germane care, prin ofensiva declanşată în Poarta Focşanilor, viza zdrobirea completă a armatei române, scoaterea din război a României şi ocuparea totală a teritoriului românesc. Eroica armată română a reuşit să facă imposibile planurile Puterilor Centrale, reprezentând un prolog al victoriei forțelor Antantei.

Operația de apărare a Armatei 1 de la Mărăşeşti are multiple semnificații şi consecințe în planul strategic al războiului. Întâi, inamicul a pierdut inițiativa strategică, fiind obligat să renunțe la operații ofensive. Pierderile de circa 60.000 - 65.000 de militari de către Armata a 9-a germană constituie un exemplu de pierdere a capacității de luptă. În schimb, inițiativa acțiunilor militare a fost preluată de armata română, care a trecut de la apărare la ofensivă. În plus, treptat, românii au apelat la forme şi procedee moderne de luptă: realizarea surprinderii, folosirea manevrei, executarea contraatacurilor şi contraloviturilor, utilizându-se frecvent lupta la baionetă.

Bătălia de la Mărăşeşti a avut un ecou internațional deosebit, aliații apreciind la justa valoare contribuția românească la succesele Antantei. Cu toate aspectele sale neplăcute, cooperarea pe front cu aliatul rus a decurs de multe ori bine, în pofida unor divergențe de opinii şi decizii ce puteau schimba soarta bătăliei. Din punct de vedere politic, o consecință covârşitoare a constituit-o păstrarea ființei naționale, a statului român, în condițiile în care aliații luau în calcul mutarea autorităților supreme ale țării în Rusia...

Operația de apărare de la Oituz s-a încheiat şi ea cu victoria trupelor române. Biruința revine, din nou, glorioasei Armate a 2-a, care a reuşit să zădărnicească toate încercările Grupului Gerok de a înainta spre est şi de a face joncțiunea cu Armata a 9-a germană, înfrântă la Mărăşeşti de Armata 1 română.

Este de menționat legătura intrinsecă între operațiile Oituz şi Mărăşeşti: un eşec al uneia însemna automat eşecul celeilalte. Prin urmare, trebuie subliniat rolul deosebit de important al Marelui Cartier General român, care a reuşit să coordoneze unitar cele două operații. În acelaşi timp, este şi meritul comandamentelor celor două armate, care au condus ferm şi printr-o excelentă cooperare acțiunile forțelor din subordine.

Victoria de la Oituz, alături de cea de la Mărăşeşti, a zădărnicirea planului strategic al Puterilor Centrale de a zdrobi apărarea forțelor române şi de a scoate România din război. Mai mult decât atât, acestea au fost nevoite să transfere importante forțe de pe alte fronturi în teatrul de operații românesc, permițând astfel Antantei să dobândească avantaje în derularea operațiilor proprii.

Strălucitele operații ale Armatei române desfăşurate în vara anului 1917 reprezintă pagini de glorie, de adevărată mândrie națională. Datorită lor, reprezentanții României la tratativele de pace de la Paris şi-au impus punctele de vedere şi a fost posibilă reîntregirea națională a tuturor românilor în aceleaşi granițe şi teritorii străvechi româneşti. Visul de veacuri al românilor a devenit posibil prin jertfa de sânge a oştirii române în bătăliile Primului Război Mondial. Acest adevăr nu trebuie uitat niciodată! ■

Punctul de vedere

CEI DIN PĂMÂNT SFINȚIT CU SÂNGE

General de Brigadă (r)
Grigore BUCIU

Am ajuns să trăiesc o minune în Valea Jiului. Ea nu se referă la vreme, ci la vremuri, ambele devenite paradoxale. Lumea îl aştepta pe Sfântul Gheorghe să sosească, ca în fiecare an, pe 23 aprilie, călare pe calul său alb, să omoare balaurul din noi. Şi să ducă spre victorii pământene trupele de uscat din Grădina Maicii Domnului.

Ca niciodată, Valea îl aştepta albită de zăpadă, din crestele Parângului până în unda limpede a celor două Jiuri. Pomii daţi bine în floare tremurau sub palmele zăpezii şi pădurile de p e dealuri îşi oblojeau frunzele mici şi prea fragede pentru a înfrunta încercarea frigului.

Nu ştiu dacă valul de frig ce a cuprins ţara după atâta primăvară ce părea biruitoare este un capriciu al încălzirii globale, ori este efectul unui ocult experiment meteorologic, cum ne lasă unii experţi în obscur să înţelegem.

Iarnă târzie, iarnă timpurie, cine ştie, ciudată şi neaşteptată după o lună de la trecerea peste balanţa echinocţiului, când lumina caldă creşte biruind întunericul rece. Cine, ce a aruncat în talerul din urmă, de a stricat echilibrul?...

În primăria din oraşul Vulcan, lume multă. Abia încape în generoasa sală de consiliu, unde are loc adunarea pentru raportul de activitate al Filialei judeţului Hunedoara a Asociaţiei Naţionale Cultul Eroilor „Regina Maria“ şi pentru alegerea noii conduceri pentru următorii ani. Este prezentă şi o delgaţie din Rm. Vâlcea, condusă de profesorul Eugen Petrescu, ca semn de prietenie şi cooperare pentru aceeaşi cauză comună: memoria neamului românesc. Îi leagă şi istoria de acum o sută de ani. Trecătorile din Valea Jiului şi de peste Munţii Vulcanului, ca şi cele de pe Valea Oltului şi Munţii Coziei, s-au umplut atunci de trupurile ostaşilor români căzuţi cu arma în mână. Ambele asociaţii au făcut, în aceşti din urmă ani, tot ce le-a stat în putinţă să le apere memoria şi mormintele.

Este prezent şi un reprezentat al garnizoanei Tg. Jiu şi al filialei judeţene de acolo, care îşi dau mâna cu cei din Vale, la monumentul generalului Dragalina din defileu, ori în Pasul Vulcanilor, unde presară flori şi gânduri de recunoştinţă peste amintirea celor căzuţi pentru Ţară şi Rege.

Privindu-i pe cei din sală, generali şi ofiţeri în rezervă, profesori, avocaţi, economişti, notari, preoţi, directori de instituţii, oameni de afaceri, elevi de liceu militar - originari din Vale -, primar, viceprimar ş.a., am avut senzaţia benefică a întoarcerii în timp, în perioada interbelică, când Aşezământul Naţional „Regina Maria“ pentru Cultul Eroilor a avut creşterea lui cea mai aplicată, datorită tocmai unor astfel de oameni care îl

susțineau - elitele patriotice ale aşezărilor urbane şi săteşti.

Desigur, sediul filiale județene cultul eroilor ar fi fost normal să fie în capitala de județ, aproape de Consiliul județean şi de Prefectură. Însă orgolioasa Devă îşi vede de afacerile ei şi nu are timp să-şi antreneze intelectualitatea într-un cult al Eroilor care nu aduce niciun profit! Cu toată bunăvoința, bunăcredința şi multa sa osteneală, colonelul Moldovan, şeful ofițerilor în rezervă, nu a reuşit să închege acolo o asociație. Sarcinile pentru Cultul Eroilor le-a preluat dumnealui cu asociația sa şi se achită foarte bine. Ca urmare, sediul filialei județului Hunedoara este în oraşul Vulcan, unde a funcționat în ultimii doi ani, condusă de Gheorghe Marc şi Sorel Duşa, sprijiniți îndeaproape de primarul Gheorghe Ile, un edil harnic, care-şi iluminează străzile cu panouri solare şi cinsteşte memoria eroilor acestei țări din adâncul inimii lui de oşan trecut prin purgatoriul minei şi stabilit în Vale şi după ce conducerea democrată a țării a făcut din minerit o ruşine.

Minunea despre care vorbeam la început abia urmează. Primarul Gheorghe Ile a fost ales în unanimitate preşedintele Filialei Județului Hunedoara a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, iar lângă el stau un şef de stație CFR, un director de bibliotecă, un generos om de afaceri, un director de muzeu, un protopop, alți intelectuali şi, desigur, ofițeri în rezervă, printre care colonelul Moldovan şi maistrul Duşa.

Acum câțiva ani, primarul Ile a strâns cei mai merituoşi elevi de liceu din administrația lui, i-a pus să ia câte o mână de pământ de Munții Vulcanului în rucsac, fiecare, i-a urcat într-un autocar şi a plecat cu ei în Ungaria, să presare țărână românească peste mormintele celor căzuți în ultimul război mondial, în acel pământ străin.

Anul trecut, la centenarul cumplitelor bătălii din Valea Jiului, din pasuri şi văi - a urcat în Pasul Vulcan cu busturile din bronz a doi generali români şi o cruce monumentală să însemne locul jertfei supreme.

Acțiunea a fost finanțată de Emil Părău, un prosper şi generos om de afaceri din Vale. Un om care câştigă mult, aleargă mult, se luptă îndârjit cu piedicile aberante ale sistemului, dar nu se lasă subjugat de bani.

Când vorbeşti cu el, simți acea bunăvoință aristocratică, atât de rară în zilele noastre, care dă autenticitate darului caritabil. Nu vrea să fie glorificat, nici să fie scris pe soclul monumentelor ridicate cu sprijinul său financiar. Are o credință adâncă în destinul acestui neam, îi ajută pe bătrâni şi pe nevoiaşi, cât şi cum poate, dar cu respect, ca şi cum aceştia ar fi ultimii mesageri ai strămoşilor noştri. Şi ca urmele civilizației țărăneşti să nu se şteargă, a cumpărat, casă cu casă, satul părinților lui din Apusenii hunedoreni, la graniță cu Alba, le-a restaurat, le va echipa cu tot ceea ce e necesar pentru a deveni gospodării vii. Le va oferi turiştilor care vor dori să devină țărani şi să retrăiască, în câteva zile, eternitatea țăranului român. Subtilă terapie de vindecare psihică a rădăcinilor neamului bătut de vânturile reci ale globalizării.

Acest Părău, Micul, cum îi spun apropiații, este fiu de veteran de război. Tatăl lui a umblat toată viața cu un glonț înfipt sub un genunchi. A refuzat să şi-l scoată. Era semnul lui prin care credea că va fi recunoscut de urmaşi, în pământ, şi de strămoşi, în ceruri.

Complexul de monumente de la Straja, dedicat eroilor şi credinței creştine a românilor, s-a făcut pe cheltuiala omului de afaceri. Şi în acelea există o modestie şi o bunăcuviință aristocratică, dincolo de care, dacă desluşeşti simbolurile profunde ale locului, afli că din Valea Plângerii te ridici pe culmea luminii prin jertfă eroică şi credință. Şi totul este un drum al crucii.

Există oameni care sfințesc locul, dar există şi locuri cu pământ sfințit, din care sunt făcuți unii oameni. Bătrânul Părău şi fiul său, Milu, primarul Ile, custodele Peşterii Bolii, distinsul Rizopol, Şchiopu, impetuosul şef de gară, şi mulți alții ca ei, sunt făcuți dintr-un astfel de pământ. Cât mai există o astfel de resursă, speranțele pentru țara mea nu sunt pierdute. Şi mă bucur că ei sunt slujitori ai cultului eroilor, într-un loc atât de încercat, cum e Valea Jiului. Poate că nu e o întâmplare că asociația județeană îşi conduce cele nouă subfiliale de acolo, din mijlocul văii, din mijlocul miilor de soldați căzuți în toamna lui 1916, de la Jieț până la vârful Oslea. E ca şi cum s-ar sluji dintr-o mănăstire ridicată pe locul jertfelor. ■

Ziua Eroilor, o sărbătoare fără vârstă!

La 25 mai, în ziua Înălțării, românii îşi comemorează eroii. Este Ziua Eroilor, adică Ziua Recunoştinței noastre pentru cei care şi-au jertfit viața pe altarul României. Potrivit tradiției, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria“ a organizat, marți, 23 mai, la Palatul Cercului Militar Național, o Adunare solemnă la care au participat cadre de conducere din Ministerul Apărării Naționale, reprezentanți ai unor asociații neguvernamentale, veterani de război, ofițeri şi subofițeri în rezervă şi în retragere, elevi, membri ai cercurilor şcolare „Cultul Eroilor”.

Festivitatea a fost deschisă prin intonarea Imnului de Stat al României şi a Imnului Eroilor. A fost păstrat un moment de reculegere pentru eroii români din toate timpurile. În cuvântul de salut, generalul maior (r) Visarion Neagoe, preşedintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, a evocat jertfele înaintaşilor şi a invocat datoria noastră creştinească, de adevărați români, de a ne pomeni eroii şi faptele lor, de a le cinsti memoria, de a le proteja mormintele şi monumentele. Reprezentantul Patriarhului, preotul militar Ilinca, a transmis mesajul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, adresat Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, organizație care, după cum se ştie, îşi desfăşoară activitatea sub oblăduirea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române şi sub patronajul Ministerului Apărării Naționale.

Adunarea solemnă a continuat cu un spectacol emoționant şi înălțător, susținut de Corul Veteranilor de Război din Piteşti, formațiune unică în țară, înființată în 1975, care mai are în componența sa doar un singur veteran de război, ajuns la venerabila vârstă de 90 de ani. În virtutea tradiției, corul şi-a păstrat denumirea, cooptând în rândurile sale şi femei, în majoritate cadre militare sau soții de ofițeri. Sub bagheta dirijorului colonel (r) Nicolae Perniu, corul a încântat prin vigoarea şi patosul repertoriului prezentat: „Pui de lei“, „Cea din urmă noapte a lui

Corul veteranilor de război, Piteşti

Ansamblul „Ciuleandra“

Mihai Viteazul“ (care este şi Imnul Corului), Voința Neamului“, „Treceți batalioane române Carpații“.

În continuare, pe scena sălii arhipline a Cercului Militar Național au evoluat membrii Ansamblului folcloric „Ciuleandra“ al Casei de Cultură din Topoloveni, format din elevi ai Liceului teoretic „Ion Mihalache”. Formațiunea condusă de Emil Antohi, directorul Casei de Cultură, se află pentru a doua oară pe scena instituției bucureştene, la Serbările Zilei Eroilor. După dansurile şi cântecele argeşene, intrepretate de liceenii din Topoloveni, cei prezenți au urmărit cu încântare evoluția duetului vioară-pian al soliştilor Valentin Albeşteanu şi Valentin Cucu. Prezență statornică la sărbătoarea Zilei Eroilor, Muzica Reprezentativă şi de Protocol a Armatei a susținut un concert de muzică instrumentală care a încântat asistența. **(D.R.)** ■

Generalul Visarion Neagoe felicitându-i pe interpreții Valentin Albeşteanu şi Valentin Cucu.

Membri ai Muzicii Reprezentative a Armatei.

Biruință prin jertfă pentru libertatea și binele poporului român

Cu prilejul adunării solemne, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a transmis un mesaj Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, organizație neguvernamentală care își desfăşoară activitatea sub patronajul Ministerului Apărării Naționale şi sub oblăduirea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române.

La acest ceas de sărbătoare, transmitem un mesaj de binecuvântare şi de apreciere a bunei lucrări pe care *Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria“* o desfăşoară în slujba țării noastre, prin promovarea sentimentului de prețuire şi recunoştință față de faptele tuturor eroilor care şi-au jertfit viața pe Altarul Patriei şi prin cultivarea patriotismului şi a identității naționale a poporului român.

Pomenirea eroilor neamului românesc în ziua *Praznicului Înălțării Domnului nostru Iisus Hristos* a fost instituită încă de la începutul secolului trecut, când Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin hotărârea sa din 25 mai 1920, a pus în aplicare *Decretul-Lege nr. 1693 din 4 mai 1920*, prin care primul Parlament al României Mari şi Regele Ferdinand stabileau în mod expres acest fapt. Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din acel an a fost consfințită de alte două hotărâri sinodale, din anii 1999 şi 2001, prin care această zi a fost proclamată ca sărbătoare națională bisericească. De asemenea, începând cu anul 2003, prin Legea 379, privind regimul mormintelor şi iperelor comemorative de război, Sărbătoarea Înălțării Mântuitorului Iisus Hristos a fost proclasmată Ziua Eroilor, ca sărbătoare națională a poporului român.

Biserica noastră se roagă la fiecare Sfântă Liturghie pentru toți „eroii, ostaşii şi luptătorii români din toate timpurile şi din toate locurile, care s-au jertfit pe câmpurile de luptă, în lagăre şi în închisori pentru apărarea patriei şi a credinței strămoşeşti, pentru întregirea neamului, pentru libertatea şi demnitatea poporului român”.

Pomenirea eroilor la sfintele slujbe ale Bisericii este expresia cea mai profundă a cultivării legăturii noastre de iubire fraternă față de aceştia şi semnul recunoaşterii demnității lor şi al respectului pentru ei. De altfel, cultul eroilor, adică pomenirea din neam în neam a celor care s-au jertfit pentru apărarea poporului şi a patriei, este o adevărată cultură a sufletului românesc care crede, simte şi mărturiseşte că iubirea este mai tare decât moartea.

Mulțimea eroilor români ne îndeamnă să nu uităm cât de mare este prețul jertfei lor şi cât de necesară este lucrarea de vindecare şi înnoire a umanității, rănită de ură şi violență, de lăcomie şi nedreptate, de egoism şi indiferență, precum şi de multe alte forme ale morții fizice şi spirituale.

În acest sens, suntem chemați să păstrăm şi să cultivăm darul credinței în nemurirea sufletului şi învierea trupului, ca temelie a rugăciunilor de pomenire şi cinstire a eroilor şi a luptătorilor pentru dreptate, libertate şi unitate națională. Numai astfel vom cinsti cum se cuvine memoria eroilor care s-au jertfit pentru libertatea, unitatea şi demnitatea poporului român.

Pe toți cei prezenți la această Adunare solemnă vă încredințăm de prețuirea şi binecuvântarea noastră părintească şi ne rugăm Mântuitorului Hristos Cel răstignit, înviat şi înălțat la cer, să reverse harul Său peste eroii neamului românesc, iar nouă tuturor să ne dăruiască sănătate, pace şi bucurie, precum şi mult ajutor în toată lucrarea folositoare vieții, unității şi demnității binecredinciosului popor român de pretutindeni. ■

† ***Daniel***
Patriarhul Bisericiui Ortodoxe Române

ZIUA EROILOR

La 12 septembrie 1919, prin Decretul nr. 4106, se înființează Societatea „Mormintele Eroilor Căzuți în Război“, cu statut de persoană juridică, având misiunea de a îngriji şi proteja mormintele şi operele comemorative de război, de a identifica noi morminte ale ostaşilor căzuți, de a aduce îmbunătățiri cimitirelor eroilor şi de a organiza ceremoniale religioase şi militare în onoarea acestora. Comitetul Societății „Mormintele Eroilor Căzuți în Război“ a avut ca preşedinte de onoare pe Regina Maria şi ca preşedinte executiv pe Miron Cristea, Episcop de Caransebeş, Mitropolit primat şi, din 1925, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

La 31 mai 1927, Societatea „Mormintele Eroilor Căzuți în Război“ şi-a schimbat denumirea în Societatea „Cultul Eroilor”, care a activat sub acest nume până în 1940. În virtutea legilor adoptate în perioada interbelică, Societatea „Cultul Eroilor“ a adunat în cimitirele definitive ale eroilor osemintele a 200.000 de ostaşi români şi străini, care se aflau în morminte izolate sau grupuri de morminte răzlețe. Prin acțiunile societății au fost repatriate din şi în străinătate rămăşițele a peste 1.500 de ostaşi. Pe baza convențiilor stabilite, au fost construite 106 cimitire militare definitive şi 14 mausolee şi s-au asimilat mormintele de război şi cele ale ostaşilor şi civililor căzuți în timp de pace în luptele pentru apărarea granițelor, a ordinii publice şi a siguranței de stat.

Nu-l uitați pe cel căzut în război,
Lăsați-i din când în când un loc liber la masă,
Ca şi cum ar fi viu între noi,
Ca şi cum s-ar fi întors acasă.
Nu-l uitați pe cel căzut în război,
Strigați-l din când în când pe nume,
Ca şi cum ar fi viu printre noi,
Şi-atunci el va surâde în lume.

Nichita Stănescu

La 27 iulie 1940 a fost adoptată Legea regimului mormintelor şi operelor comemorative de război, în baza căreia Societatea „Cultul Eroilor“ şi-a schimbat denumirea în Aşezământul Național „Regina Maria“ pentru Cultul Eroilor. Era un semn de recunoştință pentru Regina Maria, decedată în 1938. Aşezământul a desfăşurat activități organizatorice şi educative, sub conducerea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române şi a Ministerului de Război, până la 29 mai 1948, când a fost desființat, prin Decretul nr. 48/1948, al Marii Adunări Naționale.

În perioada 1949-1975, activitatea de îngrijire a monumentelor şi cimitirelor eroilor şi de omagiere a eroilor s-a desfăşurat de către Ministerul Apărării Naționale, administrațiile locale, cadrele didactice din şcoli şi preoții din cadrul parohiilor bisericilor. Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 117, din 1975, cu privire la regimul operelor comemorative de război şi al cimitirelor eroilor, eroii patriei au fost omagiați, în fiecare an, la data de 9 mai, Ziua Independenței de Stat a României şi Ziua Victoriei împotriva fascismului.

Ministerul Apărării Naționale a aprobat inițiativa unui grup de cadre active pentru a înființa, în anul 1990, Secția pentru valorificarea tradițiilor militare şi a patrimoniului istoric-militar, căruia i s-a alăturat un grup de ofițeri în rezervă şi retragere. Împreună, în anul 1991, au înființat „Comitetul Național pentru Restaurarea şi Îngrijirea Monumentelor şi Cimitirelor Eroilor”, care a primit personalitate juridică prin Hotărârea Judecătoriei Sectorului 1 Bucureşti, nr. 664, din 19 noiembrie 1991. De la înființare, Comitetul Național pentru Restaurarea şi Îngrijirea Monumentelor şi Cimitirelor Eroilor a preluat obiectivele şi activitățile fostului Aşezământ Național „Regina Maria“ pentru Cultul Eroilor. Comitetul a funcționat sub patronajul Ministerului Apărării Naționale şi al Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române. În toate județele țării s-au înființat comitete județene, municipale, orăşeneşti, comunale şi săteşti. Răspunzând propunerii Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, la 30 mai 1995, prin Legea nr. 48, Parlamentul României a proclamat sărbătorirea Zilei Eroilor în ziua Înălțării Domnului Iisus Hristos la ceruri, revenindu-se la tradiția interbelică.

La 28 noiembrie 1997 s-a hotărât schimbarea denumirii Comitetului Național în Asociația Națională „Cultul Eroilor”. De asemenea, s-a hotărât reluarea tradiției interbelice, de editare a revistei „România Eroică”, organul de presă al Asociației Naționale „Cultul Eroilor”. Adunarea generală a Asociației Naționale „Cultul Eroilor”, din 20 martie 2011, a aprobat propunerea Biroului Executiv Central de a se adăuga în titulatura asociației numele „Regina Maria”. Această propunere a fost avizată de Judecătoria Sectorului 1 Bucureşti, în baza Hotărârii nr. 42.407/299/2011, transmisă şi filialelor județene. Şi pe această linie s-a revenit la tradiția făurită în perioada interbelică.

Prin Hotărârea Guvernului României, nr. 698, din 19 august 2014, publicată în Monitorul Oficial nr. 619, din 22 august 2014, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria“ şi filialele județene au primit statutul de „Organizație de Utilitate Publică“.

Cu prilejul Zilei Eroilor ne înclinăm frunțile, cu smerenie, în fața înaintaşilor care au apărat cu prețul vieții lor fruntariile țării. Participând la ceremonialul religios şi militar, în acordurile „Imnului Eroilor”, se cuvine să depunem florile recunoştinței şi să aprindem lumânări la mormintele eroilor noştri. ■

Colonel în retragere Constantin CHIPER

Gala Premiilor „Dragalina“ 2016

Sergiu Balanovici (stânga imaginii), câştigătorul Premiului „Comandor Virgil Alexandru Dragalina“.

Dr. Aurel Pentelescu (stânga imaginii), câştigătorul Premiului „Comandor Virgil Alexandru Dragalina“.

Colonel (r) Constantin Chiper (stânga imaginii), câştigătorul Premiului special.

Adrian Stroea (centrul imaginii) şi Marin Ghinoiu (dreapta imaginii), câştigătorii Premiului special.

Miercuri, 22 februarie 2017, ora 10.30, la Muzeul Militar Național „Ferdinand I“ a avut loc GALA PREMIILOR „DRAGALINA”, ediția a III-a, 2016, organizată de Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Juriul concursului - format din prof. univ. dr. Ioan Scurtu, general maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe (preşedinte), colonel (r) prof. univ. dr. Petre Otu, colonel dr. Florin Şperlea, general (r) Grigore Buciu - a acordat următoarele premii:

Premiul „Comandor Virgil Alexadru Dragalina”, în valoare de 1000 $:

- Sergiu Balanovici, *Generalul Gheorghe Avramescu,* Editura Quadrat, Botoşani, 2016.
- Aurel Pentelescu, Ionuț-Constantin Petcu, *Episcopii Armatei Române. Biografii, documente (1921-1948,* Editura militară, 2016.

Premiul special al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, în valoare de 500$:

- Col. (r) Constantin Chiper, magistrat Nicolaie Mihai, mr. (r) Mircea Fitcal, *Omagiu eroilor județului Vaslui*, Editura Sfera, Bârlad, 2016.
- Adrian Stroea, Marin Ghinoiu, *Generalul Constantin Christescu, seniorul artileriei române moderne*, Editura militară, 2016.

Au fost distinse cu Diplome de merit lucrările:

- Dorin Petresc, *Confesiunile veteranului de război Lazăr T. Aron: Cu batalionul nr. 10 Vânători de munte în războiul mondial*, Editura Karina, Deva, 2016;
- *Eroul din familia mea*, volum coordonat de Emil Corneliu Ninu, Editura Etnous, Medgidia, 2016;
- *Clujul Eroic*, volum coordonat de colonel (r) Iulian Patca, Editura Ecou Transilvan, Cluj-Napoca, 2016.

Premiile „Dragalina“ ale Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria“ sunt susținute financiar de două familii de români din Statele Unite ale Americii, familia dr. Valentin şi Opritsa Popa Dragalina, nepoata generalului erou Ioan Dragalina, şi familia Nina şi dr. Cornel Dumitriu.

Mesajele sponsorilor

Cu emoție şi recunoştință, felicit câştigătorii Premiului *Comandor Virgil Alexandru Dragalina*, pe anul 2016, ediția a III-a. Din câte am fost informată, această ediție a înregistrat cel mai mare număr de concurenți. Cele patru lucrări selectate de juriu încântă prin diversitatea şi calitatea subiectelor.

În numele şi în memoria Tatălui meu Virgil Alexandru Dragalina, mulțumesc autorilor şi juriului pentru privilegiul de a putea evidenția aceste lucrări atât de importante. Mulțumesc *Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria“* pentru acordarea judicioasă a premiilor şi pentru organizarea excelentă a festivității de premiere.

Sper să ne reîntâlnim în 2018 cu alte opere de valoare, premiate la Ediția a IV-a, care a luat startul chiar în acest moment.

Cu toată inima mea,
Opritsa Dragalina-Popa

Vă felicităm încă o dată, pe D-vstră, stimate domnule colonel Dumitru Roman, însufleţitorul, şi pe toţi colegii de la Asociaţie, care laolaltă se adaugă inimoşi, an de an, la recurența decernării **Premiului Dragalina**. Mulțumim deasemeni călduros comisiei de adjudecare, al cărei efort dezinteresat şi generos este nu numai apreciat de toți, dar este

în sine o contribuție la edificarea patrimoniului.

Cinste lor!

Mai cu seamă, însă, dorim să felicităm din toată inima pe câştigătorii premiilor.

Vă rugăm să le transmiteți recunoştința noastră.

În ce priveşte mult aşteptata lucrare privind *Episcopii Armatei*, puțin se ştie că unul din susținătorii Premiului Dragalina, de peste hotare, Dr. Dan Teculescu (Franța) este urmaşul direct (nepot) al întâiului Episcop al Armatei Române, protopopul de Alba, Justin Teculescu, fecior de ciobani din Covasna, ridicat la noua Episcopie a Armatei -1923-1924 - de către şeful Statului, în cazul său, capul încoronat al zilei, pentru a sublinia natura guvernamentală a Oficiului.

Domul Dumitru Codrin Munteanu, secretarul general al M.Ap.N., salută Gala Premiilor „Dragalina“.

În semn de supuşenie eclesiastică, Justin Teculescu este călugărit cu tot dichisul în acelaşi an la mănăstirea Hodoş-Bodrog, sub numele de Archimandrit Justinian. El este autorul primului „Regulament de Funcționare a Clerului Militar”.

Cinste tuturor şi felicitări! ■

Cornel Dumitriu, M.D.
Nina Dumitriu
New York, Statele Unite

Premiile „Dragalina“ ale Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, ediția a IV-a, 2017

În anul 2017, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria“ organizează ediția a IV-a a Premiului *„Comandor Virgil Alexandru Dragalina“.* Premiul este în valoare de 1000$. Ca şi la edițiile anterioare, pe lângă premiul principal se mai acordă un premiu special în valoare de 500$.

Premiul *„Comandor Virgil Alexandru Dragalina“* se va acorda celei mai valoroase lucrări apărute în anul 2017, având ca domeniu de cercetare participarea armatei române pe câmpurile de luptă ale războaielor din 1877-1878; 1913; 1916-1919; 1941-1945 (analize ale unor bătălii; memorialistică de război, biografii ale unor personalități militare; soarta prizonierilor de război; militari dispăruți pe front; monografii ale unor opere comemorative de război etc.). Pentru aceeaşi tematică, juriul va mai acorda un *premiu special*, în valoare de 500$.

Condiții de premiere. Sunt considerate eligibile pentru a fi premiate lucrările în limba română editate în anul 2017. Nu vor fi luate în considerație lucrările reeditate sau cele de ficțiune.

Lucrarea câştigătoare a premiului va fi stabilită de un juriu a cărui componență va fi aprobată prin decizia Biroului Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”. În cazul în care vor fi mai multe lucrări cu acelaşi număr de puncte, departajarea se va face în funcție de punctajul obținut la criteriul: valoare ştiințifică.

Autorii care doresc să participe la concurs sunt rugați să trimită lucrările pe adresa: **Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, Bd. Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, Bucureşti.**

Termenul limită de depunere alucrărilor (cărților): 30 noiembrie 2017.

Premiul va fi înmânat la începutul anului 2018. ■

Biroul Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria“.

Ministrul apărării naționale, președinte de onoare al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”

Luni, 13 martie 2017, la sediul Ministerului Apărării Naționale a avut loc o întâlnire între ministrul apărării naționale, Gabriel-Beniamin Leș, și o delegație a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, formată din general maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, generalii de brigadă (r) Petre Stoica și Radu Șerban Dan și colonelul (r) Gheorghe Mateescu. Este prima întâlnire a actualului ministru al apărării naționale cu conducerea ANCERM, asociație cu statut de utilitate publică, care își desfășoară activitatea sub patronajul Ministerului Apărării Naționale, contribuind, în mod voluntar, alături de instituțiile Armatei, la cinstirea memoriei eroilor căzuți pe câmpurile de luptă, la îngrijirea și protejarea operelor comemorative de război. Ministrul apărării naționale a fost informat despre eforturile pe care asociația le face, prin filialele sale județene, pentru păstrarea și punerea în valoare a patrimoniului eroic al românilor. Generalul maior (r) Visarion Neagoe, președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, a prezentat, pe scurt, obiectivele asociației, proiectele de viitor, dar și dificultățile de care se lovesc unele filiale teritoriale în fața tentativelor de distrugere sau de profanare a unor monumente ale eroilor.

În cadrul întâlnirii, generalul maior (r) Visarion Neagoe a înmânat ministrului apărării naționale Diploma de Președinte de Onoare al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria“ pentru „neobosita strădanie și generosul aport în scopul păstrării memoriei ostașilor români care s-au jertfit pentru înfăptuirea marilor idealuri ale neamului românesc”. Domnul general de brigadă (r) Petre Stoica, decanul de vârstă și președinte de onoare al asociației, a oferit domnului ministru volumul „Piramida nemuririi”, carte de autor, care adună în paginile sale mărturii despre un sfert de veac pentru cultul eroilor.

Domnul Gabriel-Beniamin Leș a mulțumit pentru titlul acordat și a transmis felicitări tuturor membrilor asociației, militari și civili deopotrivă, ale căror eforturi dezinteresate și generoase sunt apreciate de toți, fiind în sine o contribuție la protejarea și cunoașterea patrimoniului eroic al Armatei. Domnia sa a asigurat conducerea asociației de sprijinul său și i-a urat succes în planurile de viitor. ■

Asociația Națională Cultul Rroilor „Regina Maria“ a încheiat un Protocol de colaborare cu Departamentul Centenar

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria“ a încheiat, în 12 aprilie 2017, un protocol de colaborare cu Departamentul Centenar, structură aflată în subordinea prim-ministrului şi în cadrul aparatului de lucru al Guvernului. Înființat prin Hotărârea Guvernului României nr. 465-2016, Departamentul Centenar are ca obiectiv coordonarea pregătirii şi desfăşurării manifestărilor, acțiunilor şi proiectelor pentru aniversarea Centenarului României (1918-2018) şi a Primului Război Mondial.

Protocolul, semnat de domnul Cristian-Ioan Videscu, Secretar de Stat, din partea Departamentului Centenar, şi domnul general maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, preşedintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, are ca scop informarea reciprocă şi colaborarea dintre cele două entități pentru realizarea unor proiecte în comun ocazionate de marcarea Centenarului Primului Război Mondial şi al Marii Unirii.

* * *

Departamentul CENTENAR este finanțat de la bugetul de stat prin bugetul Secretariatului General al Guvernului.

Departamentul supune spre aprobare prim-ministrului, prin decizie, pe baza propunerilor formulate de ministerele şi autoritățile publice implicate, manifestările, acțiunile şi proiectele de aniversare a Centenarului României şi a Primului Război Mondial, realizează dezbateri pe teme legate de aniversarea Centenarului României şi a Primului Război Mondial, coordonează desfăşurarea unitară, la nivel național, a manifestărilor, acțiunilor şi proiectelor de aniversare a Centenarului României şi a Primului Război Mondial. Informează Guvernul cu privire la acțiunile şi manifestările dedicate aniversării şi marcării Centenarului României şi a Primului Război Mondial.

De asemenea, Departamentul CENTENAR elaborează documente, analize, rapoarte şi sinteze dedicate aniversării, pe care le pune la dispoziția prim-ministrului sau a instituțiilor implicate, după caz, fundamentează oportunitatea şi propune prim-ministrului participarea, reprezentarea sau transmiterea de mesaje la manifestările naționale şi internaționale dedicate aniversării şi marcării Centenarului

Semnul Aducerii Aminte

României şi a Primului Război Mondial, centralizează datele despre derularea activităților dedicate aniversării şi marcării Centenarului României şi a Primului Război Mondial, întocmeşte şi prezintă proiecte de mesaje sau declarații aferente aniversării şi marcării Centenarului României şi a Primului Război Mondial, stabileşte măsurile de comunicare publică şi identitate vizuală pentru aceste acțiuni şi manifestări.

Departamentul colaborează cu ministerele şi cu autoritățile publice implicate în punerea în aplicare a aniversării Centenarului României şi a Primului Război Mondial, cu alte instituții publice şi organizații neguvernamentale. ■

Colonel (r) prof. univ. dr. Petre Otu:

Bătăliile din vara anului 1917 au salvat ființa de stat a României și au o mare valoare morală pentru întreaga istorie națională.

Aș începe prin a mulțumi colegului meu de promoție că a acceptat această invitație. Este al doilea interviu pe care îl iau unui coleg de liceu militar, primul intervievat fiind generalul locotenent (r) Neculai Băhnăreanu, cel care a comandat prima paradă militară pe sub Arcul de Triumf, de Ziua Națională a României (1 decembrie 2001), reînnodând o tradiție glorioasă a armatei române. La aproape 50 de ani de la absolvirea Promoției 1969 a Liceului Militar „Ştefan cel Mare“ din Câmpulung Moldovenesc, Petre Otu este un reputat istoric, știință căreia i s-a dedicat, încă de pe băncile liceului militar, cu pasiune, talent şi acribie profesională. Chiar dacă n-a ajuns la gradul de general, prin întreaga sa carieră face cinste Armatei şi, bineînțeles, Colegiului Militar „Ştefan cel Mare”.

Născut la 19 iunie 1950, la Hăneşti, Botoşani. Absolvent al Liceului Militar „Ştefan cel Mare”, Câmpulung Moldovenesc (1969) şi al Şcolii Militare de Ofițeri Activi „Nicolae Bălcescu”, arma Infanterie, Sibiu (1972). Licențiat al Facultății de Istorie a Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iaşi (1979) şi al Academiei Militare (1981). Doctor în istorie (1995). Profesor universitar (2007); cercetător ştiințific gr. 1 (2003). În 1998 a fost ales preşedinte al Comisiei Române de Istorie Militară, funcție pe care o deține şi în prezent. Este membru al Comisiei Internaționale de Istorie Militară.

Principalele sale domenii de cercetare sunt istoria militară a României, abordată în corelările sale universale, istoria artei militare, geopolitica şi geostrategia. Prin activitatea sa ştiințifică şi didactică, este o personalitate recunoscută în domeniul popularizării istoriei românilor.

Este autor, coautor şi coordonator a peste 70 de lucrări de istorie, istorie militară, geopolitică şi geostrategie şi politică de apărare; circa 300 din studiile sale de istorie universală şi românească, istorie militară, geopolitică, geostrategie şi politică de apărare au apărut în reviste de specialitate din țară şi străinătate.

A susținut peste 50 de comunicări la sesiuni ştiințifice şi congrese în străinătate (Istanbul, Budapesta, Varşovia, Cracovia, Bruxelles, Lisabona, Ankara, Atena, Tel Aviv, Paris, Norfolk, Bratislava, Berlin, Praga, Trieste, Capetown, Sofia, Moscova, Chişinău etc.); participant la peste 250 de emisiuni pe teme de istorie la posturi de radio şi televiziune. Secretar ştiințific şi coautor al volumului VIII (*România interbelică, 1918-1940*) al tratatului *Istoria românilor,* apărut sub egida Academiei Române (ediția I, 2003 ; ediția a II-a, revăzută şi adăugită, 2016 ; coordonator : prof. univ Ioan Scurtu); coordonator al colecției „Geopolitică şi geostrategie“ de la Editura Corint (2002-2005).

Distins cu Premiul „Nicolae Bălcescu“ al Academiei Române (2007), pentru lucrarea *Mareşalul Alexandru Averescu. Militarul, omul politic, legenda* (2005).

Alte lucrări: *Cercul Militar Național*, 2011 (Premiul Fundației Culturale „Magazin istoric»); *Reforma militară şi societatea în România*, 2010, şi *Radiografia unei trădări. Cazul Alexandru D. Sturdza*, 2012, împreună cu Maria Georgescu (ambele premiate de revista „Gândirea Militară Românească»); *Îmbrățişarea Anacondei. Politica militară a României în perioada 1 septembrie 1939 - 22 iunie 1941*, 2007; *Mareşalul Constantin Prezan. Vocația datoriei,* 2008. *De o vârstă cu Independența. De la Regimentul 15 „Războieni“ la Brigada 15 „Podu Înalt”,* 2012; *Sub semnul lui Marte. Secvențe de istorie militară românească* (2016).

- Îți propun, stimate coleg de promoție, să ne întoarcem cu o sută de ani în urmă şi să vedem, cu ochiul istoricului militar, această încleştare pe viață şi pe moarte de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz, care a fost considerată drept momentul hotărâtor al războiului nostru. Ce a contat cel mai mult în aceste bătălii?

- Bătăliile din vara anului 1917, din aşa-numitul „triunghi de foc”, Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz, reprezintă unul dintre cele mai importante episoade ale Războiului de Întregire, cum mai este apreciată participarea Statului român la „Marele Război”. Ele sunt o revanşă aproape nesperată pentru înfrângerile suferite în toamna anului 1916, care s-au soldat, cum se ştie, cu ocuparea de către trupele Puterilor Centrale a Olteniei, Munteniei şi Dobrogei, inclusiv a Bucureştilor. „Țara liberă“ se reducea la teritoriul dintre Carpații Orientali şi Prut, unde se retrăseseră (termenul de refugiu mi se pare inadecvat) autoritățile statului (familia regală, parlament, guvern etc.), armata şi o parte importantă a protipendadei bucureştene, care şi-a pus la adăpost, grație mijloacelor financiare ridicate, viața şi o parte din avere.

În iarna anului 1917, situația din Moldova a fost excepțional de grea, iar aprecierea, te rog să mă

crezi, nu este exagerată. Modul în care s-a realizat retragerea armatei a fost dezastruos, iar condițiile de existență, deosebit de precare. Lipsurile de tot felul, aglomerația din localitățile urbane şi rurale, haosul administrativ, moralul scăzut ca urmare a înfrângerilor, toate acestea au culminat cu o epidemie de tifos exantematic, de febră recurentă, care a făcut ravagii în rândul oştirii şi al populației. Iată, un exemplu, Corpul 1 Armată, dislocat la sud de Iaşi şi compus din patru divizii, a avut peste 58.000 de bolnavi, din care 13.000 au murit. Pe lângă acestea s-au adăugat raporturile extrem de dificile cu aliatul rus, care îşi urmărea cu tenacitate interesele de mare putere. La sfârşitul anului 1916 şi începutul lui 1917, Petrogradul a făcut demersuri insistente, chiar ultimative, pentru ca autoritățile române şi armata să fie redislocate în sudul Rusiei, în vederea refacerii. Scopul ar fi fost organizarea temeinică a frontului din Moldova de către armata rusă, care ajunsese la un moment dat să numere circa un milion de militari.

În realitate, partida germanofilă de la Petrograd, grupată în jurul țarinei, urmărea să încheie pacea cu Germania, iar România urma să fie unul dintre obiectele de schimb ale acestei înțelegeri.

Spre cinstea lor, autoritățile române (regele Ferdinand, regina Maria, premierul Ion I.C. Brătianu, alți lideri politici) s-au opus cu putere acestei idei care însemna desființarea de facto a statului român.

M-am întrebat şi mă întreb mereu ce-ar fi însemnat acceptarea propunerilor Petrogradului, în condițiile declanşării revoluției ruse din

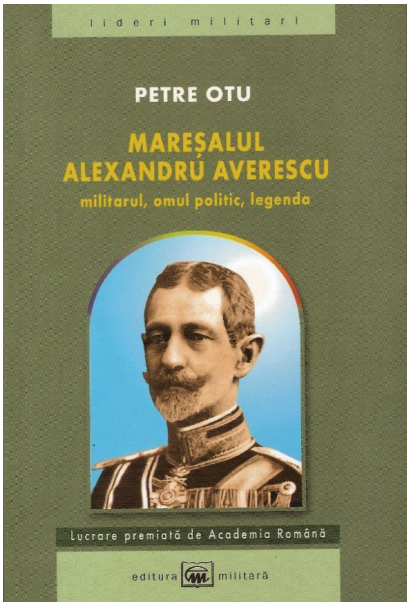

Volum distins cu Premiul Academiei Române.

februarie/martie 1917, un eveniment cu implicații profunde asupra evoluției războiului mondial şi a lumii postbelice? Trebuie să precizez că un rol important în respingerea acestei soluții l-a avut generalul Henri Mathias Berthelot, şeful Misiunii Militare Franceze, sosită în România la începutul lunii octombrie 1916. Misiunea a avut, totodată, un rol important în reorganizarea armatei române din

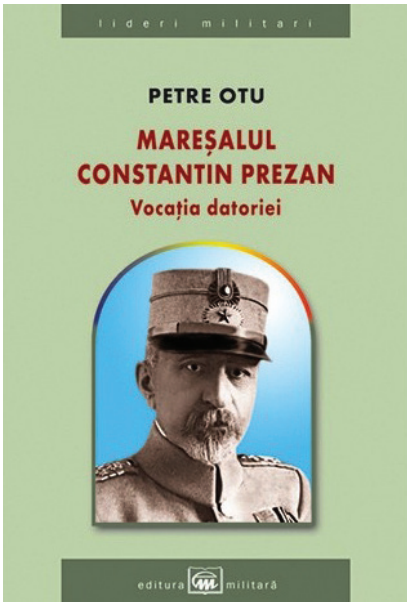

iarna anului 1917, în familiarizarea ofițerilor şi soldaților români cu armamentul sosit din Occident în cantități mult mai mari decât în lunile anterioare, cu principiile războiului modern. Dar, aşa cum spunea Constantin Argetoianu, în memoriile sale, „Francezii ne-au arătat drumul, dar noi l-am urmat".

Reorganizarea armatei s-a făcut cu multe greutăți, iar rezultatul îl consider o adevărată minune. Contemporanii au rămas surprinşi de noul „look" al trupelor noastre din lunile mai - iunie 1917. Dar, n-a fost vorba doar de o simplă imagine, pe care defilările şi paradele o dau nu de puține ori. Să ne amintim de unitățile de paradă ale regelui Carol al II-lea din anii '30 ai secolului trecut. Ci, de o nouă stare de spirit, de dorința de revanşă, de o ridicată capacitate combativă, de o instruire şi înzestrare mult mai bune decât în august 1916. Aceştia sunt factorii cei mai importanți care au asigurat succesul în bătăliile care au urmat. Mărturiile adversarului confirmă din plin că el a avut în față o altă armată română cu un alt moral. Gaston Bouthoul, teoretician francez, creatorul polemologiei, aprecia că „înfrângerera transformă, iar victoria confirmă". Înfrângerea din anul 1916 a transformat armata română, ea a învățat, din păcate pe viu, duritatea războiului modern, al erei industriale, şi a asimilat bine lecțiile acestuia. Armata română, rog să ierți comparația poate nepotrivită, s-a găsit în anii 1916-1917 în situația unui boxer, care, făcut aproape KO, are capacitatea miraculoasă de a se ridica, de a se remobiliza şi de a câştiga o luptă ce părea a fi pierdută. Este unul din acele lucruri inefabile, imponderabile, întâlnite în istoria războaielor,

Regina Maria a României

despre care au vorbit la unison mai toți teoreticienii militari ai lumii şi care determină rezultatul unei bătălii sau al unui conflict. Din fericire, în iarna, primăvara şi vara anului 1917, armata română a avut un moment de grație care ne-a salvat ca neam şi țară.

- **Care au fost momentele şi episoadele cele mai dramatice ale luptelor de care ar trebui să ne amintim cel puțin acum, la un secol de la desfăşurarea lor?**

- Confruntările au fost extrem de dure şi au existat, desigur, destule momente critice, în care rezultatul a atârnat, cum se spune, de un fir de păr. Pe orice câmp de luptă se întâmplă la fel. În bătălia de la Mărăşti, o capodoperă de artă militară, momentul cel mai critic l-a reprezentat, după opinia mea, neexecutarea de către generalul Alexandru Averescu a ordinului Marelui Cartier General de oprire a ofensivei în condițiile situației deosebit de critice apărute în Galiția, unde trupele ruse, respectiv Armata 8 rusă, s-au retras, ceea ce a creat pericolul ca întregul Front românesc să fie lovit în flanc şi spate. Dornic să obțină o victorie totală şi să-şi sporească gloria militară, generalul Averescu a continuat timp de două zile ofensiva (13-14/26-27 iulie 1917), ceea ce a dus la descoperirea flancului stâng. A fost o invitație pentru inamic să atace şi el a făcut-o în cadrul bătăliei de la Oituz. Sesizând această deficiență, a declanşat ofensiva pe direcția Ferestrău - Grozăveşti - Oituz, fapt ce l-a obligat pe generalul Averescu să revină pe aliniamentul din 12/25 iulie 1917.

În desfăşurarea bătăliei de la Mărăşeşti au existat cel puțin două momente critice. Primul dintre ele a fost criza de comandament din zilele de 29 - 31 iulie/ 11-13 august, cauzată de disputa dintre generalul Constantin Christescu, comandantul Armatei 1 române, şi generalul Alexandr Ragoza, comandantul Armatei 4 ruse. Generalul Christescu a fost înlocuit de la comandă cu generalul Eremia Grigorescu, o alegere excelentă de altfel.

Un al doilea moment extrem de dificil, un punct de cotitură, s-a consumat în ziua de 6/19 august, în sectorul Răzoare. Feldmareşalul Mackensen a constituit un grup de atac compus din cinci divizii de infanterie şi comandat de generalul von Morgen. Lovitura principală a fost stabilită în segmentul de front cuprins între Panciu şi Mărăşeşti, apărat de diviziile române. Acțiunea principală a avut loc în fâşia Diviziei 13 Infanterie, comandată de generalul Ion Popescu. Atacată de trei mari unități inamice, divizia a cedat la flancul său drept, unde se făcea joncțiunea cu Divizia 10 infanterie. Dispozitivul său a fost dat peste cap, pe o porțiune

Regele Ferdinand I

de 150m, în colțul de sud al pădurii Răzoare, ceea ce punea în pericol întregul aliniament de apărare al diviziilor 13, 9 şi 14 Infanterie, precum şi localitatea Mărăşeşti. Generalul Ion Popescu a dispus câteva subunități înapoia căii ferate Mărăşeşti - Panciu, pentru a obține un răgaz necesar aducerii rezervelor din adâncime. Pe cota 100, cota dominantă a zonei care asigura stăpânirea ultimei terase spre Siret, a fost dislocată compania de mitraliere comandată de căpitanul Grigore Ignat, care a rezistat până la ultimul om, întârziind înaintarea inamicului. Concomitent, celelalte mari unități române au rezistat tuturor atacurilor. În acest moment al luptei, pentru lichidarea inamicului pătruns, generalul Ion Popescu a organizat un contraatac convergent, desfăşurat cu batalioanele de rezervă comandate de căpitanii Nicolae Miclescu şi Mircea Tomescu, la care s-a asociat şi Divizia 10 infanterie. Lovit de front şi flanc, atacatorul a fost obligat să se

retragă cu mari pierderi. Din păcate, comandantul Armatei 1 nu a dispus de forțe proaspete care să-i permită să amplifice succesul obținut.

Desigur, au fost şi alte momente, dar spațiul restrâns al acestui interviu nu ne permite să le detaliem. Cititorii au la dispoziție o bibliografie destul de largă pentru a înțelege complexitatea şi dramatismul acestor încleştări.

- **Au fost Mărăşeştii, Mărăştii şi Oituzul apogeul eroismului românesc? A fost vorba doar de eroism sau şi de sacrificiu inutil?**

- În prima conflagrație mondială, cu siguranță da. Aceste bătălii au fost „micul nostru Verdun". Rezistența armatei franceze în localitatea de pe Meuse, timp de zece luni (21 februarie-18 decembrie 1916), care a impresionat întreaga lume, face parte din panteonul gloriei militare a Franței. Păstrând proporțiile - Frontul românesc era totuşi secundar în ansamblul conflagrației mondiale -, cele trei bătălii au avut acelaşi rol, fiind percepute ca atare. Nu întâmplător, la începutul anilor '90, când s-a discutat mult de schimbarea Zilei Armatei - sărbătorită, din 1959, la 25 octombrie - una din propuneri a fost 6 august, data apogeului bătăliei de la Mărăşeşti. Numai că propunerea era pe stil vechi, existând astfel şi o incompatibilitate de calendar.

Este de examinat dacă această apreciere este valabilă pentru întreaga noastră istorie militară din secolele al XIX-lea şi al XX-lea. Nu mă pot pronunța în mod categoric. Armata română a participat la patru conflicte militare – 1877-1878, 1913, 1916-1919, 1941-1945. În fiecare din ele au existat asemenea episoade, mai puțin în 1913, care a fost un fel de „preumblare militară" la sudul Dunării. Mărăştii, Mărăşeştii şi Oituzul s-au bucurat, de-a lungul timpului, de o mai largă prezentare în opinia publică românească, astfel că ele au devenit, pe drept, repere ale vitejiei româneşti.

Dacă a fost un sacrificiu inutil? Aceste victorii n-au putut fi valorificate din punct de vedere strategic, datorită situației din Rusia, aflată în plină descompunere în acel moment, ceea ce a dus la dezagregarea întregului front oriental. Doar din acest punct de vedere s-ar putea vorbi de o inutilitate a efortului militar românesc. Dar, bătăliile din vara anului 1917 au salvat ființa de stat a României şi au o mare valoare morală pentru întreaga istorie națională şi pentru procesul Unirii, finalizat în anul 1918.

- **Un mare gazetar şi un mare patriot - l-am numit pe Pamfil Şeicaru, el însuşi combatant, ca ofițer de rezervă, pe frontul de la Mărăşti şi Mărăşeşti, unde a comandat o companie de mitraliere şi a fost distins cu Ordinul militar „Mihai Viteazul" clasa a III-a - spunea undeva că la temelia existenței noastre ca stat şi națiune stau „oasele eroismelor inutile". Jertfe inutile! Cum se explică acest paradox al istoriei noastre?**

- Pamfil Şeicaru, ziarist celebru, controversat, a scris şi o carte *România în Marele Război*, apărută în 1968, în exil şi tradusă în românește în anul 1994, la Editura Eminescu. Este o lucrare ce poartă amprenta caracterului impetuosului gazetar. Aprecierea sa atinge o problemă sensibilă în istoria războaielor - cea a jertfelor inutile. Am în

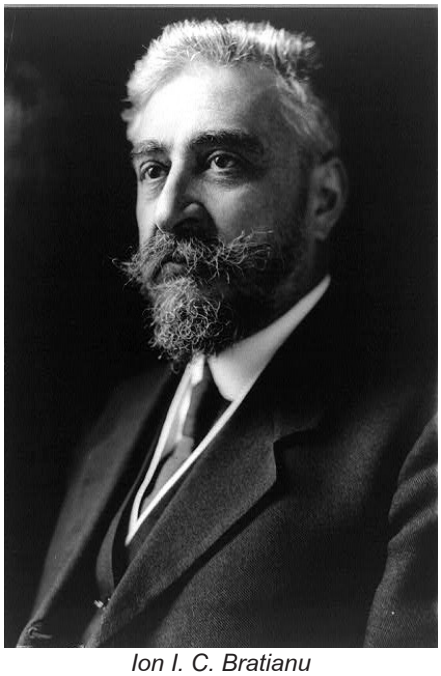

Ion I. C. Bratianu

bibliotecă mai multe lucrări despre istoria gafelor militare. Te impresionează uşurința cu care generalii, comandanții militari, în general, în diverse perioade istorice, au omorât oameni datorită nepriceperii lor. Iar, Primul Război Mondial excelează din acest punct de vedere pe toate teatrele de acțiuni militare. Nu am mare stimă pentru generalii din acest conflict. Ei au ştiut bine un singur lucru: să trimită la moarte sute de mii şi milioane de oameni. Mai multă prudență, mai multă creativitate, mai multă empatie pentru viața tinerilor se impuneau, chiar dacă zeul Marte îşi are legile sale extrem de dure. Dau un exemplu şi din campania noastră din anul 1916. Este vorba de Grupul Cerna, care a rămas în spatele trupelor germane ce operau în Oltenia. S-a cerut insistent ca cei circa 12.000 de militari români să se retragă la timp, dar ordinul a fost să rămână pe loc, să lupte până la ultimul om. Timp de aproape două săptămâni, grupul a rătăcit fără rost prin vestul Olteniei. În

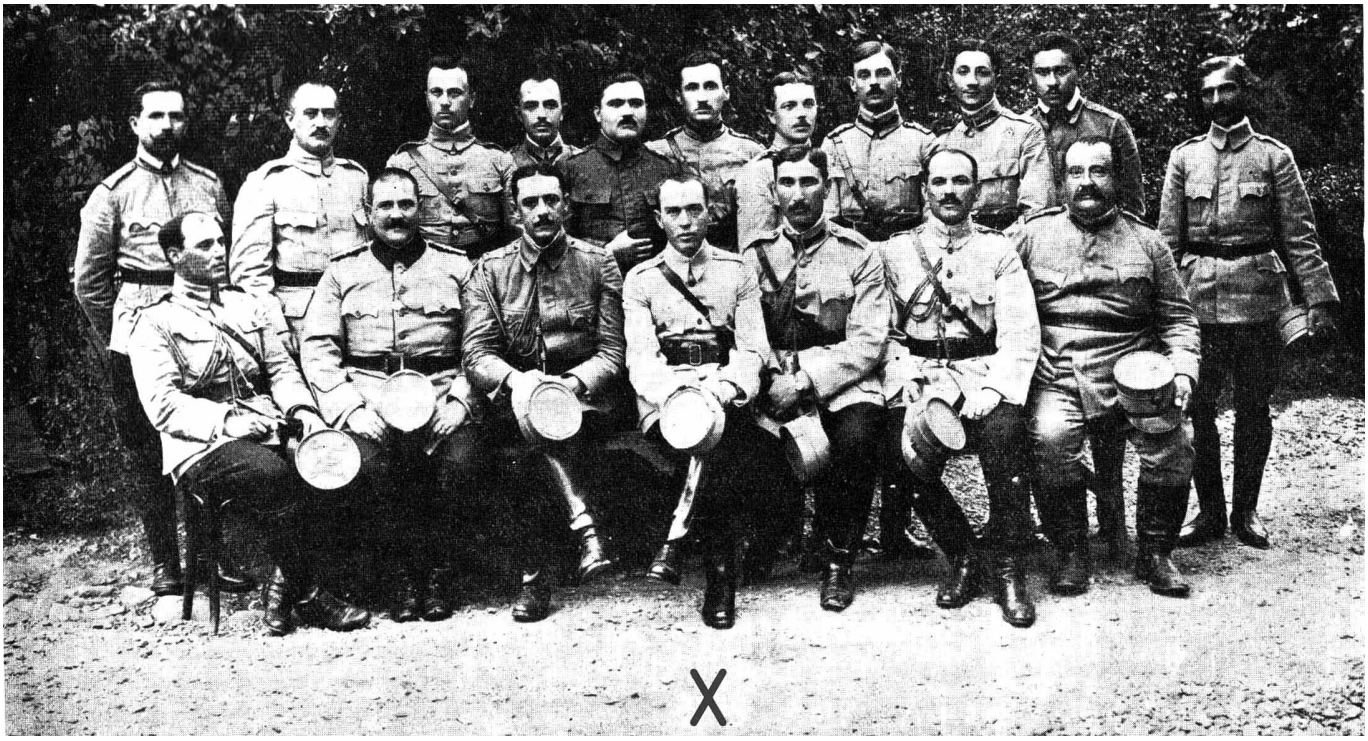

Secția Operații din Statul Major al Armatei Române. În mijloc, marcat cu x, locotenent-colonelul Ion Antonescu

ziua când Bucureştii erau ocupați de trupele Puterilor Centrale (23 noiembrie/6 decembrie), Grupul Cerna a capitulat, 6000 de oameni luând drumul prizonieratului. Cât de utile ar fi fost aceste trupe în bătălia de pe Neajlov-Argeş! A fost un eroism inutil, o probă de incapacitate militară, ca să nu spun de prostie. După cum vezi, jertfele şi eroismele inutile sunt o poveste nesfârşită.

- **Ai scris două biografii excelente despre Averescu şi Prezan, doi dintre mareşalii României care au intrat definitiv în memoria colectivă. Pe când o biografie a mareşalului Antonescu?**

- Am adunat mult material din arhive şi biblioteci referitor la mareşalul Ion Antonescu, am parcurs mare parte din istoriografia care i-a fost dedicată, dar încă n-am ajuns, din punct de vedere documentar, la masa critică pentru a trece în perioada imediat următoare la elaborarea unei monografii. Țin să precizez că în unele lucrări, scrise singur sau împreună cu alți colegi, am abordat diferite aspecte ale activității pe tărâm militar a lui Ion Antonescu în prima şi a doua conflagrație mondială.

- **Insist pe biografiile personalităților militare, întrucât mi se pare că aceste scrieri reuşesc să ne dea dimensiunea plenară a unei personalități şi a epocii în care a trăit. Din păcate, la noi sunt puține scrieri de acest gen. Există o biografie a generalului Ioan Dragalina, foarte bine scrisă chiar de fiul său, comandorul Virgil Dragalina. Ar mai fi de amintit şi altele, dar nu insist acum. Ce nume de ofițeri şi de soldați eroi crezi că ar merita să fie scoase din uitare, nu neapărat într-o carte, ci măcar în câteva portrete memorabile, aşa cum făcea marele Nicolae Iorga?**

- Elaborarea unei biografii este tot atât de dificilă, dacă nu chiar mai dificilă decât redactarea unei monografii pe o anumită problemă sau a unui volum de documente. Sunt atâtea lucruri care trebuie analizate, comparate şi puse în context. Uneori este vorba de detalii, de amănunte, iar efortul de a ajunge la ele devine, câteodată, extenuant. Plus că se impune fixarea rolului personalității în epoca în care a trăit, dar şi în posteritate, precum şi stabilirea sistemului său relațional. Iată doar câteva dintre dificultățile întâmpinate în scrierea unei biografii, care sunt, susțin aprecierea ta, relativ puține. Mai relev un pericol care pândeşte asemenea gen de abordare, şi anume lipsa spiritului critic. Există riscul ca autorul să se îndrăgostească de personajul studiat şi lucrarea se transformă uşor în hagiografie. La noi există, din păcate, astfel de lucrări şi nu

Generalul Henri Berthelot, şeful Misiunii Militare Franceze în România.

doresc să dau exemple. Oricum, ele nu servesc istoriografiei militare, aş zice că fac, dimpotrivă, un deserviciu.

Partea a doua a întrebării tale deschide un adevărat program pentru istoricii specializați în problematica militară. În paranteză spun că nu agreez formula de „istoric militar", ceea ce se poate subînțelege că istoria militară este doar apanajul celor care au îmbrăcat haina militară sau, cu alte cuvinte, în jargon militar, au în sânge„mirosul cizmei". Absolut fals! Istoricii „civili" pot studia competent şi istoria militară. Şi ca să fim drepți, uneori o fac mai bine ca militarii de carieră. Dar, ca să revin la întrebarea ta, cred că merită analize mai ample mulți generali şi ofițeri români din Primul Război Mondial, inclusiv cei care au fost încadrați în armatele austro-ungară şi rusă. Lista lor este lungă şi rețin doar câteva nume de generali: Constantin Scărişoreanu, Aristide Razu, Constantin Iancovescu, Arthur Văitoianu, Ernest Broşteanu, Alexandru Mărgineanu, Ion Popescu (Sanitarul), Gheorghe Dabija, Paraschiv Vasilescu, Gheorghe Văleanu, Scarlat Panaitescu, Nicolae Rujinski, Gheorghe Mărdărescu, Mihail Schina. De ce să ne oprim doar asupra personalităților care au confirmat? Înfrângerile şi erorile fac parte din istoria militară şi nicio armată din lume nu a obținut numai victorii. Cred că sunt analize utile asupra vieții şi activității acelor generali şi ofițeri care au infirmat, care nu s-au ridicat la înălțimea cerințelor şi a funcțiilor încredințate. Şi lista lor este destul de lungă pentru anii 1916-1919. Dau câteva nume de generali: Vasile Zottu, Dumitru Iliescu, Grigore Crăiniceanu, Ioan Culcer, Ion Popovici (Epure), Alexandru Socec, Constantin Teodorescu, Ioan Basarabescu ş.a.

După cum se impune să ne aplecăm - şi revista „România eroică" ar putea fi mai activă în această direcție - şi asupra gradelor inferioare, chiar a soldaților simpli, pentru că ei, practic, s-au confruntat cu moartea la fiecare pas şi mulți şi-au dat viața fără a-şi pune întrebarea „de ce?".

Mai am de făcut aici o precizare, cred eu, importantă în economia discuției noastre. Trebuie să ne ferim de extreme. Adică să nu apelăm doar la o istorie eroizantă, în care toți sunt fără prihană, fără pată, după cum se cere să nu cădem în păcatul unei istorii hipercriticiste, demitizante, în care se acreditează ideea că, la noi, nimic nu este bun, aşa cum avem, nu de puține ori, tendința să o facem.

- **România a plătit un tribut de sânge uriaş. Din păcate, nici acum, la o sută de ani de la război, nu există o statistică exactă a pierderilor umane, a dispăruților pe front, a prizonierilor. Se operează, încă, cu cifre aproximative. Nu avem o situație clară a românilor care au luptat în imperiile țarist şi habsburgic. Care ar fi cauza?**

- Da, nu există statistică unanim acceptată. Cred, însă, că nici în alte armate numărătoarea victimelor şi mai ales identificarea lor nu au ajuns până la ultimul militar mort, rănit sau luat prizonier. Am publicat în „România eroică" o estimare a jertfei de sânge a armatei române în Primul Război Mondial. Nu revin asupra subiectului. Țin să precizez că militarii de origine română care au luptat în armatele austro-ungare şi rusă trebuie integrați firesc în istoria militară națională, chiar dacă ei au luptat sub steag străin. În condițiile de atunci, se putea oare altfel? În anii 1917-1918, ei au fost fermenți ai unității naționale, contribuind, aş spune decisiv, la marele act de unire din 1918. Sfatul Țării din Basarabia este, în bună măsură, o creație a militarilor români din armata rusă. Prizonierii români în Rusia, proveniți din armata austro-ungară, au format detaşamente de voluntari, în armata română. Depunerea jurământului la Iaşi, în mai 1917, de către un asemenea grup a generat un enorm entuziasm printre toți românii şi s-a vorbit că evenimentul a fost o „primă Alba-Iulia". Totodată, la sfârşitul războiului, ei au reprezentat brațul înarmat al românilor ardeleni în procesul unirii provinciei cu Vechiul Regat,

Generalul Eremia Grigorescu

cum mai este cunoscută România antebelică.

Cercetarea acestei teme include contribuții semnificative, mai vechi şi mai noi, ale unor istorici: Teodor V. Păcățian, Octavian C. Tăslăuanu, Sextil Puşcariu, Liviu Maior, Anatol Leşcu, Vitalie Ciobanu, Andrei Emilciuc, Teodor Bălan, Valeriu Leu, Nicolae Bocşan, Laurențiu Batin, Ioan Bolovan, Ion Aurel Pop. Cifrele avansate în cursul cercetărilor nu sunt, aşa cum spui tu, exacte, dar ele dau dimensiunea jertfei conaționalilor noştri.

- **Eu am în vedere, aici, un alt aspect, sintetizat într-o sintagmă celebră: Patria Recunoscătoare!". Dacă Patria şi-a trimis fiii la moarte, măcar atâta grijă să aibă să le spună celor de acasă când şi unde au căzut. Mai sunt şi astăzi mii de familii care aşteaptă un răspuns... Aş vrea, însă, să revenim în actualitate şi să vedem cum este sărbătorit acest Centenar. Are societatea românească de astăzi conştiința însemnătății simbolice a acestor bătălii? Suntem pregătiți pentru a aduce în atenția generațiilor tinere şi nu numai adevăratele dimensiuni ale sacrificiului înaintaşilor?**

- Foarte grea întrebare, care solicită un răspuns amplu. Mă limitez la câteva considerații. Prima priveşte rolul istoriei în ansamblul societății umane, a celei contemporane. Ea nu este, precum se ştie foarte bine, o ştiință exactă, ci, aşa cum spunea marele nostru istoric A. D. Xenopol, la începutul secolului trecut, una de succesiune. Prin urmare, fenomenele ei nu pot fi verificate ca în fizică sau chimie, de exemplu. Ele pot fi reconstituite de istorici pe baza izvoarelor, a surselor documentare ce ne-au rămas de la generațiile anterioare. De aici, începe lunga, neterminata şi contradictoria dezbatere pe marginea a ceea ce (mai) reprezintă istoria. Mulți îi contestă rolul. O făcea şi marele filosof Hegel, în *Prelegeri de filosofie a istoriei*, acum aproape două veacuri: „nicicând, scria el, popoarele şi regimurile n-au învățat ceva din istorie şi n-au acționat conform preceptelor ce ar fi trebuit desprinse din ea". Mai există şi ideologiile prezenteiste, care tind să prezinte trecutul din perspectiva cerințelor şi valorilor fiecărei generații, ceea ce nu trebuie respins aprioric. Rescrierea permanentă a trecutului, senzația că nimic nu este definitiv, că totul este sub semnul relativității pare o regulă a studiului istoriei. Legat de aspectul de mai sus, intră în discuție şi aserțiunea că istoria este manipulabilă. Cu istoria, se spune de nu puține ori, poți să demonstrezi orice. În epoca pe care o trăim, postmodernă, cu explozia mijloacelor de comunicare, se vorbeşte de atingerea unui stadiu de post-adevăr (post-truth), desemnat cuvântul anului 2016 de Dicționarul Oxford. Este un concept greu de definit, dar care, în esență, semnifică ignorarea adevărului factual şi înlocuirea lui cu unul virtual. Un amestec de fapte reale şi de unele contrafăcute, care sunt prezentate drept adevăruri absolute. Una dintre consecințele funeste este manipularea pe scară largă a trecutului.

Fenomenele de acest gen, discuția ar fi mai lungă, au consecințe adânci asupra modului cum se studiază şi cum se scrie istoria, asupra statutului istoricului. Nu arareori rezultatele cercetărilor sunt ignorate, iar destule persoane, dacă citesc materiale pe internet, de exemplu, cred că au ajuns la „adevărul istoric". Se mai întâmplă ca unii foarte dornici de afirmare să se apuce şi de scris, astfel că avem lucrări de „istorie" cu autori medici, ingineri, avocați etc. Meserii, altminteri, extrem de onorabile şi respectabile. Amestecul de amatorism şi profesionalism dăunează mult studiului istoriei în sine. Aceasta nu înseamnă că respingem aprioric contribuțiile venite din afara corpului specializat al istoricilor. H. Schliemann, descoperitorul cetății Troia, era un pasionat de istorie. Aşa se face că istoricii sunt, în contemporaneitate, mai mult „*auziți şi nu ascultați*", ca să reluăm o celebră afirmație a lui Mihail Kogălniceanu despre postura României la Congresul de

pace de la Berlin (1878). Dincolo de toate controversele care au însoțit şi însoțesc istoria, ea este o disciplină absolut necesară. Oamenii şi comunitățile nu pot trăi într-un prezent continuu, fără memorie, fără trecut, fără legătura cu generațiile trecute. Istoria mai are menirea de a conserva şi transmite din generație în generație experiența celor ce ne-au precedat, de a întreține sentimentele de unitate identitară, de a da tărie şi a stimula solidaritatea cetățenilor unei țări.

După acest cam lung interludiu despre rolul istoriei, ajung şi la Centenarul Primului Război Mondial şi al „Unirii celei Mari". Anul 1918 este, se impune să o spunem mereu, cel mai mare act al istoriei naționale. Atunci, românii au încheiat un ciclu istoric excepțional, în care au ars etapele. Am mai spus-o şi o repet, pentru a conştientiza mai bine acest lucru. În decurs de un veac s-a trecut de la regimul fanariot la România Mare. Iată de ce la Centenar se cuvine să omagiem într-un mod plenar toate generațiile care au lucrat la edificiul politico-statal românesc, în primul rând generația Războiului şi a Unirii. Dar, este doar o dimensiune a sărbătorii. Cealaltă este construcția prezentului şi a viitorului, pentru a respecta şi a definitiva opera înaintaşilor. Iată, de pildă, s-ar fi impus elaborarea unui proiect care să sporească solidaritatea comunitară, să asigure un nivel de viață cât mai ridicat tuturor, să-i unească mai strâns pe toți, din țară, din diaspora. Cred că în acest domeniu am ratat startul. Să dau un exemplu, edificator, după opinia mea. Dincolo de ceremoniile care s-au făcut şi probabil se vor face, de lucrările istoricilor care vor apărea (deşi şi aici a lipsit o viziune integratoare şi inițiative care să suplinească neîmplinirile de până acum), de articolele care se vor scrie, de emisiunile unor televiziuni, de manifestările culturale ce vor avea loc, ar fi fost mult mai profitabil, mai util pentru prezentul şi viitorul nostru, ca în anul 2018 să avem legate prin autostrăzi şi căi ferate moderne toate provinciile țării. Să nu fac de la Bucureşti la Iaşi, oraşul în care m-am format, şapte-opt ore cu trenul față de cinci în timpul regimului comunist. Durata era aceeaşi şi în perioada interbelică! Altfel spus, am rămas, din punct de vedere al infrastructurii, cu unele amendamente, desigur, la nivelul lui 1918. Au fost, în anii 2014-2017, multe activități şi probabil că inițiativele se vor multiplica în lunile următoare. Dar impresia este că toate acestea nu au amplitudinea şi vizibilitatea internă şi internațională pentru un asemenea eveniment.

- **Şi o ultimă întrebare, dragă coleg, pe care o adresez tuturor invitaților revistei „România eroică": care sunt personalitățile din istoria noastră pe care le-ai îndrăgit în mod special, care îți sunt aproape de suflet?**

- Am arătat mai sus că istoricul trebuie să aibă tăria să nu se îndrăgostească de persoanele asupra cărora se apleacă în scrierile sale şi să-şi păstreze spiritul critic, să fie ca medicul chirurg care operează. Dar, desigur, nu pot fi excluse preferințele, simpatiile sau antipatiile, indiferența. Este, ca să spun aşa, în firescul lucrurilor. N-am făcut un inventar al

Generalul Constantin Christescu

personalităților preferate. Totuşi, pentru a nu evita întrebarea ta, apreciez că, din perspectiva valorii lor profesionale şi morale, mi-au rămas la suflet generalii Constantin Brătianu (astăzi uitat), „prinț al condeiului", cum l-au denumit contemporanii, Vasile Rudeanu, pentru activitatea sa diplomatică în timpul războiului, Ernest Broşteanu, pentru spiritul de sacrificiu şi echilibrul său, Constantin Coandă, pentru serviciile mari pe care le-a adus României, el fiind reprezentantul Marelui Cartier General Român pe lângă Stavka, Ioan Dragalina (chiar dacă moartea lui s-a datorat unui gest discutabil, acela de a merge în prima linie să pună ordine), Constantin Prezan, pentru valoarea profesională, echilibrul de care a dat dovadă şi pentru gestul de a condamna la moarte pe nepotul său, locotenent-colonelul Crăiniceanu, care a trădat alături de colonelul Alexandru Sturdza. Mă întreb, retoric, câți dintre noi ar face-o, aflați într-o situație similară?...■

Interviu realizat de
Colonel (r) Dumitru ROMAN

CENTENAR
BĂTĂLIILE PENTRU MOLDOVA

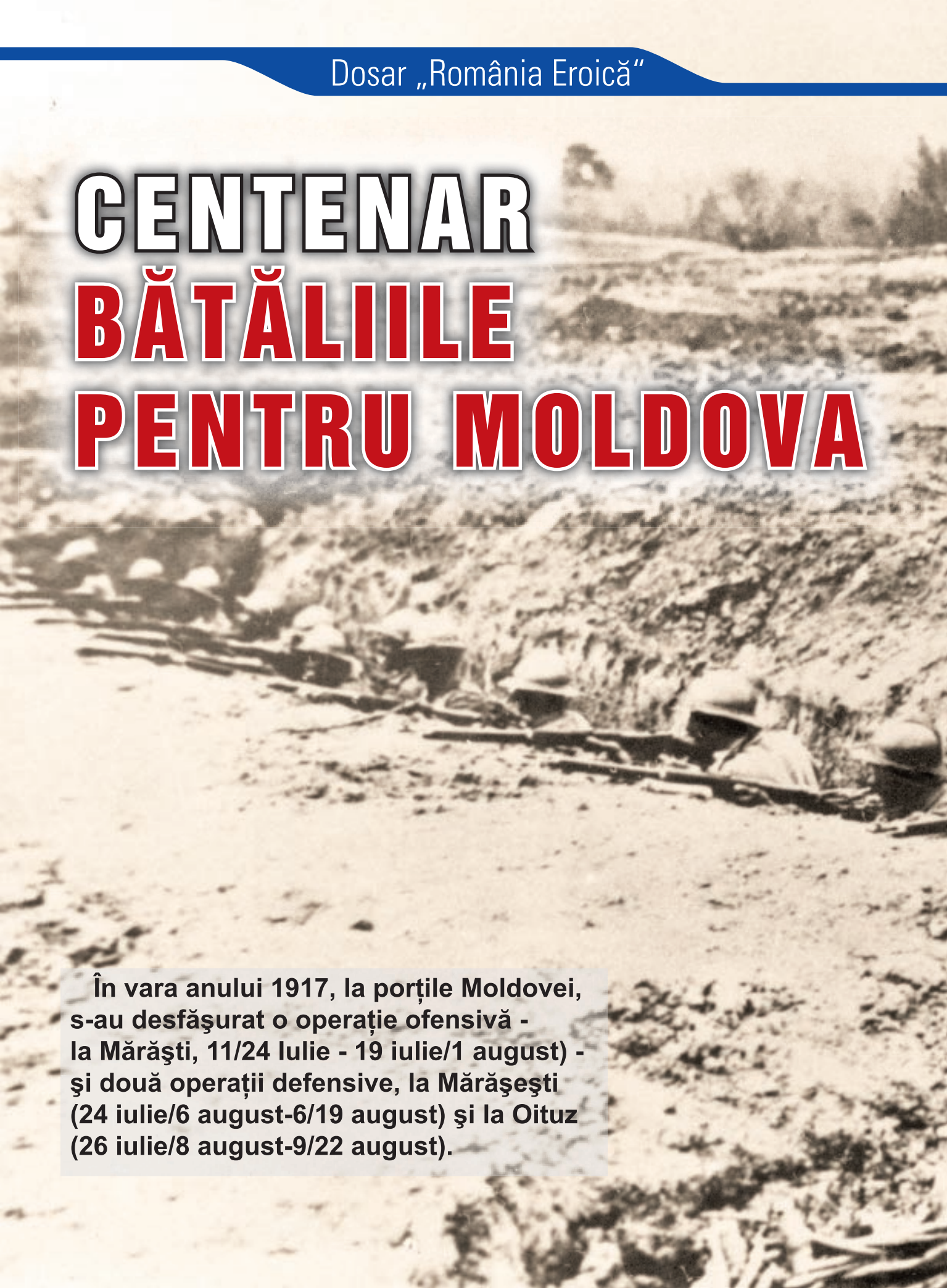

În vara anului 1917, la porțile Moldovei, s-au desfăşurat o operație ofensivă - la Mărăşti, 11/24 Iulie - 19 iulie/1 august) - şi două operații defensive, la Mărăşeşti (24 iulie/6 august-6/19 august) şi la Oituz (26 iulie/8 august-9/22 august).

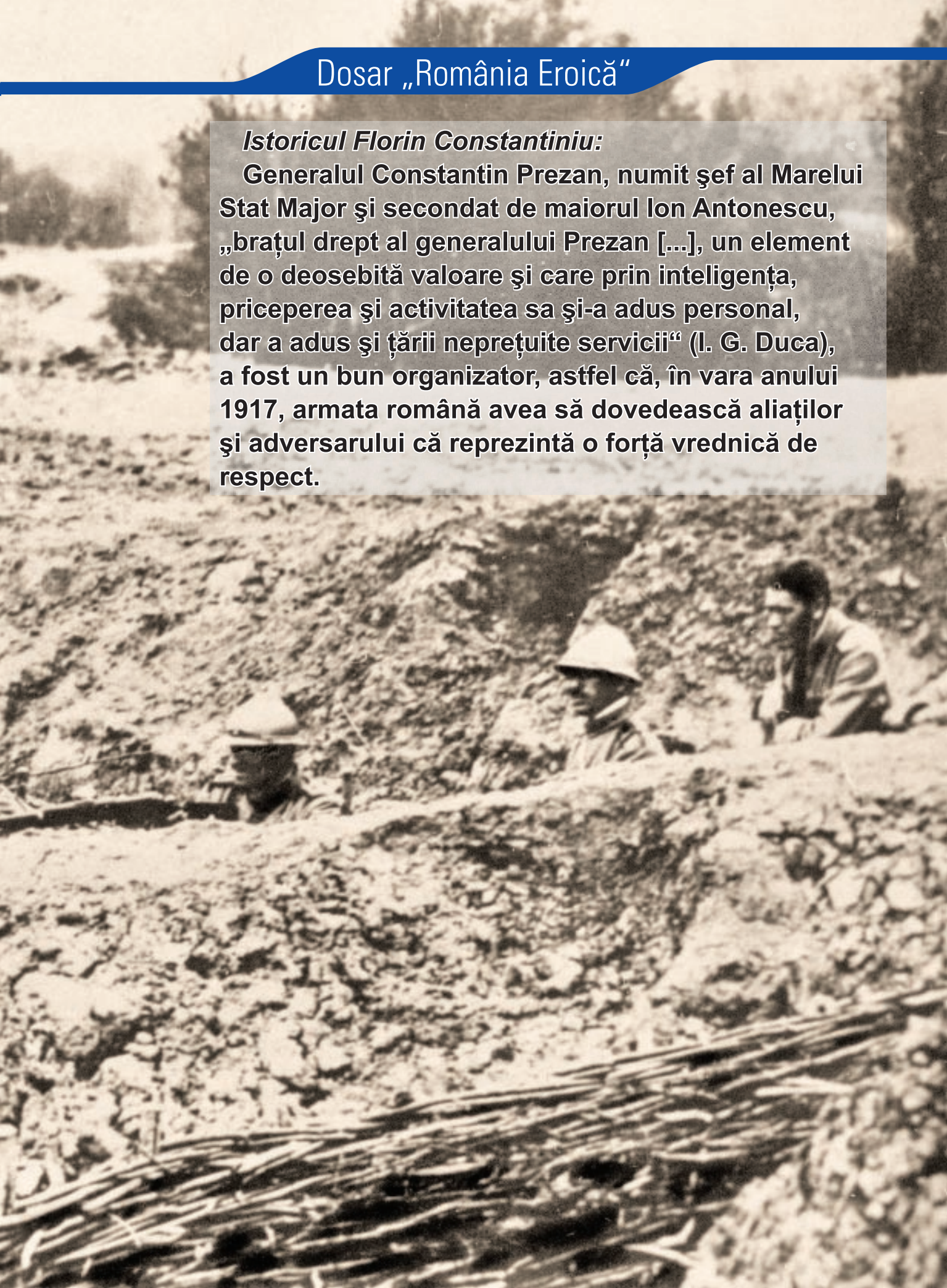

Istoricul Florin Constantiniu:

Generalul Constantin Prezan, numit şef al Marelui Stat Major şi secondat de maiorul Ion Antonescu, „brațul drept al generalului Prezan [...], un element de o deosebită valoare şi care prin inteligența, priceperea şi activitatea sa şi-a adus personal, dar a adus şi țării neprețuite servicii“ (I. G. Duca), a fost un bun organizator, astfel că, în vara anului 1917, armata română avea să dovedească aliaților şi adversarului că reprezintă o forță vrednică de respect.

Caracterul Războiului nostru

Nicolae Iorga

Sunt peste patruzeci de ani de când România n-a avut față de oricare din vecinii săi o altă atitudine decât a unei prietenii adevărate sau a unei cruțări care a trecut uneori de toate margenile. Campania din Bulgaria la 1913 a fost o simplă expediție de poliție, nu în contra unui duşman pe care l-ar fi urît, ci numai în calea unui prieten de pe vremuri, unui neam liberat şi prin silințile sale, căruia voia să-i scutească doar îndeplinirea până la capăt a unei greşeli politice şi a unei crime morale. A fost şi un act de elementară apărare față de un Stat care nu voia să sufere pe nimeni în preajma sa şi care înțelegea ca Bulgaria Mare să n-aibă altă vecinătate decât a liniei Dunării şi a valurilor Mării.

În iulie 1914 ar fi fost atâtea motive ca acest Stat național, pe care nu-l putea opri în apărarea unor drepturi strict naționale niciun fel de convenții condiționale, a căror rațiune de a fi fusese înlăturată de aceia chiar cari se folosiau din ele, să tragă sabia pentru a libera 4.000.000 de Români din Ardeal şi Ungaria de o tiranie pe atât de crudă, pe cât şi de meschină, care nu înțelegea să se oprească decât la suprimarea rasei urîte de Maghiari. Ea n-a făcut-o însă, şi cine crede că numai din lipsă de pregătire - ca d. Tisza - se înşeală.

Hotărârea României era legată de atâtea greutăți şi mergea înnaintea unor astfel de primejdii, exemplul Statelor mici prinse în grozava vâltoare era aşa de înspăimântător, atâtea amintiri rele trebuiau părăsite, atâtea tradiții înlăturate, încât cei doi ani de aşteptare n-au fost prea mult pentru a duce la capăt o criză morală.

Din ea a ieşit războiul de acum.

Ne încredem în dreptate, care nu e decât logica imanentă şi permanentă a lucrurilor. Dacă o hardughie putredă e apărată cu tunuri tari, se poate ca acel care o atacă să n-o poată cuceri dela început, dar, la urmă, năvălitorul şi apărătorul se vor întâlni peste ruinele ei, şi tot ea va fi fost aceia care va fi pătimit mai mult. E casul Ungariei, pe care Germania o apără azi, pentru ea însăşi desigur, dar poate totuşi pentru - România.

Dar înainte de toate îndeplinim o datorie. Am vorbit acestor bieți oameni de peste munți de frăție, de unitate națională, de un ideal comun. Ori era din partea noastră o retorică mizerabilă care le-ar fi stricat liniştea în zădar, ori era o sfântă îndatorire. Am ținut să se ştie că propagandei noastre i-am atribuit totdeauna acest sens şi la cel dintâiu prilej dat de împrejurări am pus în joc tot ce avem pentru a merita tot ce pretindem.

Continuăm din toate puterile noastre, şi nu ne vom da înapoi până la sfârşit!

Dela Rege până la ultimul soldat, am făcut-o, nu pentru că ni s-a impus, nici pentru că am fi fost ispitiți, nici din contagiune şi nici măcar din plăcere, ci dintr-o datorie pe care nimic nu ne putea aduce s-o uităm.

În planul de luptă, în conduita trupelor, în atitudinea societății întregi, acesta e pentru noi caracterul războiului acestuia.■

(*Ilustrațiunea*, nr. 11, noiembrie 1916)

Frontul din Moldova 1917

O cronologie

(datele sunt pe stil nou)

4-9 ianuarie. Bătălia de la Focşani şi Siret.

4 ianuarie. Ocuparea Brăilei.

5-6 ianuarie. Lupta de pe Măgura Odobeştilor.

7 ianuarie. Ocuparea Focşanilor.

10 ianuarie. Fixarea frontului de luptă pe linia Siretului.

14-18 ianuarie. Bătălia de la Pralea.

27 ianuarie. Colonelul Alexandru Sturdza trece la inamic.

28 februarie. Atacul dealului Momâia.

5 aprilie. Regele Ferdinand anunță reforme pentru soldații țărani.

8 iunie. Sosirea primilor voluntari ardeleni în Gara Iaşi.

27 iunie. Camera Deputaților votează reformele pentru împroprietărirea soldaților țărani.

22 iulie-1 august. Bătălia de la Mărăşti.

23-25 iulie. Lupta de artilerie de la Nămoloasa.

24 iulie. Asaltul dealului Mărăştilor.

24 iulie. Dezastrul rus de la Tarnopol.

25 iulie. Dezastrul ruşilor de la Tarnopol determină oprirea ofensivei ruso-române.

30 iulie. Luptele de pe Dealul Seciului şi Muntele Războiului.

6-10 august. Bătălia d e la Mărăşeşti.

7 august. Bătălia de la Doaga.

8-22 august. A doua bătălie de la Oituz.

9 august. Ofensiva germană de la Mărăşeşti este oprită prin intervenția Diviziei 9 române.

10 august. Contraofensiva română la Mărăşeşti nu are succes.

11 august. Românii reconstituie frontul român de la Mărăşeşti compromis de ruşi.
11 august. Criza bătăliei de la Oituz.
12 august. Atacul Cireşoaiei.
13 august. Contraofensiva română de la Oituz.
14 august. Lupta de la Chicera.
14 august. Asaltul capului de pod Bălțăreţu-Cosmeşti.
14 august. Retragerea frontului român din Vrancea.
15 august. Luptele de pe platoul Muncelu.
19 august. Bătălia de la Răzoare.
19 august. Moartea eroică a căpitanului Grigore Ignat şi a camarazilor săi.
14 august. Marele atac austro-german la Oituz.
20-22 august. Bătălia de la Coşna.
14 august. Atacul Răchitaşului.
26-27 august. Atacul Cocoşilei.
28 august. Bătălia de la Ireşti.
30 august. Bătălia de la Varnița.
1-2 septembrie. Luptele de pe Dealul Porcului.
1-3 septembrie. Bătălia de la Muncelu.
9-11 septembrie. Bătălia de la Cireşoaia.
7 noiembrie. Revoluția socialistă din Rusia.
21 noiembrie. Lenin şi Trotki propun armistițiul general.
9 decembrie. Armistițiul de la Focşani.
15 decembrie. Sfatul Țării din Chişinău proclamă Republica democratică moldovenească a Basarabiei.
22 decembrie. Atacarea taberei de la Socola.■

23 martie/5 aprilie 1917.
Regele Ferdinand promite pământ soldaților din tranșee

Istoricul Florin Constantiniu:

...Pentru a ridica moralul soldaților, dar şi din teamă că Averescu, cel mai popular general, bănuit tot timpul la Curtea regală de mari ambiții politice, ar putea să facă agitație în armată, regele Ferdinand, venit în inspecție la Armata 2 a lui Averescu, a ținut, la Răcăciuni (23 martie/5 aprilie) un discurs în care le-a promis reforma agrară şi votul universal: „Vouă, fiilor de țărani care ați apărat cu brațul vostru pământul unde v-ați născut, unde ați crescut, vă spun eu, regele vostru, că pe lângă răsplata cea mare a îzbândei, care va asigura fiecăruia recunoştința neamului nostru întreg, ați câştigat totdeodată dreptul de a stăpâni într-o măsură mai largă pământul pe care v-ați luptat. Eu, regele vostru, voi fi întâiul a da pilda. Vi se va da şi o largă participare la treburile politice”.

Cuvântul regal a avut o extraordinară forță de consolidare şi amplificare a motivației soldaților-țărani de a continua lupta. Pentru ei, sfârşitul războiului trebuia să însemne, în primul rând, împroprietărirea. Este ceea ce explică soliditatea „frontului intern“ - absența oricăror tulburări în rândurile populației şi a armatei - precum şi imunitatea manifestată față de propaganda comunistă, desfăşurată de soldații ruşi, câştigați de ideile lui Lenin.■

„Un motiv de mândrie națională“

Istoricul american Glenn Torrey:

...Comandamentul german şi austro-ungar a abordat campania din 1917 cu imaginea armatei române de la 1916. S-a îndoit de transformarea suferită de aceasta şi de capacitatea ei de a ține piept unui atac major. De asemenea, a subestimat numărul soldaților ruşi care, în ciuda impactului produs de pacifismul revoluționar şi de dezordinea creată în rândurile lor după Revoluția din Martie, i-au susținut pe aliații lor români, dacă nu în atac, măcar în apărare. Aceste concepții greşite au stat la baza planurilor pe care Puterile Centrale şi le făcuseră pentru operațiunile din 1917. Transferurile către alte fronturi le slăbiseră propriile forțe, iar întăririle necesare nu sosiseră. După ce luptele au început, comandanții germani şi austro-ungari şi oamenii lor de pe front au fost surprinşi de dorința soldaților români şi a unora dintre cei ruşi de a rezista şi a contraataca, fie şi în condițiile unor pierderi grele. Primii, apărând ultima bucată de pământ din patria lor, au luptat cu un curaj născut din disperare. Ei au fost ajutați de un relief nepotrivit pentru războiul de manevră, care fusese prielnic, în 1916, Puterilor Centrale. Deşi victoria românilor din vara lui 1917 a fost obținută în apărare, ea a stricat planurile Puterilor centrale de a forța România să iasă din război şi de a transfera trupe pe alte fronturi. Fiind practic singurul succes militar semnficiativ al Aliaților din 1917, bătăliile de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz le-au câştigat admirația şi au restabilit credibilitatea României în ochii lor. Victoria asupra unor duşmani temuți şi respectați a sporit încrederea românilor în puterile proprii şi a rămas de atunci un motiv de mândrie națională.■

Bătălia de la Mărăști

11/24 iulie - 19 iulie/1 august 1917

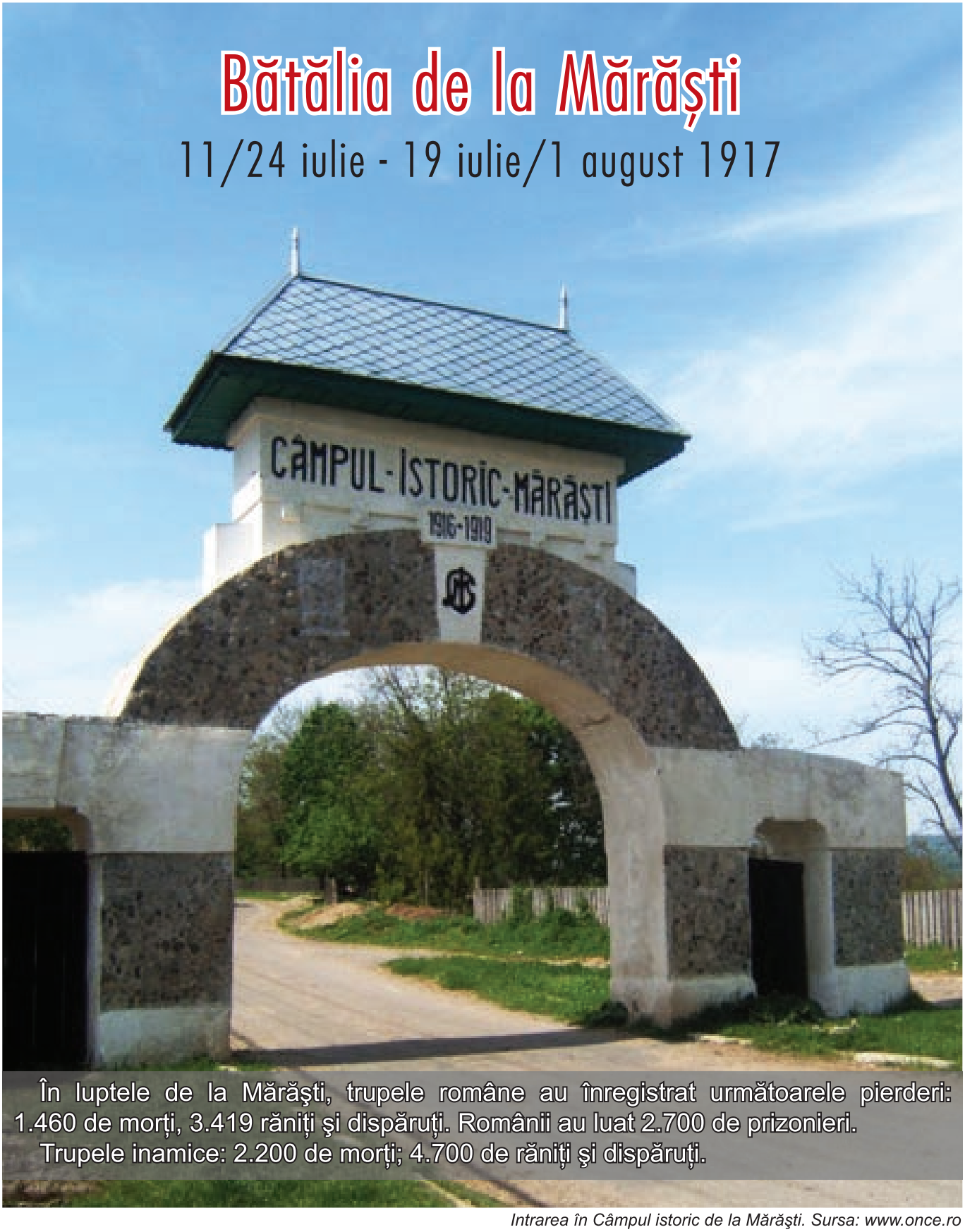

În luptele de la Mărăşti, trupele române au înregistrat următoarele pierderi: 1.460 de morți, 3.419 răniți şi dispăruți. Românii au luat 2.700 de prizonieri. Trupele inamice: 2.200 de morți; 4.700 de răniți şi dispăruți.

Intrarea în Câmpul istoric de la Mărăşti. Sursa: www.once.ro

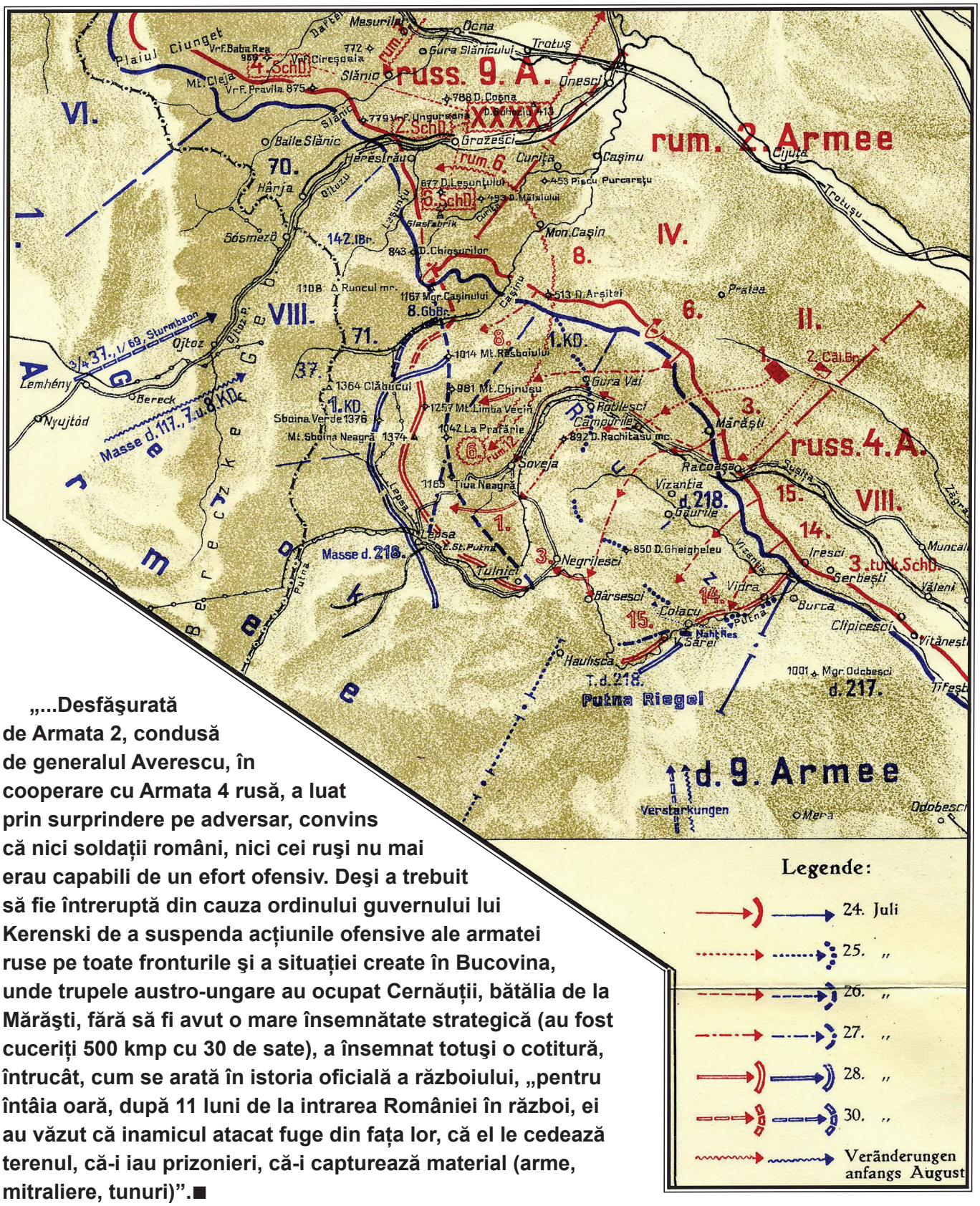

„...Desfăşurată de Armata 2, condusă de generalul Averescu, în cooperare cu Armata 4 rusă, a luat prin surprindere pe adversar, convins că nici soldații români, nici cei ruşi nu mai erau capabili de un efort ofensiv. Deşi a trebuit să fie întreruptă din cauza ordinului guvernului lui Kerenski de a suspenda acțiunile ofensive ale armatei ruse pe toate fronturile şi a situației create în Bucovina, unde trupele austro-ungare au ocupat Cernăuții, bătălia de la Mărăşti, fără să fi avut o mare însemnătate strategică (au fost cuceriți 500 kmp cu 30 de sate), a însemnat totuşi o cotitură, întrucât, cum se arată în istoria oficială a războiului, „pentru întâia oară, după 11 luni de la intrarea României în război, ei au văzut că inamicul atacat fuge din fața lor, că el le cedează terenul, că-i iau prizonieri, că-i capturează material (arme, mitraliere, tunuri)”.■

Florin Constantiniu

Bătălia de la Mărășești

24 iulie/6 august - 6/19 august 1917

Pe frontul de la Mărăşeşti, ofensiva germano-austro-ungară a fost executată cu forțele a 12 divizii, susținute de focul a peste 850 de tunuri şi peste 1100 de mitraliere.

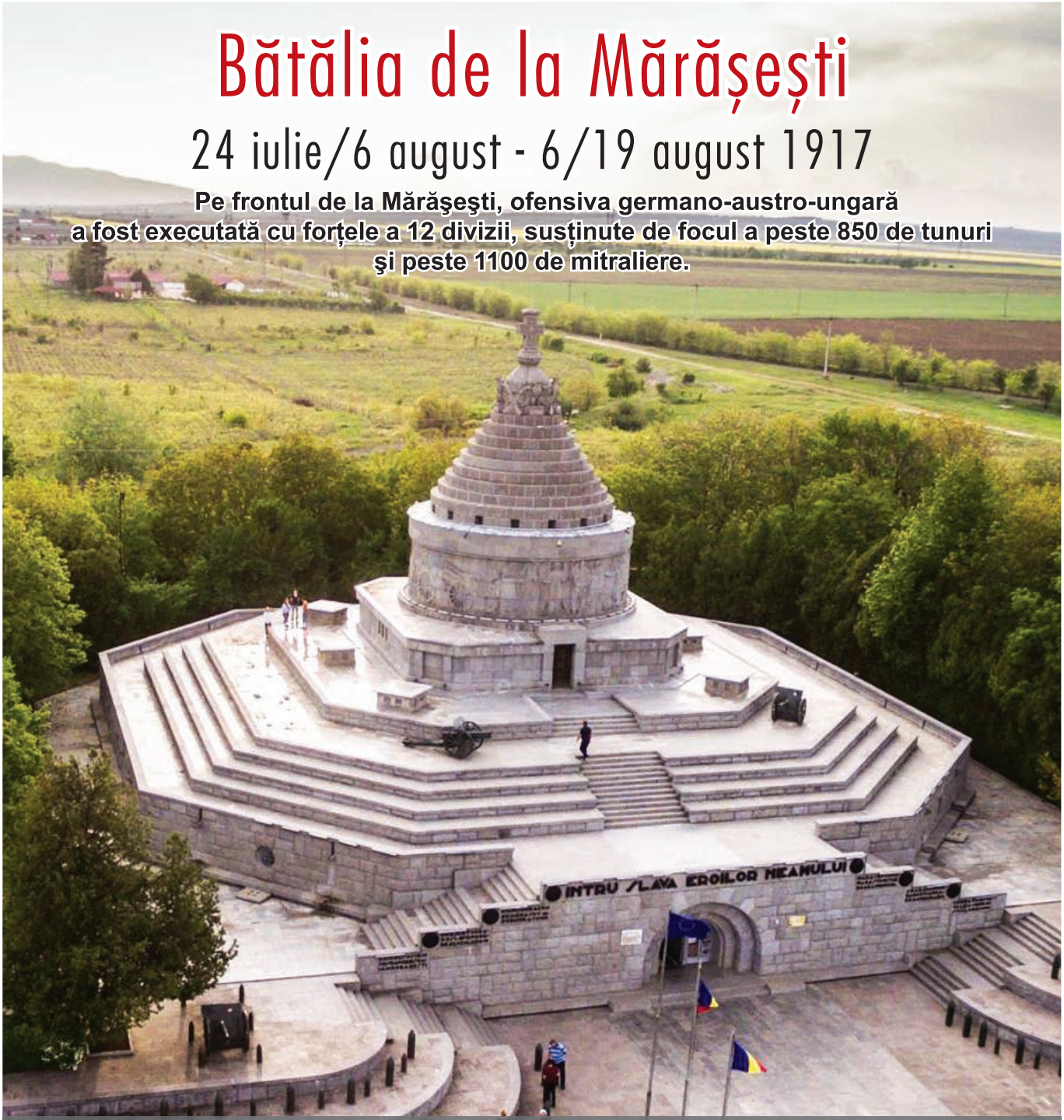

Bătălia de la Mărăşeşti a fost episodul cel mai glorios al Războiului de întregire şi ea se aşază alături de cele mai mari izbânzi din istoria militară a românilor. Meritul acestei victorii revine generalilor Constantin Christescu - schimbat, în urma neînțelegerilor cu comandanții ruşi - şi Eremia Grigorescu. Rezistența eroică a trupelor şi rapida înlocuire a unităților ruse, intrate în panică sau fără voință de luptă, ca urmare a propagandei bolşevice, au făcut ca planul inamicului să se năruie.■

Florin Constantiniu

Mausoleul de la Mărăşeşti, foto cu drona. Sursa: www.mapio.net

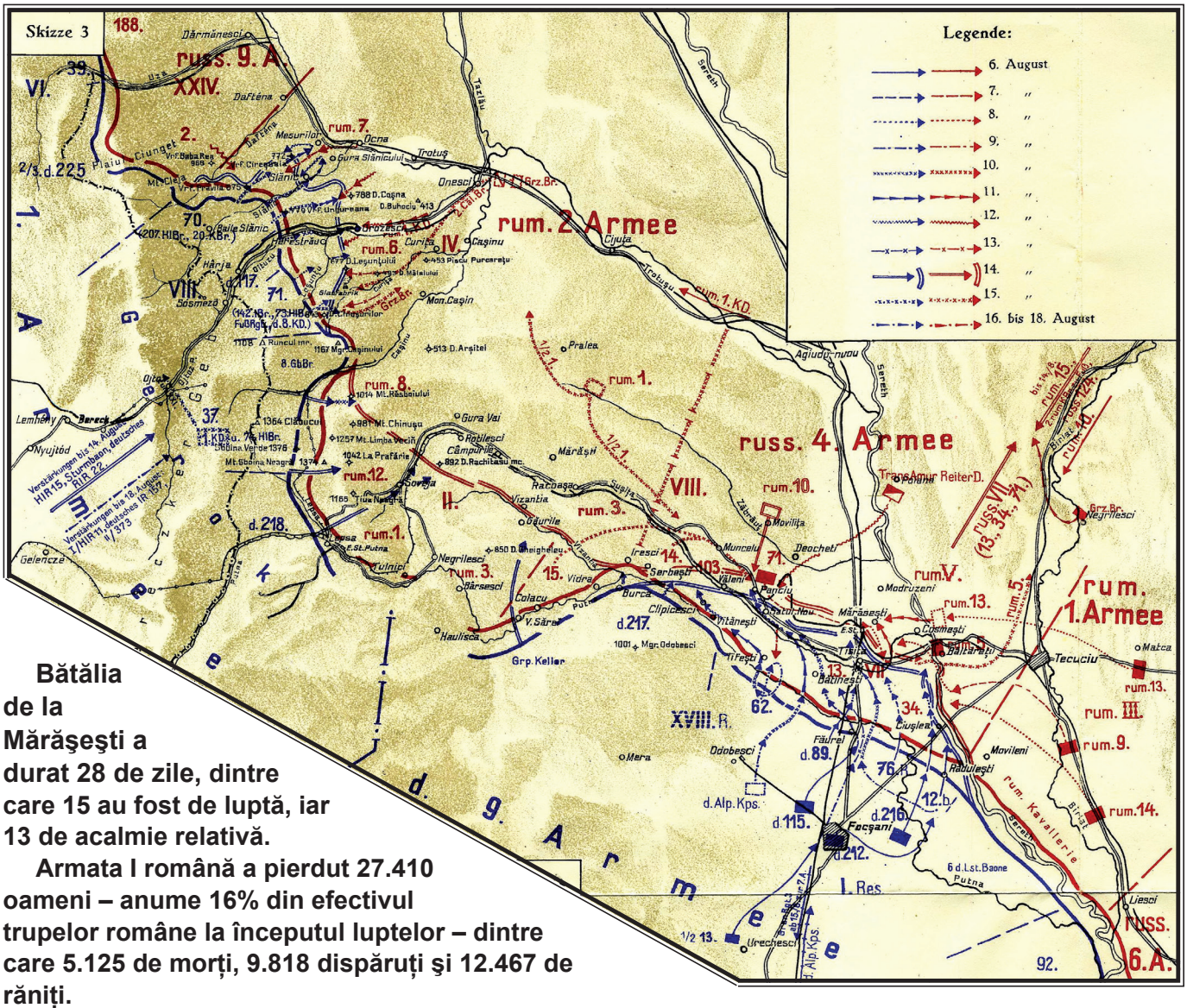

Bătălia de la Mărăşeşti a durat 28 de zile, dintre care 15 au fost de luptă, iar 13 de acalmie relativă.

Armata I română a pierdut 27.410 oameni – anume 16% din efectivul trupelor române la începutul luptelor – dintre care 5.125 de morți, 9.818 dispăruți şi 12.467 de răniți.

Armata IV rusă a suferit pierderi umane semnificative: 25.650 de oameni, din care: 7.083 de morți, 10.400 de răniți şi 8.167 de dispăruți.

În tabăra germană, Armata IX a suferit pierderi între 60.000-65.000 de oameni morți, răniți şi dispăruți.

Pentru noi, românii, care am făurit victoria cu priceperea comandanților, cu vitejia şi sângele îmbelşugat vărsat al trupelor, Mărăşeştii vor rămâne pagina cea mai strălucită a marelui nostru război național. După desfăşurarea tragică a campaniei din 1916, după perioada de muncă încordată, de aşteptare plină de neliniște şi speranțe din iarna şi primăvara lui 1917, Mărăşeştii au venit, după Mărăşti, ca să facă dovada că vigoarea sufletului românesc nu se alterase. Şi această dovadă era necesară pentru noi înşine, şi pentru duşmani şi pentru prieteni. Căci drapelul marilor revendicări naționale, pe care-l desfăşurasem în august 1916, nu trebuia să umbrească un popor, care-şi cerşeşte drepturile, ca preț al suferințelor şi al umilințelor ce poate să îndure, ci o națiune viguroasă care-şi aruncă cu putere sabia pe platanul victoriei şi-l face să se aplece. Cu Mărăştii şi Mărăşeştii luam iarăşi loc, cu fruntea sus, în rândul prietenilor şi aliaților noştri.■

Constantin Kirițescu

Bătălia de la Oituz
(26 iulie/8 august - 9/22 august 1917)

Pierderile Armatei 2 în bătălia de la Oituz: 12.350 de militari, între care 1.800 de morți, 4.850 de răniți, 1.570 de dispăruți.

Monumentul Cavaleriei, Oituz

Cele mai dramatice momente ale bătăliei au fost atacul Cireşoaiei (30 iulie/12 august), care a rezolvat criza în favoarea armatei române, şi lupta de la Coşna (7/20 şi 9/22 august), care încheie victorios pentru armata română bătălia de la Oituz. Împreună cu victoria de la Mărăşeşti, această victorie a reuşit să dejoace planul strategic al inamicului privind frontul românesc. ■

Bătălia de la Oituz, de la 8 până la 22 august, e o izbândă a puterii de rezistență a soldatului român. În strânsă legătură cu bătălia de la Mărăşeşti, ea a reuşit să zădărnicească marele plan strategic al duşmanului, a salvat Moldova de catastrofa invaziei şi a ocupației inamice şi a adus o nouă consacrare gloriei Oituzului, câştigată cu atâta sânge în toamna anului 1916.

Constantin Kirițescu

Centenarul Eroilor

În 2016 s-a împlinit un secol de la înființarea Ordinului «Mihai Viteazul». Fapte excepționale de război ale ofițerilor care s-au distins în fața inamicului. Adică eroism şi spirit de sacrificiu la cele mai înalte cote. Aceasta a fost motivația esențială pentru care a fost înființată, de însuşi Regele Ferdinand, cea mai înaltă distincție de război românească, Ordinul „Mihai Viteazul".
În Primul Război Mondial, cu acest ordin au fost distinşi 3o2 ofițeri români. Aproape jumătatate dintre aceştia - mai precis, 146 - au fost decorați pentru faptele de arme săvârşite în bătăliile pentru Moldova: Mărăşti, Mărăşeşti, Oituz. Asta vorbeşte de la sine despre încleştarea din vara anului 1917 şi mai ales despre vitejia, îndârjirea şi curajul cu care militarii români au luptat.
Asemenea bărbați ai neamului nostru nu trebuie uitați!
Revista „România eroică" îşi face o datorie de onoare din a le evoca faptele.

Decorați cu Ordinul „Mihai Viteazul" clasa I

1. **General de Corp de Armată Alexandru Averescu** (decorat „proprio motto" în ziua de 15.XII.1921). Pentru competența şi destoinicia cu care a condus operațiunile armatei sale în timpul campaniei din 1916-1917".

Decorați cu Ordinul „Mihai Viteazul" clasa a II-a

2. **General de Corp de Armată Adjutant Constantin Prezan**, şeful Marelui Stat Major român."Pentru modul cum a conceput şi pentru destoinicia cu care a pregătit operațiunile din luna iulie 1917."
3. **General de Corp de Armată Alexandru Averescu**, cdt. Armatei II. „Pentru destoinicia cu care a condus operațiunile armatei sale în luna iulie 1917."
4. **General de Divizie Eremia Grigorescu**, cdt. Armatei I. „Pentru vitejia şi destoinicia cu care a reuşit să stăvilească ofensiva germană de la Mărăşeşti în vara anului 1917."

Decorați cu Ordinul „Mihai Viteazul" clasa a III-a

5. **General de divizie Arthur Văitoianu**, cdt. Corpului 2 Armată.
6. **General de brigadă Nicolae Arghirescu**, cdt. Diviziei 6.
7. **General de brigadă Alexandru Mărgineanu**, cdt. Diviziei 3.
8. **General de brigadă Dumitru Stratilescu**, cdt. Diviziei 1.
9. **Locotenent Petre Hanciu** din Regimentul 17 Infanterie.
10. **Colonel Stan Constantinescu**, cdt. Brigăzii 5 Infanterie.
11. **Colonel Alexandru Tomoroveanu**, cdt. Brigăzii 3 Artilerie.
12. **Colonel Alexandru Alexiu**, cdt. Brigăzii 6 Infanterie.
13. **Locotenent-colonel Constantin Calotescu**, cdt. Regimentului 4 Infanterie.
14. **Locotenent-colonel Mihail Butescu**, cdt. Regimentului 2 Vânători.
15. **Maior Gabriel Marinescu** din Regimentul 2 Vânători.
16. **Maior Gheorghe Bereşteanu** din Regimentul 2 Vânători
17. **Căpitan Trifon Stoenescu** din Regimentul 30 Infanterie.
18. **Căpitan Corneliu Calotescu** din Regimentul 30 Infanterie.
19. **Căpitan Nicolae Turbețeanu** din Regimentul 22 Infanterie.
20. **Locotenent Ştefan Chirițescu** din Regimentul 30 Infanterie.
21. **Locotenent Scheiancu Popescu** din Regimentul 22 Infanterie.
22. **Căpitan Marcel F. Ionescu** din Regimentul 22 Infanterie.
23. **Sublocotenent Gheorghe Bunescu** din Regimentul 2 Vânători.
24. **Sublocotenent Gheorghe Alexandrescu** din Regimentul 2 Vânători.
25. **Sublocotenent (rz.) Ioan T. Bălănescu**
26. **Colonel Virgiliu Dumbravă**, cdt. Regimentului 34 Infanterie.
27. **Locotenent-colonel Gheorghe Rasoviceanu** cdt. Regimentului 9 Vânători.
28. **Maior Gheorghe S. Gheorghiu** din Regimentul 34 Infanterie.
29. **Maior Gheorghe Mihail** din Regimentul 34 Infanterie.
30. **Căpitan Gheorghe Bălănescu** din Regimentul 36 Infanterie.
31. **Căpitan Pandele Lazăr** din Brigada 17 Infanterie.
32. **Locotenent Ioan N. Rădulescu** din Regimentul 40 Infanterie.
33. **Maior Dumitru Isvoranu** din Regimentul 28 Infanterie.
34. **Maior Arthur Vârtejanu** din Regimentul 9 Vânători.
35. **Locotenent (rz.) Ioan Neferescu** din Regimentul 18 Infanterie.
36. **Locotenent (rz.) Vasile Tomegea** din Regimentul 1 Infanterie.
37. **Locotenent Gheorghe Bratosin** din Regimentul 9 Infanterie.
38. **General de brigadă Ioan Popescu** cdt. Diviziei 13.
39. **General de brigadă Henry Cihoski** cdt. Diviziei 10.
40. **Sublocotenent (rz.) Simion Preotul** din Regimentul 13 Infanterie.
41. **Sublocotenent Iosef Ciobanu** din Regimentul 27 Infanterie.
42. **Locotenent-colonel Radu Rosetti**, cdt. Regimentului 47/72 Infanterie.
43. **Locotenent-colonel Diamandi Genuneanu**, cdt. Regimentului 50/64 Infanterie.
44. **Locotenent-colonel Ioan Cristofor**, cdt. Regimentului 51/52 Infanterie.
45. **Locotenent Ioan Andreiescu** din Regimentul 10 Vânători.

46. **Căpitan Constantin Loghin** din Regimentul 2 Grăniceri.
47. **Locotenent Gheorghe N. Cocârgeanu** din Regimentul 2 Grăniceri.
48. **Căpitan Ştefan Curculescu** din Regimentul 32 Infanterie „Mircea”.
49. **Căpitan Gheorghe Ionescu-Sinaia** din Batalionul de Vânători de Munte.
50. **Căpitan Teodor Radu** din Batalionul de Vânători de Munte.
51. **Căpitan Constantin Pantazi** din Batalionul de Vânători de Munte.
52. **Căpitan Ion Sipiceanu** din Regimentul 3 Vânători.
53. **Locotenent (rz.) Gavril Danielescu** din Regimentul 7 Infanterie.
54. **Locotenent (rz.) Nicolae T. Popescu** din Regimentul 8 Infanterie.
55. **Căpitan Dumitru Vrânceanu** din Batalionul de Vânători de Munte.
56. **Locotenent (rz.) Ilie Gh. Georgescu** din Regimentul 2 Grăniceri
57. **Căpitan Nicolae Miclescu** din Regimentul 50/60 Infanterie.
58. **Maior Gheorghe Stanian** din Regimentul 48/49 Infanterie.
59. **Sublocotenent Vasile Sini**n din Regimentul 48/49 Infanterie.
60. **Locotenent Radu Korne** din Regimentul 4 Roşiori.
61. **Căpitan Anania Păduraru** din Regimentul 2 Grăniceri.
62. **Căpitan Mihail Râmniceanu** din Regimentul 5 Roşiori.
63. **Colonel Ludovic Mircesc**u, cdt. Brigăzii 2 Roşiori.
64. **Maior Alexandru Costăchescu** din Regimentul 2 Grăniceri.
65. **Locotenent-colonel Dumitru Rădulescu** din Regimentul 2 Grăniceri.
66. **Colonel Romulus Scărişoreanu**, cdt. Brigăzii 5 Călăraşi.
67. **Maior Gheorghe Gh. Hermezeu** din Regimentul 39 Infanterie.
68. **Colonel Gheorghe Cornescu**, cdt. Regimentului 38 Infanterie.
69. **Locotenent Anton C. Teodorescu** din Regimentul 39 Infanterie.
70. **Căpitan Ion Sadoveanu** din Regimentul 31 Infanterie.
71. **Locotenent Nicolae Gheorghi**u din Regimentul 31 Infanterie.
72. **Locotenent Constantin Dimitriu** din Regimentul 31 Infanterie.
73. **Sublocotenent Dumitru Mihăescu** din Regimentul 31 Infanterie.
74. **Sublocotenent Constantin Ioachim** din Regimentul 31 Infanterie.
75. **Sublocotenent Constantin Ştefan** din Regimentul 31 Infanterie.
76. **Sublocotenent Constantin Racoveanu** din Regimentul 31 Infanterie.
77. **Locotenent-colonel Pompiliu Capeleanu**, cdt. Regimentului 30 Infanterie.
78. **Maior Constantin Staresin** din Regimentul 17 Infanterie.
79. **Căpitan Vasile Ionescu** din Regimentul 2 Grăniceri.
80. **Locotenent-colonel Gheorghe Rujinschi** de la Divizia 7.
81. **Locotenent Constantin M. Popescu** din Regimentul 31 Infanterie.
82. **Maior Petre Mareş** din Regimentul 47/72 Infanterie.
83. **Locotenent Alexandru A. Gheorghiu** din Regimentul 17 Infanterie.
84. **Locotenent (rz.) Petre Gămănescu** din Regimentul 17 Infanterie.
85. **Sublocotenent (rz.) Ioan Popa** din Regimentul 47/72 Infanterie.
86. **Căpitan Vasile Şerbănescu** din Regimentul 38 Infanterie.
87. **Locotenent-colonel Constantin Oprescu** din Regimentul 10 Vânători.
88. **Căpitan Gheorghe Crăiniceanu** din Regimentul 4 Roşiori.
89. **Căpitan Grigore Ignat** din Regimentul 51/52 Infanterie.
90. **Locotenent Teodor Negr**u din Regimentul 51/52 Infanterie.
91. **Colonel Nicolae Rujinsch**i, cdt. Brigăzii 38 Infanterie.
92. **General de brigadă Traian Moşoiu**, cdt. Diviziei 12.
93. **Sublocotenent Egon A. Nasta** din Corpul Aviatorilor.
94. **Locotenent-colonel Gheorghe Dragu**, cdt. Regimentului 55/67 Infanterie.
95. **Maior Constantin Pleşoianu** din Regimentul 18 Infanterie.

Pe frontul de la Mărăşeşti, în vara anului 1917

Ordinul „Mihai Viteazul“, clasa a III-a

96. **Căpitan Gheorghe Băgulescu** din Regimentul 1 Vânători.
97. **Sublocotenent Vasile Săvoiu** din Regimentul 17 Infanterie.
98. **Locotenent Petre Georgescu** din Regimentul 17 Infanterie.
99. **Locotenent (rz.) Alexandru Slătinescu** din Regimentul 17 Infanterie.
100. **Locotenent (rz.) Pamfil Popescu** din Regimentul 17 Infanterie.
101. **Maior Alexandru Ignătescu** din Regimentul 3 Vânători.
102. **Maior Virgil Bădulescu**, cdt. Batalionului de Vânători de Munte.
103. **Căpitan Traian Cerchez** din Batalionul de Vânători de Munte.
104. **Locotenent Grigore Romalo** din Regimentul 2 Vânători.
105. **Locotenent (rz.) Mihail Văgăunescu** din Regimentul 27 Infanterie.
106. **Locotenent-colonel Ilie Marinescu**, cdt. Regimentului 44/68 Infanterie
107. **Maior Constantin D. Popescu** din Regimentul 22 Artilerie.
108. **Căpitan Vasile Repanovici** din Regimentul de marş al Diviziei 12.
109. **Căpitan (rz.) Ioan Boerescu** din Regimentul 44/68 Infanterie.
110. **Sublocotenent (av.) Gheorghe Stâlpeanu** din Corpul Aviației.
111. **Locotenent Florea Rădulescu** din Regimentul 66 Infanterie.
112. **Maior Nicolae Strat** din Regimentul 55/67 Infanterie.
113. **Maior Felix Stamatiade** din Regimentul 55/67 Infanterie.
114. **Căpitan observator (av.) Grigore Gafencu** din Corpul Aviației.
115. **Căpitan (rz.) Ion Mihalache** din Regimentul 62/70 Infanterie.
116. **Sublocotenent Marcel Drăguşanu** din Corpul de Aviație.
117. **Sublocotenent (av.) Paul Mogâlea** din Corpul Aviației.
118. **Sublocotenent (rz.) Gheorghe Dondoe** din Regimentul 1 Artilerie.
119. **Maior Gheorghe Niculescu** din Regimentul 30 Infanterie.
120. **Maior Gheorghe Tomescu** din Regimentul 48/49 Infanterie.
121. **Locotenent Constantin D. Başta** din Regimentul 24 Infanterie.
122. **Sublocotenent (rz.) Dumitru Cârlan** din Regimentul 24 Infanterie.
123. **Sublocotenent (rz.) Cezar Ghinea** din Regimentul 24 Infanterie.
124. **Căpitan Valeriu G. Constantinescu** din Regimentul 53/65 Infanterie.
125. **Colonel Justinian Ionescu**, cdt. Regimentului 17 Infanterie.
126. **Locotenent-colonel Alexandru Gheorghiu**, cdt. Regimentului 22 Infanterie.
127. **Căpitan Nicolae Costescu** din Regimentul 10 Infanterie.
128. **Căpitan Nicolae Balaban** din Regimentul 8 Vânători.
129. **Maior Mircea Folescu** din Regimentul 22 Infanterie.
130. **Locotenent (rz.) Dumitru Guiculescu** din Regimentul 22 Infanterie.
131. **Locotenent (rz.) Constantin Oprişan** din Regimentul 22 Infanterie.
132. **Locotenent-colonel Artaxerse Ştefănescu** din Regimentul 9 Vânători.
133. **Căpitan Dumitru Chirescu** din Regimentul 9 Vânători.
134. **Locotenent Gheorghe Ionescu** din Regimentul 55 Infanterie.
135. **Locotenent Gheorghe Focşăneanu** din Regimentul 55 Infanterie.
136. **Sublocotenent Roger Nanu** din Batalionul de Vânători de Munte.
137. **Sublocotenent Nicolae Bozianu** din Batalionul de Vânători de Munte.
138. **Sublocotenent (rz.) Gheorghe Glod** din Regimentul 24 Infanterie.
139. **Sublocotenent (rz.) Ioan Petrescu** din Regimentul 1 Infanterie.
140. **Căpitan Ştefan Dumitriu** din Regimentul 1 Infanterie.
141. **Maior Constantin Cristescu** din Corpul 1 Aeronautic.
142. **Colonel Nicolae Samsonovici** de la Comandamentul Armatei I.
143. **Maior Constantin Malamuceanu** din Regimentul 7 Infanterie.■

Personalități distinse cu Ordinul „Mihai Viteazul“

Printre Cavalerii Ordinului „Mihai Viteazul“ s-au aflat şi numeroşi ofițeri de carieră sau în rezervă care aveau să se afirme peste ani ca personalități de seamă ale societății româneşti. Unii, precum generalii Prezan, Averescu, Grigorescu, Văitoianu, Cihoski, Mărgineanu, Stratilescu, au atins în vara anului 1917 apogeul carierei lor; alții, precum locotenent-colonelul Radu Rosetti, căpitanul Gheorghe Băgulescu, căpitanul Constantin Pantazi, căpitanul observator Grigore Gafencu, căpitanul în rezervă Ion Mihalache, maiorul Gheorghe Mihail, locotenentul Radu Korne, aveau să se afirme după Marele Război în viața politică şi culturală sau aveau să înfunde puşcăriile comuniste. Patria recunoscătoare!

Vă lăsăm să-i descoperiți în rândurile ce urmează. Precizăm că este vorba doar de personalitățile distinse cu Ordinul „Mihai Viteazul“ în bătăliile pentru Moldova din vara anului 1917.

1. **General de Corp de Armată Adjutant Constantin Prezan**, Ordinul „Mihai Viteazul“ clasa a II-a: „Pentru modul cum a conceput şi pentru destoinicia cu care a pregătit operațiunile din luna iulie 1917.”
2. **General de Corp de Armată Alexandru Averescu**, Ordinul „Mihai Viteazul“ clasa a II-a: „Pentru destoinicia cu care a condus operațiunile armatei sale în luna iulie 1917.”
3. **General de Divizie Eremia Grigorescu**, Ordinul „Mihai Viteazul“ clasa a II-a: „Pentru vitejia şi destoinicia cu care a reuşit să stăvilească ofensiva germană de la Mărăşeşti în vara anului 1917. Luând comanda armatei în condițiuni foarte grele, mulțumită energiei şi dispozițiunilor ce a luat s-a putut înfrânge furia şi avântul armatelor inamice”.
4. **General de Divizie Arthur Văitoianu**. Ordinul „Mihai Viteazul“ clasa a III-a: „Pentru destoinicia cu care a condus operațiile corpului său de armată în luna iulie 1917”.
5. **General de Brigadă Nicolae Arghirescu**. Ordinul „Mihai Viteazul“ clasa a III-a: „Pentru destoinicia cu care a condus operațiile diviziei în luna iulie 1917”.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

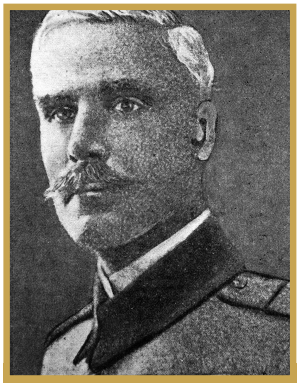
10

11

12

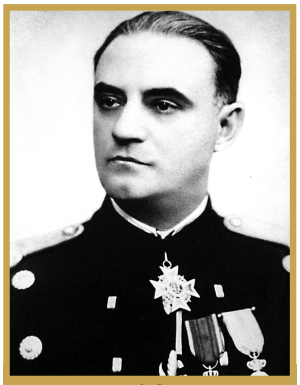
13

14

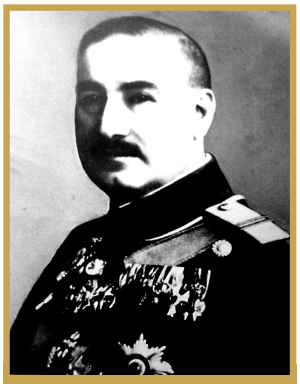
15

16

6. **General de Brigadă Alexandru Mărgineanu**. Ordinul „Mihai Viteazul" clasa a III-a: „Pentru cu care a condus operațiile diviziei sale în luna iulie 1917".

7. **General de Brigadă Dumitru Stratilescu**, Ordinul „Mihai Viteazul" clasa a III-a: „Pentru destoinicia cu care a condus operațiunile diviziei sale în luna iulie 1917."

8. **Locotenent-colonel Gheorghe Rasoviceanu**, Ordinul „Mihai Viteazul" clasa a III-a: „Pentru vitejia, destoinicia şi devotamentul excepțional de care a dat dovadă la Mărăşeşti în ziua de 29 iulie 1917 când în fruntea companiilor ce formau rezerva a contraatacat inamicul ce încerca să învăluie aripa dreaptă a Diviziei a 9-a, restabilind astfel situația critică a acestuia."

9. **Maior Gheorghe Mihail**. Ordinul „Mihai Viteazul" clasa a III-a: „Pentru destoinicia cu care a comandat batalionul în luptele de la 27 şi 28 iulie 1917 la sud de Mărăşeşti unde contraatacând cu energie a pătruns în liniile duşmane a capturat 2 mitraliere şi 62 prizonieri căzând rănit pe câmpul de luptă".

10. **General de Brigadă Ioan I. Popescu**, Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a: „Pentru vitejia, destoinicia şi îndârjirea cu care a condus operațiile diviziei sale în ziua de 6 august 1917 pe frontul de la sud de Mărăşeşti, pădurea Răzoare, unde fiind atacată de Diviziile 12 bavareză, 115 germană şi 1 brigadă din Divizia 13 austriacă, după 6 ore de lupte le-a determinat să se retragă în dezordine cu imense pierderi, capturând 160 prizonieri, 19 mitraliere şi alte materiale de război."

11. **General de Brigadă Henri Cihoski**. Ordinul „Mihai Viteazul" clasa a III-a: „Pentru vitejia şi destoinicia cu care a condus operațiile diviziei în bătălia de la Mărăşeşti din august 1917, pe frontul Ireşti, râul Siret, unde a făcut față presiunii mai multor divizii germane."

12. **Locotenent-colonel Radu Rosetti**. Ordinul „Mihai Viteazul" clasa a III-a: „Pentru vitejia şi avântul cu care a condus regimentul în lupta de la Răzoare din 6 august 1917 aruncând la timp batalionul de rezervă în fața trupelor germane pe care le-a oprit. Astfel rezervele diviziei au avut timp să cadă în spatele inamicului şi să-l silească la o retragere în dezordine. În timpul luptelor a fost grav rănit."

13. **Căpitan Constantin Pantazi**. Ordinul „Mihai Viteazul" clasa a III-a: „Pentru vitejia cu care a comandat compania pe câmpul de onoare. În luptele de la 6-8 august 1917 a condus linia I a atacului de la Cireşoaia iar în 27-28 august 1917 a dirijat personal tăierea rețelelor de sârmă ghimpată ale inamicului şi nu a părăsit locul unde se afla - la 15 m de acestea -
decât la ordinul categoric al comandantului de batalion."

14. **Locotenent Radu Korne**. Ordinul „Mihai Viteazul" clasa a III-a: „Pentru vitejia cu care a comandat o secție de mitraliere în lupta ce s-a dat pe 31 iulie 1917 pentru

cucerirea cotei 307 de pe dalul Tarapan (Oituz). În timp ce înainta prin focul de baraj al inamicului ofițerul a fost îngropat de un obuz de 150mm. La 8 august 1917 în timp ce se afla în linia întâi a fost rănit.”

15. **Colonel Ludovic Mircescu**. Ordinul „Mihai Viteazul“ clasa a III-a: „Pentru vitejia şi avântul cu care a condus brigada în aprigele lupte de pe Valea Oituzului în iulie şi august 1917. S-a distins în mod special în perioada 29-31 iulie când a condus şi regimentul 2 Grăniceri şi batalionul „Maior Folescu“ din Regimentul 22 Infanterie în luptele pentru cucerirea importantei poziții de pe Coşna.“

16. **Căpitan Grigore Ignat**. Ordinul „Mihai Viteazul“ clasa a III-a. „Pentru vitejia şi strălucita îndârjire cu care a luptat cu compania sa de mitraliere în lupta de la Răzoare din 6 august 1917. Atacul trupelor germane pătrunse în dispozitivul Diviziei 1 13-a nu l-a determinat să se retragă de pe poziție, întreaga companie în frunte cu comandantul ei căzând eroic la datorie pentru Patrie şi Rege.”

17. **Căpitan Gheorghe Băgulescu**. Ordinul „Mihai Viteazul“ clasa a III-a: „Pentru vitejia şi avântul cu care a comandat compania în luptele din valea Putnei şi de la Oituz. În ziua de 29 iulie 1917 a atacat cu energie şi a cucerit cota 408, sud Grozeşti, şi a menținut-o în fața contraatacurilor inamice. La 3 august a atacat viguros un detaşament inamic ce amenința întreaga poziție.”

18. **Maior Virgil Bădulescu**. Ordinul „Mihai Viteazul“ clasa a III-a: „Pentru vitejia şi destoinicia cu care a atacat în fruntea batalionului său de vânători inamicul la Cireşoaia în ziua de 30 iulie 1917, respingându-l şi luând prizonieri. La 2 august a dat un contraatac energic urmărind inamicul până la valea Slănicului”.

19. **Căpitan observator Grigore Gafencu**. Ordinul „Mihai Viteazul“ clasa a III-a: „Pentru vitejia şi avântul cu care a executat diferite zboruri de recunoaştere la Năməloasa şi Mărăşeşti, unde de la 3 la 6 august 1917 s-a distins prin îndrăzneala cu care a făcut legătura între trupele de infanterie. Angajând lupta cu un avion inamic, a reuşit să-l doboare”.

20. **Căpitan (rz) Ion I. Mihalache**. Ordinul „Mihai Viteazul“ clasa a III-a: „Pentru vitejia şi avântul cu care a atacat din proprie inițiativă trupele vrăjmaşe în noaptea de 374 octombrie 1916 la Plăiaşul Mic iar în zilele de 7-12 iulie 1917 la Răchitaşul Mic a produs duşmanului pierderi neobişnuit de mari, a cucerit şi menținut pozițiile acestuia”.

21. **Colonel Nicolae Samsonovici**. Ordinul „Mihai Viteazul“ clasa a III-a: „Pentru zelul şi destoinicia ce a arătat ca şef de stat major al Armatei I în timpul bătăliei de la Mărăşeşti ce s-a desdfăşurat între 24 iulie-7 august 1917. Fiind hotărât, prevăzător şi având curajul

17

18

19

20

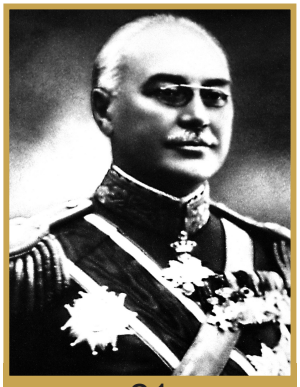

21

22

răspunderii, a ajutat într-un mod înțelept pe comandantul armatei în conducerea şi la obținerea succesului în acele grele operațiuni”.

General Gheorghe Ionescu - Sinaia din Batalionul de Vânători de Munte: Pentru vitejia şi avântul cu care a comandat compania pe câmpul de onoare. În lupta de la 30 iulie 1917 a ocupat culmea Măgura iar pe 31 iulie a atacat cu energie capturând 4 mitraliere şi un număr însemnat de prizonieri. S-a distins prin avântul cu care a luat cu asalt cota 707 în ziua de 6 august 1917. ■

Ofițeri din Regimentul 32 „Mircea“

Prahovenii în luptele de la Mărășești

Colonel (r) Constantin CHIPER

Intrarea României în războiul de întregire statală şi națională, începând din august 1916, a găsit ostaşii prahoveni în următoarele zone:

- la curbura Carpaților Meridionali, în zona Cheia, încadrați în Divizia 5 Infanterie Buzău, comandată de generalul Aristide Razu, formată din: Brigada 9 Infanterie Ploieşti (cu Regimentele 7 Infanterie Prahova, 32 Infanterie „Mircea“ Ploieşti, 3 Vânători/ Infanterie Ploieşti, 19 Artilerie Ploieşti şi 6 Călăraşi Ploieşti) şi Brigada 10 Infanterie Buzău (cu Regimentele 8 Infanterie Buzău şi 9 Infanterie Râmnicu Sărat);

- pe Valea Oltului, Divizia 13 Infanterie Ploieşti, comandată de generalul Alexandru Socec, formată din Brigada 25 Infanterie (cu Regimentele 47 Infanterie Prahova şi 72 Infanterie Mizil) şi Brigada 26 Infanterie (cu Regimentele 48 Infanterie Buzău şi 49 Infanterie Râmnicu Sărat).

După insuccesele din campaniile militare ale anului 1916, la sfârşitul lunii decembrie 1916, unitățile militare prahovene, cu excepția Regimentului 32 Infanterie „Mircea”, au fost retrase de pe front, pentru refacere în județele Botoşani şi Iaşi.

Toate unitățile militare din Prahova au participat la luptele din vara anului 1917, de la Mărăşeşti, având următoarea subordonare:

- Divizia 5 Infanterie Buzău, comandată de generalul Petre Frunză, formată din Brigada 9 Infanterie Ploieşti (cu Regimentele 7 Infanterie Prahova şi 32 Infanterie „Mircea“ Ploieşti), Brigada 10 Infanterie Buzău (cu Regimentele 8 Infanterie Buzău şi 9 Infanterie Râmnicu Sărat), Brigada 5 Artilerie Ploieşti (cu Regimentele 7 Artilerie Buzău şi Regimentul 19 Obuziere Ploieşti, două escadroane de cavalerie din Regimentul 6 Călăraşi Ploieşti şi Batalionul 5 Pionieri Ploieşti);

- Divizia 13 Infanterie Ploieşti, comandată de generalul Ioan I. Popescu, formată din Brigada 25 Infanterie (cu Regimentele 50 Infanterie Focşani/64 Infanterie Tecuci), Brigada 26 Infanterie Ploieşti (cu Regimentele 47 Infanterie Ploieşti/72 Infanterie Mizil), Brigada 13 Artilerie Ploieşti (cu Regimentul 23 Artilerie Ploieşti, mutat la Buzău, şi Regimentul 28/3 Obuziere Buzău, două escadroane de cavalerie din Regimentul 6 Călăraşi Ploieşti şi Batalionul 13 Pionieri Ploieşti).

Încă din primele ore ale dimineții de 24 iulie 1917, generalul Eremia Grigorescu, comandantul Corpului 6 Armată şi, de la 31 iulie, comandantul Armatei 1 Române, a ordonat introducerea în operație a Diviziei 5 Infanterie, în ajutorul Diviziei 34 Infanterie ruse, care acționa pe aliniamentul: Moara Albă - Moara Roşie - Străjescu - Siret. Sosite în zonă, regimentele 3 Vânători şi 7 Infanterie Prahova au intrat imediat în luptă şi au oprit înaintarea în sectorul Moara Albă - Moara Roşie. În timpul nopții, Regimentul 32 Infanterie „Mircea“ a efectuat mai multe contraatacuri, în direcția Străjescu, ajutat de artileriştii Regimentului 19 Artilerie şi de cavaleriştii Regimentului 6 Călăraşi Ploieşti. Cooperând bine cu ostaşii Diviziei 9 Infanterie Dobrogea, prahovenii din Divizia 5 Infanterie Buzău s-au remarcat, în zilele următoare, în luptele de apărare de la Mărăşeşti. Regimentul 32 Infanterie „Mircea”, împreună cu Regimentele

7 Prahova şi 3 Vânători Ploieşti au dat legendarele atacuri în cămăşi din zilele de 25, 27, 28, 29 iulie şi 1 august 1917. În luptele desfăşurate în ziua de 25 iulie, bravul comandant al Regimentului 32 Infanterie „Mircea”, locotenent-colonelul Vasile Stamate, a căzut la datorie, la comandă urmând căpitanul Ştefan Curculescu şi, din ziua de 27 iulie, maiorul Constantin Malamuceanu, fost comandant al Batalionului 1 din Regimentul 7 Prahova. Până la 6 august, efectivele Diviziei 5 Infanterie, făcând sacrificiul suprem, s-au diminuat la un sfert.

În ziua de 6 august 1917 s-a desfăşurat la Mărăşeşti, în Pădurea „La Răzoare”, una dintre cele mai crâncene lupte de pe frontul de la Mărăşeşti. Feldmareşalul Mackensen, comandantul Armatei a 9-a Germane, supranumit „spărgătorul de fronturi”, exasperat, îşi propunea scoaterea din luptă a armatei române şi realizarea joncțiunii cu Armata 1 austro-ungară, în zona Adjud. În aceste lupte s-au remarcat în mod deosebit ostaşii Diviziilor 13 Infanterie Prahova, 9 Infanterie Dobrogea şi 10 Infanterie Tulcea. În fâşia Diviziei 13 Infanterie, inamicul a pătruns la joncțiunea dintre Regimentele 47 Ploieşti şi 51 Infanterie Galați, nimicind aproape în întregime două batalioane din Regimentul 51 Infanterie. Comandantul Regimentului 47 Infanterie, locotenent-colonelul Radu Rosetti (viitorul mare istoric) a fost grav rănit şi internat în spital. Contraatacul Batalionului 1/51 Infanterie a fost respins, acesta fiind nimicit, în frunte cu comandantul lui. Ostaşii companiei de mitraliere a Batalionului 1, în frunte cu căpitanul Grigore Ignat (născut în Bârlad), au fost găsiți a doua zi morți pe poziția de luptă.

Contraatacul dat de Batalionul 1/Regimentul 50 infanterie Focşani, comandat de căpitanul inginer, în rezervă, Miclescu, Batalionul 2/Regimentul 48 Infanterie Buzău, comandat de maiorul Tomescu, şi Batalionul 3/ Regimentul 47 Infanterie Prahova, comandat de căpitanul inginer, în rezervă, Drăgănescu, a fost încununat de succes, restabilind apărarea pe platoul Viile Negroponte - Panciu.

În Ordinul de Zi, numărul 90, din 8/21 august 1917, comandantul Armatei 1, generalul Eremia Grigorescu, adresându-se ostaşilor, arăta: „…La Panciu, Mărăşeşti şi Cosmeşti s-a dezlănțuit cea mai măreață şi groaznică bătălie ce a purtat vreodată țara românească. În luptele crâncene şi vijelioase inamicul, întreit în număr, în pofta lui nesățioasă de a cuceri şi restul din bogatul trup al scumpei noastre Românii, năpustindu-se furios, s-a izbit 12 zile şi 12 nopți de vijelia noastră, ca de o stâncă neclintită. La Şuşița şi Siret ați năruit sforțările groaznice ale sălbaticului dușman, dovedind lumii odată mai mult că „*Nici pe aici nu se trece!*“ Aici cunoscu generalul german Mackensen ce este înfrângerea. Mărăşeştii fu mormântul iluziilor germane”.

Ultima zi a bătăliei, dusă la data de 22 august/4 septembrie, în sectorul Dealul Secuiului, de lângă Muncel, a înregistrat căderea la datorie a primei femei ofițer din armată, sublocotenentul de infanterie Ecaterina Teodoroiu.

În luptele de la Mărăşeşti, trupele germane au pierdut peste 65.000 de soldați şi ofițeri, Armata română a pierdut peste 26.000 de militari şi Armata rusă circa 24.000 de oameni.

Drapelele de luptă ale Regimentului 3 Vânători/Infanterie Ploieşti, Regimentului 32 Infanterie „Mircea“ Ploieşti, Regimentului 47 Infanterie Ploieşti şi Regimentului 7 Infanterie Prahova au fost decorate cu Ordinul „Mihai Viteazul“ clasa a III-a, pentru vitejia cu care au luptat împotriva inamicului, în perioada 24 iulie-9 august 1917 la Mărăşeşti.

De asemenea au fost decorați cu Ordinul militar „Mihai Viteazul“ clasa a III-a următorii ofițeri: sublocotenent Mihai R. Arion (Regimentul 6 Călăraşi Ploieşti), căpitan Ştefan Curculescu (Regimentul 32 Infanterie „Mircea“ Ploieşti), locotenent (rz) Gavril Danielescu (Regimentul 7 Infanterie Prahova), maior Alexandru Ignătescu (Regimentul 3 Vânători/ Infanterie Ploieşti), maior Petre Mareş (Regimentul 47 Infanterie Ploieşti/72 Infanterie Mizil), sublocotenent (rz) Gheorghe Manoilescu (Regimentul 32 „Mircea“ Ploieşti), maior Constantin Malamuceanu (Regimentul 32 Infanterie „Mircea“ Ploieşti), maior Emil Pălângeanu (Regimentul 3 Vânători/Infanterie Ploieşti), sublocotenent (rz) Ioan Popa (Regimentul 47 Infanterie Ploieşti/72 Infanterie Mizil), general de brigadă Ioan I. Popescu (comandantul Diviziei 13 Infanterie Ploieşti), locotenent-colonel Radu Rosetti (comandantul Regimentului 47 Infanterie Ploieşti/72 Infanterie Mizil), căpitan Ion Sipiceanu (Regimentul 3 Vânători/Infanterie Ploieşti). ■

Regele Ferdinand şi generalul Berthelot, pe frontul din Moldova.

Demnitate și patriotism
Familia Brătianu și Misiunea Militară Franceză

Radu PETRESCU-MUSCEL

Corespondența, jurnalele, memoriile, aşa-numita literatură subiectivă, reprezintă un instrument de mare valoare în reconstituirea unei perioade istorice. Regretăm cu toții faptul că de la Ion I. C. Brătianu nu ne-au rămas documente de acest gen, menite să contribuie, şi şi din punctul său de vedere, la reconstituirea evenimentelor care s-au petrecut în perioada 1914-1919. Coroborând memoriile sorei sale, Sabina Cantacuzino, rămasă în teritoriul ocupat de Puterile Centrale, cu fragmente specifice din corespondența pe care Marie şi Ion Pillat au întreținut-o, din Iaşul pribegiei lor, cu Maria I. N. Pillat (mama poetului), înțelegem mai bine legătura profundă, aproape mistică, determinată şi de dezastrul militar din 1916, dintre români şi francezii sosiți în cadrul Misiunii Militare conduse de generalul Henri Mathias Berthelot.

Aproape toți bărbații din neamul Brătienilor şi-au făcut serviciul militar şi au fost concentrați, succesiv, în Regimentul 2 Artilerie. Inclusiv Gheorghe I. Brătianu, prea tânăr pentru a fi mobilizat, s-a înscris voluntar, la 18 ani, în acelaşi regiment. În august 1916, căpitanul în rezervă Ion Pillat a fost mobilizat în aceeaşi unitate, iar în octombrie a fost numit ofițer de legătură pe lângă Misiunea Militară Franceză, fructificând experiența acumulată în timpul studiilor făcute la Paris. Într-o primă etapă i-a fost alături colonelului Georges Emil Dubois, în Regimentul 85 Infanterie, grav rănit, la 19 noiembrie 1916, în bătălia Argeşului. La Iaşi, lunga convalescență nu l-a putut salva pe colonel, murind la 4 aprilie 1917, fiind înmormântat împreună cu doi civili francezi, sora Pucci şi doctorul Clunet..

Sabina Cantacuzino evocă acest moment în capitolul „Morții din Moldova“ al monografiei „Din viața familiei Ion C. Brătianu 1914-1919”: „...Ni se anunță şi moartea sculptorului Jalea, ştire, din fericire, dezmințită în urmă – scăpă cu viață, dar fără un braț, lipsă importantă în meseria lui; [...], moartea d-nei Maria Catargi la Paris, a sublocotenentului Manu, prietenul băieților Pillat (frații Ion şi Niculae – n.a.), rănirea gravă a lui Nicu Costinescu şi aceea a lui George Brătianu, tânăr voluntar. Tremuram de frică pentru Ion Pillat, care ataşat pe lângă colonelul francez Dubois, l-a văzut rănit lângă el şi apoi mort din acea rană. Tremuram, dar eram mulțumiți de a şti că fiecare îşi făcea datoria...”.

Ulterior, Pillat este ataşat pe lângă generalul de brigadă Charles-Ernest Vouillemin, însărcinat de Berthelot cu reorganizarea artileriei române şi care, datorită presiunii ruşilor la Paris, ar fi urmat să ia locul acestuia înaintea bătăliilor din vara anului 1917, Berthelot fiind considerat prea filoromân. Vizita în România a ministrului socialist Albert Thomas a împiedicat acest proiect. La începutul anului 1918, Vouillemin ajunge şeful Misiunii Militare la Chişinău.

După victoria bolşevicilor în Rusia şi demararea tratativelor de pace cu Puterile Centrale, izolarea României de Aliați o obligă să semneze armistițiul de la Focşani şi, ulterior, preliminariile păcii, la Buftea, una dintre condițiile obligatorii fiind expulzarea tuturor misiunilor militare străine, la începutul lunii martie 1918. Ca o curiozitate a frontului oriental, Puterile Centrale tolerează rămânerea în continuare, la Iaşi, a ataşaților militari ai Franței şi Italiei, generalul Pierre Henry Lafont,

respectiv colonelul Alberto Peano. În aceste condiții, căpitanul Pillat este atașat pe lângă generalul Lafont, care în ianuarie 1918 fusese desemnat, de către generalul Georges Tabouis, şeful Misiunii Militare Franceze în Ucraina, comandantul unui front care urma să fie constituit din forțele Corpului de Armată Cehoslovac din Kiev, Corpul de Armată Polonez, în curs de formare, şi trupe române, în scopul blocării pătrunderii trupelor Puterilor Centrale în Ucraina şi sudul Rusiei. Acest front făcea parte dintr-un plan mai amplu conceput de generalul Berthelot şi aprobat la Paris, dar fără sorți de izbândă datorită semnării de către Ucraina, respectiv Rusia, a celor două tratate de pace de la Brest-Litovsk.

După Armistițiul general, generalul Lafont, care urma să ajungă la Bucureşti, se îmbolnăveşte şi moare la 29 noiembrie, fiind înmormântat la Iaşi. E perioada în care Ion Pillat primeşte din partea unchiului său, prim-ministrul Ionel Brătianu, misiunea de a pregăti şi traduce o parte din documentația cu care se va prezenta delegația română la Paris, pe 11 ianuarie 1918, la lucrările Conferinței de Pace, la care va participa în calitate de secretar.

Corespondența, uneori nedatată, întreținută de membrii familiei Pillat de la Iaşi cu rudele rămase în teritoriul ocupat, menționează şi o parte din aceste evenimente, neplăceri personale, ezitări şi iluzii pierdute, dar şi credința nestrămutată în victoria finală, în realizarea României Mari, a unei Românii cu totul noi, beneficiind de sprijinul substanțial al Franței prietene.

Într-o scrisoare pe care o datăm aproximativ în luna martie 1918, Ion Pillat îi scrie mamei sale: „...Cu tot dorul după voi toți nu-mi surâde deloc şi că înaintea ratificării şi a unui regim mai omenesc nu aş vrea să mă reîntorc. *Aici vedem destul de des pe Francezii care au mai rămas.* Au un moral excelent şi-ți face mult bine să vezi cu câtă încredere privesc viitorul. De altminteri suntem cu toții convinşi de succesul final...”.

Pia Brătianu

În aceeaşi perioadă, Marie I. Pillat îi scria soacrei rămase în Bucureşti, îngrijorată fiind şi de situația propriilor părinți, refugiați la Odessa şi aflați la cheremul „batalioanelor revoluționare“ române conduse de socialistul Cristian Racovski: „...Şi noi suntem tare mâhniți de întorsătura evenimentelor şi singura noastră mângâiere e încrederea în victoria finală care va pune capăt acestor nenorociri. Una din plăcerile noastre e să poftim pe **puținii francezi care au mai rămas aci** şi cu ei „*nous tapons sur le dos de l'ennemi*“ (glumim pe socoteala inamicului – n.a.). Nu ştiu încă când (sic!) ne întoarcem la Bucureşti; la marea bucurie de a vă revedea se adaugă neplăcerea de a întâlni pe infamii inamici [...]. Eu am avut multe griji pentru părinții mei care se află încă la Odessa. Au avut noroc şezând într-o familie rusă, unde probabil că s-au ascuns, că au scăpat neînchişi. Ceilalți au suferit grozav şi totul numai din cauza mizerabilului de Racovsky care a ținut să-şi răzbune pe Români.”.

Printr-o scrisoare datată 11 martie 1918, Marie Pillat îi mulțumeşte soacrei pentru scrisoarea primită prin Constantin (Dinu) I. C. Brătianu, care putea de-acum să penduleze între Iaşi şi Bucureşti, anunțând-o şi despre renunțarea de către Misiunea Militară Franceză a publicării revistei proprii, „***Communiqué de 5 jours***”, preambul la expulzarea tuturor misiunilor străine de la Iaşi: „... Ne-am bucurat grozav auzind că **ofensiva de pe frontul occidental s-a oprit**. **Se zice că de mâine comunicatul francez nu va mai apare. Probabil că-l cenzurează ca să nu rămânem decât cu ştiri „boche”!** [germane, în sens peiorativ – n.a.]. E exasperant. Dinu Brătianu e într-o mentalitate foarte bună. Ne-a povestit tot felul de lucruri de la Bucureşti care ne-a (sic!) probat încă o dată hoțiile lor organizate...”.

Profund afectată de semnarea de către Alexandru Marghiloman, la 7 mai 1918, a Păcii de la Bucureşti, neratificată, însă, ulterior, de către Regele Ferdinand, Marie Pillat nu-şi pierdea speranța, bazându-se pe eşecul celor două ofensive germane de pe frontul de Vest,

Generalul Lafont Pierre Henri

din primăvara anului 1918 (scrisoare datată 13 mai 1918 – n.a.). „...Şi pe noi ca şi pe tine, dragă Mami, **această PACE ne-a impresionat cât se poate de penibil şi nici nu pot să mă gândesc la ea atât mă simt de revoltată şi-mi face impresie că suntem nişte şoareci într-o cursă, hărţuiţi din toate părţile.** Speranţa noastră e neclintită şi **insuccesul obţinut** cred că o confirmă [...]”.

Într-o altă scrisoare, datată aproximativ începutul lunii decembrie 1918, imediat după proclamarea, la Alba Iulia, a Unirii Transilvaniei cu vechiul Regat, Ion Pillat îşi anunţă mama: „E probabil ultima (şi prima, adaogă Marie) scrisoare pe care ţi-o scriu. Căci sper să ne revedem în curând. „*Tout est bien qui finit bien*“ şi **vom avea bucuria imensă să ne regăsim într-un Bucureşti despăduchiat şi capitala României de la Tisa până la Nistru. Toate suferinţele fizice şi morale îndurate, toate jertfele făcute sunt puţin lucru şi dispar aproape în faţa măreţiei visului înfăptuit. Mai sunt multe de înfăptuit, dar temeliile unităţii naţionale, nimeni nu le va mai putea zgudui, cum nimeni nu va mai putea reveni asupra votului obştesc şi a reformelor menite să facă dintr-o Românie mare o Românie nouă.**

...Cât va fi bine şi cât voi isprăvi o **lucrare grabnică pe care mi-a dat-o Nenea IONEL** s-o fac – ne vom încerca să sosim la Bucureşti prin prima ocazie... **Pe Luni sau Marţi va sosi la Bucureşti şi Generalul Lafont, ataşatul militar francez împreună cu maiorul HUARD.** Le-am dat adresa noastră. Te rog să fi[i] cât se poate de gentilă cu **generalul pe lângă care am fost după plecarea lui Voulelemin şi pe care l-am văzut foarte des aici. E un om foarte distins**, invitări (sic!) la masă – şi pe general, dacă ai posibilitatea, oferă-i chiar să-l găzduieşti pentru câteva zile...”.

Decretarea remobilizării şi reintrarea României în război cu doar o zi înaintea semnării Armistiţiului general, urmată de trecerea Dunării de către armatele aliate conduse de generalul Berthelot, o emoţionează puternic pe Pia Brătianu, bătrâna mamă a premierului Ionel Brătianu, izolată, încă, la conacul de la Florica. Scrisoarea pe care i-o adresează lui Berthelot îl impresionează profund pe militarul care se ataşase de România şi de români, de Brătieni în special, încât acesta se „autoinvită“ la dânsa, fiind primit triumfal. Poate că şi în clipele acelea, la Pia Brătianu, s-a discutat despre ceea ce avea să urmeze în 1919: eliberarea etapizată a Ardealului, luptele grele cu Armata Roşie condusă de Kun Bela şi ocuparea Ungariei de est, blocând joncţiunea dintre armatele trimise de Lenin şi cele revoluţionare ungare, care învinseseră, temporar, armata cehoslovacă pe care o conduceau, pe atunci, generali francezi.

În memoriile sale, Sabina Cantacuzino „fotografiază“ astfel evenimentul:“...**Lui Berthelot i s-a făcut o manifestare specială. Mama îi scrisese o scrisoare specială. El a cerut să vină cu Ionel ca să-i mulţumească**. Erau Costache cu Pia, Lia, Marie Pillat, Pia Danielopolu şi Dinu cu Oni; Berthelot, foarte vesel şi încântat de toate demonstraţiile ce i se făceau, a binecuvântat pe Oni. Părea un adevărat taică Burtălău, cum îl chemau soldaţii în Moldova, dar era cam ameţit de toate succesele lui. Proiecta o călătorie cu auto-ul prin sate ca să prevină bolşevismul; nici vorbă nu era de bolşevism. Avea aerul unui copil colosal şi cam răsfăţat, era foarte gras, roşu, mare, cănit şi părea foarte bun. Se ştie că i s-a dăruit o casă cu câteva pogoane, în Ardeal, în care, cât a trăit, revenea în toţi anii şi făcea o vizită Bucureştilor, locuind la generalul Rosetti (Radu, fostul său aghiotant; viitor ministru, deţinut politic – n.a.). Casa şi moşia le-a legat Academiei Române, memoriile, Bibliotecii Naţionale din Paris. Nu se vor deschide decât la 50 de ani de la moartea lui [...]“.

Pentru a înţelege mai bine de ce a fost atât de impresionat generalul Berthelot, este suficient să citim scrisoarea nedatată, elaborată de Pia Brătianu în limba franceză (traducerea aparţine autorului articolului), identificată la Secţia Manuscrise a Bibliotecii Academiei Române. În doar

câteva fraze, aceasta reuşea să lege trecutul de prezent şi viitor, invocând prietenia peste secole dintre români şi francezi:

„Generale, Nu pot exprima sentimentele de bucurie şi de recunoştință pe care le-am simțit aflând că armatele aliate au păşit pe pământ românesc, iar Dumneavoastră ați fost la comanda lor, pentru că sunteți acum de-ai noştri pentru noi toți şi mai ales pentru mine, prin faptul că, în calitate de colaborator şi prieten al fiului meu, ați contribuit atât de mult, cu ajutorul armelor, la realizarea unității noastre naționale, aşa cum odinioară, în tinerețea mea, compatrioții dumneavoastră, Michelet şi Quinet, colaboratori şi prieteni ai soțului meu, au contribuit la realizarea independenței României. Acum, când misiunea dumneavoastră este aproape îndeplinită şi când urmează să ne părăsiți ca să vă întoarceți în glorioasa dumneavoastră Franță, atât de dragă Românilor, să nu uitați țara care v-a adoptat şi să reveniți adeseori printre noi. Vă rog să acceptați, Generale, expresia distinselor mele sentimente.

Pia Brătianu
General Berthelot
Comandantul Armatei Aliate
de la Dunăre”

Tonul demn şi în acelaşi timp atât de cald al Piei Brătianu față de militarul francez căruia România îi datora atât de mult este o continuare firească a tonului glacial, dar la fel de demn, al scrisorii pe care acelaşi expeditor i-o trimisese Mareşalului August von Mackensen în timpul războiului, din dorința de a salva căminul în care trăise fericită, împreună cu numeroasa ei familie. Fiica acesteia, Sabina Cantacuzino, descrie momentul, inclusiv pățaniile prin care trecuseră ambele reşedinte, din Bucureşti şi de la Florica: „...Austriecii au ocupat la început Florica... Echipa austriacă fusese înlocuită printr-una germană... TZIGARA, anunțându-ne că şederea noastră în Bucureşti este exclusă şi că ne roagă să ne alegem locul unde voim să mergem... Florica fiind etapă germană... Mama rămăsese cu copiii la Florica... Se urcară sus, la mama. Şi pe masa Piei citiră scrisoarea ei către Mackensen, în care cerea evacuarea casei din strada I. C. Brătianu şi părăsirea moşiei Florica. Nu o luară, dar se mirară de cărțile serioase ce se aflau la dânsa şi la mine...“

Prezentăm, în continuare, textul ciornei scrisorii trimise de Pia Brătianu Mareşalului Mackensen înaintea iernii anilor 1917/1918, o scrisoare demnă, fără reproşuri (tradusă din limba franceză de autorul articolului).

„Excelență,

Am plecat la Florica, reşedința mea din provincie, cu doar câteva zile înainte de şase Decembrie, astfel încât la intrarea armatelor germane în Bucureşti nu eram bine instalată acolo. ***Casa in care locuiesc din anul 1877, din strada I. C. Brătianu nr. 22****, a fost imediat ocupată de 25 de soldați şi, în ciuda tuturor eforturilor mele, nu am reuşit să obțin evacuarea lor. Aflând că din cei 25 de soldați au rămas în prezent doar trei şi, pe considerentele vârstei mele înaintate şi a precarității sănătății mele pentru a ajunge să petrec* ***o a doua iarnă departe de casa mea****, o rog pe Excelența Voastră*

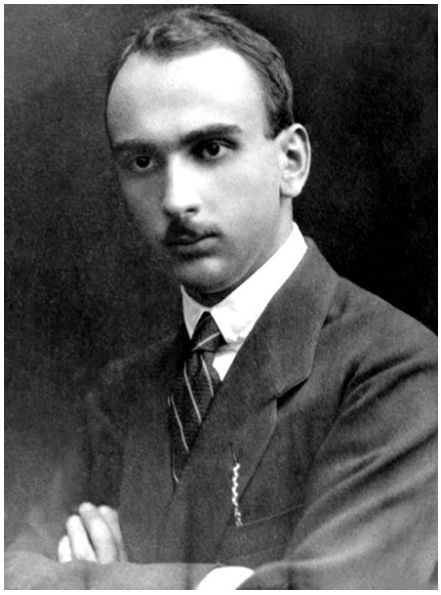

Scriitorul Ion Pillat

să intervină pentru a fi eliberată în cel mai scurt timp posibil, având în vedere şi reparațiile de care are nevoie acum.

Vă rog să acceptați, Excelență, expresia înaltei mele considerații”.

Miracolul românesc, supraviețuirea noastră milenară pe un teritoriu aflat în permanență între lumi ostile şi care nu de puține ori au preferat să se lupte aici ca, datorită distrugerilor, sa poată domina mai uşor, se datoreşte în principal celor care n-au ezitat să se sacrifice păstrându-şi limba şi credința, dar şi speranța într-un viitor paşnic, în care să poată construi ceva care să dureze. Pentru copiii, nepoții şi strănepoții lor, într-o țară presărată cu mausolee şi morminte, cu cruci de piatră şi de lemn. Să nu le uităm niciodată jertfa şi nici numele. Cele pe care le mai cunoaştem, încă, să le prețuim. Printre aceştia se află la loc de cinste şi Neamul Brătienilor. ■

Împotriva falsificării istoriei!

Data intrării României în Război

Prof. univ. dr. Ioan SCURTU

În august 2016 s-au organizat mai multe sesiuni ştiinţifice, dezbateri, expoziţii, adunări festive (comemorative) prilejuite a împlinirea a 100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial, care pentru români a avut o semnificaţie cu totul deosebită (vezi Constantin Kiriţescu, *Istoria Războiul pentru Întregirea Neamului,* 2 vol., 1922-1924).

Pentru guvernanţii de la Bucureşti, pentru Armată, pentru unele muzee, dar mai ales pentru mass-media, data intrării României în Război a fost 27 sau 28 august 1916.

Astfel, în ziua de 27 august 2016 a avut loc festivitatea desfăşurată în Parcul Carol din Bucureşti, la Mormântul Eroului Necunoscut, la care a luat cuvântul Klaus Iohannis. Preşedintele României a declarat: „În 1916, la 28 august, România a decis să se alăture războiului, împotriva Puterilor Centrale (Germania, Austro-Ungaria, Turcia şi Bulgaria)"[1]. Acest text – atât de mic – conţine două greşeli: decizia de intrare a României în război nu a fost 28 august, iar declaraţia de război nu a fost făcută Germaniei, Turciei şi Bulgariei, ci numai Austro-Ungariei.

Din surse mass-media aflăm că „Ministerul Apărării Naţionale a organizat o serie de manifestări pentru celebrarea a 100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial, la 27 august 1916"[2].

O altă ştire: Muzeul Naţional Cotroceni a organizat o expoziţie „pentru a marca duminică, 28 august 2016, împlinirea a 100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial, decizie adoptată în cadrul istoricului Consiliu de Coroană care a avut loc la Palatul Cotroceni"[3]. [Ştirea este inexactă – Consiliul de Coroană a avut loc cu o zi înainte]

Mulţi români, mai ales tineri, se bazează pe informaţiile oferite de Wikipedia. În articolul *Participarea României la Primul Război Mondial*, Wikipedia menţionează: „România a fost pe rând: ţară neutră în perioada 28 iulie 1914 – 27 august 1916, ţară beligerantă de partea Antantei în perioada 27 august 1916 – 27 noiembrie 1917, în stare de armistiţiu în perioada 27 noiembrie 1917 – 7 mai 1918". În acest text este un amalgam calendaristic: se foloseşte stilul nou pentru data intrării României în război şi stilul vechi pentru data încheierii armistiţiului (corect este 26 noiembrie/9 decembrie 1917), apoi din nou stilul vechi pentru semnarea păcii separate (corect: 24 aprilie/7 mai 1918).

Asemenea „licenţe" arată limpede că nu sunt cunoscute, nu sunt luate în seamă sau sunt falsificate documentele istorice, din ignoranţă, suficienţă sau aroganţă. Sau poate, mai curând, dintr-un aşa zis *realpolitik*, adică alinierea la „standardele europene", mai direct spus, la calendarul Uniunii Europene.

Acest mod de a trata un moment esenţial din istoria României este un efect al diminuării, până aproape de eliminare, a obiectului Istorie din învăţământ, precum şi al ignoranţei unei mari părţi a celor care scriu, vorbesc şi fac declaraţii, fără a avea cunoştinţele minime necesare în domeniul respectiv.

Regretabil este faptul că şi Ministerul Apărării Naţionale, în cadrul căruia funcţionează Institutul pentru Studii Politice de Apărare şi Istorie Militară, cu reputaţi specialişti, s-a lăsat antrenat în activităţi prin care se crează confuzie în opinia publică privind data intrării României în Primul Război Mondial.

Istoricii au datoria să promoveze adevărul, aşa cum rezultă el din cercetarea documentelor, să nu se lase influenţaţi de informatiile de pe internet, sau de atitudinea liderilor politici. Din contra, ei trebuie facă corecturile de rigoare, să-i ajute pe politicieni, determinându-i să cunoască şi să respecte istoria naţională.

* * *

Documentele arată că decizia ca România să intre în război a fost validată de Consiliul de Coroană, desfăşurat în Palatul Cotroceni în ziua de 14 august 1916. Citâm, spre exemplificare, însemnările zilnice a doi dintre participanţii la acest Consiliu: Alexandru Marghiloman: „*14 august 1916 – Consiliul de Coroană. Războiul.* Mă duc la Cotroceni cu Maiorescu […] La ora 10 se întrunesc în sufrageriea cea mare de la Cortoceni…." (urmează relatarea privind desfăşurarea acestui Consiliu)[4].

Victor Antonescu: "Consiliul de Coroană care a hotărât intrarea în război a României alături de

Antanta a avut loc la Cotroceni, la 14 august 1916, la orele 10 dimineața”[5].

Menționăm şi cele scrise de Constantin Argetoianu : „Intrarea României în război fusese hotărâtă pentru ziua de 14 august 1916. În dimineața acelei zile a fost întrunit la Palatul Cotroceni Consiliul de Coroană ce trebuia să decidă formal declararea războiului”[6]. În opinia lui Argetoianu, „Consiliul de Coroană a fost numai formalitatea constituțională care a consfințit hotărârea intrării noastre în război. Condițiile şi data intrării în acțiune fuseseră fixate prin Convenția ultrasecretă încheiată în ziua de 4 august [1916, de România cu Antanta]”[7]

Presa din România, care la vremea respectivă urma exemplul presei din Franța punând pe prima pagina data a zilei următoare, a publicat informații despre acest Consiliu[8]. De exemplu, în ziarul „Adevărul“ din 15 august 1915 era tipărit pe prima pagină articolul *Ceasul hotărâtor al României. Consiliul de Coroană de astăzi,* în care se menționa: „Astăzi dimineața, la orele 10 jum[ătate] se va lua deciziunea definitivă în ce priveşte soarta marei noastre cauze naționale. Un Consiliu de Coroană a fost convocat pentru astăzi la ora indicată”.

Aşadar, Consiliul de Coroană s-a desfăşurat în dimineața zilei de 14 august 1916. În urma discuțiilor, 18 dintre participanții s-au pronunțat pentru intrarea României în război, iar doi – P.P. Carp şi Titu Maiorescu – au fost contra.

În seara aceleiaşi zile, ministrul României la Viena a comunicat ministrului de externe al Austro-Ungariei că România a decis să-i declare război.

Imediat după Consiliul de Coroană, au apărut ediții speciale ale ziarelor. *Proclamația de război,* tipărită ca un afiş, a fost lipită pe zidurile instituțiilor publice. Clopotele au început să bată. Lumea a ieşit în stradă.

Nichifor Crainic avea să scrie: „Războiul s-a declarat în noaptea de 15 august 1916. Ah, toată viața mi-am adus aminte de această noapte fericită, când Dacia strămoşilor avea să renască din cenuşa milenară. Cinasem cu scriitorul Mihail Pricopie la un birt modest pe Schitu Măgureanu şi când am ajuns la încrucişarea străzii Popa Tatu cu Ştirbei Vodă deodată clopotele oraşului au început să sune. Şi sunau şi sunau şi văzduhul tremura până la stelele acelei nopți a Sfintei Fecioare Maria. Ieşite ca din pământ, edițiile speciale [ale ziarelor] şi proclamația de război vesteau că armata română a trecut Carpații […] Oraşul a început să vuiască frenetic şi dinspre Calea Victoriei se ridicau uragane de aclamații. Am alergat să delirăm cu mulțimea înebunită de fericire”[9].

Încercarea politicienilor din 2016 – din păcate susținuți de unele instituții publice şi de mass-media, care au profitat de tăcerea istoricilor – de a schimba data intrării României în război pentru a se alinia la actualul calendar dovedeşte nu numai necunoaştere, dar şi lipsă de respect pentru luptele şi jertfele înaintaşilor.

În memoria colectivă, intrarea României în Războiul pentru Unitatea Națională este indisolubil legată de Sfânta Fecioară Maria, care în calendarul ortodox figurează întotdeauna în ziua de 15 august (Adormirea Maicii Domnului). Este absolut necesar să se cunoască realitatea, inclusiv în ceea ce priveşte cronologia datelor istorice. Ca urmare, vom face precizările de rigoare.

În spațiul ortodox, inclusiv în Principatele Române şi apoi în România s-a folosit calendarul vechi (iulian) – introdus de Iulius Cesar în anul 46 îHr. – până după Primul Război Mondial. Ca urmare, toate datele istorice sunt înregistrate pe acest stil.

Stilul nou (gregorian) – decretat de papa Grigore al XIII-lea în anul 1582 – a adăugat la datele stilului vechi (iulian) câte 12 zile în secolul al XIX-lea şi 13 zile în secolul al XX-lea.

Calendarul nou (gregorian) a fost introdus în România în 1919, când ziua de 1 aprilie a devenit 13 aprilie 1919.

Folosirea stilului nou înainte de 1 aprilie 1919 crează confuzii. Urmând exemplul intrării României în Primul Război Mondial nu la 15 august 1916, ci la 28 august 1916, cum s-a procedat recent, ar trebui să schimbăm întreaga cronologie a istoriei naționale de până la 1 aprilie 1919.

Ar însemna să nu mai sărbătorin Unirea Principatelor la 24 ianuarie 1859, ci la 6 februarie 1859; să nu marcăm ziua independenței de stat a României la 9 mai 1877, ci la 20 mai 1877; să afirmăm că unirea Basarabiei cu România nu s-a realizat la 27 martie 1918, ci la 9 aprilie 1918. Situația s-ar complica, atingând granițele absurdului, dacă am proceda la schimbarea zilelor de naştere şi de deces în cazul unor personalități, precum Mihai Eminescu, I. L. Caragiale, Ion Creangă, N. Bălcescu, Ion C. Brătianu, Spiru Haret etc etc.

Ca urmare, din respect pentru adevărul istoric, inclusiv pentru datele care jalonează evoluția poporului român de-a lungul secolelor, este necesar să-i respectăm pe înaintaşii noştri, care şi-au legat numele de o anumită dată calendaristică.

Tot din respect pentru adevărul istoric se impune ca în cazul documentelor istorice semnate de statele care foloseau stilul vechi şi de statele care foloseau stilul nou, să fie trecute ambele stiluri.

De exemplu, Convenţiile politică şi Convenţia militară pe baza cărora România a intrat în Primul Război Mondial, trebuie să poarte data 4/17 august 1916, folosind atât stilul vechi, utilizat în România şi Rusia, cât şi stilul nou, folosit de Franţa, Marea Britanie şi Italia.

Dar nu este corect să se acrediteze ideea că România ar fi intrat în război la 28 august 1916, ci să se respecte data calendaristică reală, care a intrat şi în conştiinţa publică – 15 august 1916. Atunci, de Sfânta Maria, a început Războiul pentru Întregirea Neamului. ■

Note

[1] Vezi transmisiunile Radio şi Tv din 27 august 2016 şi presa din 28 august 2016

[2] Ibidem

[3] Evz.ro din 25 august 2016

[4] Alexandru Marghiloman, *Note politice,* vol II. Ediţie Stelian Neagoe, Bucureşti, Editura Machiavelli, 1994, p.11

[5] Ion Mamina, *Consilii de Coroană*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1997, p. 69

[6] Constantin Argetoianu, *Memorii. Pentru cei de mâine. Amintiri din vremea de ieri*, vol. III-V, Ediţie Stelian Neagoe, Bucureşti, Editura Machiavelli, 23008, p. 7

[7] Ibidem, p. 10

[8] Vezi dezbaterea pe această temă în "Adevărul" din 15 august 2016, care a publicat numărul din acest ziar apărut la 15 august 1916. Fostul mei student, Adrian Niculescu, mi-a oferit o copie a a celui număr, pe care sunt semnate mai multe rude ale sale, drept care îi mulţumesc şi pe această cale. În comentariul său, Adrian Niculescu scrie: „Adevărata zi în care trebuie să fie comemorată intrarea României în Primul Război Mondial; este 15 august".

[9] Nichifor Crainic, *Zile albe. Zile negre. Memorii,* Ediţie Nedec Lemnaru, Bucureşti, Casa Editorială Gândirea, 1991, pp. 116-117

Un temerar al văzduhului: căpitanul aviator Vasile Craiu

Documente inedite şi documente edite mai puţin cunoscute

Comandor (rtr.) av. prof. univ. dr. Aurel PENTELESCU
Comandor (rz.) av. prof. Dorin IONESCU

Căpitanul aviator Vasile Craiu (1894-1918) a fost unul dintre bravii aviatori ce au luptat pentru făurirea României întregite în anul 1918. A decedat într-un accident de avion, la Bârlad, în 24 august/6 septembrie 1918. Era Cavaler al Ordinului Militar „Mihai Viteazul" clasa a III-a.

În anii Marelui Război, căpitanul aviator Vasile V. Craiu era o legendă. O legendă vie şi atât de copleşitoare, încât camaradul său de front, căpitanul de rezervă observator aero Grigore Gafencu (1892-1957), viitorul diplomat, avea să scrie despre el, în 1918, astfel: „Camarazii erau mândri să fie cuprinşi cu toţii sub numele celui dintâi dintre ei; căci căpitanul Vasile Craiu a fost cel mai viteaz printre viteji… Craiu atinsese, în jocul său prin nori, fericirea desăvârşită, veşnic vecină cu moartea, pe pământ ca şi în zare, fericire pe care numai cei mai buni dintre noi sunt meniţi s-o urmărească, şi pe care trebuie să o plătească cu viaţa."[1]

Pentru faptele sale de arme a primit cea mai înaltă distincţie de război, Ordinul Militar „Mihai Viteazul" clasa a III-a. Documente inedite, cât şi o bibliografie adecvată ne stau mărturie.[2]

Memoriul personal al acestui pilot excepţional, aflat în Arhivele Militare Române,[3] cuprinde doar şase file, suficiente sau aproape suficiente să închidă în ele, în date şi note de tip cazon, o viaţă de abia 24 de ani, cu multe împliniri, tumultuoasă de altfel, căci 24 de ani avea când a căzut cu avionul său, vineri, 24 august/6 septembrie 1918, la Bârlad.

S-a născut la 28 decembrie 1894,[4] în localitatea Novaci, judeţul Gorj. Tatăl său era judecător, iar mama sa era casnică.[5] Vasile era al treilea din cei patru copii ai soţilor Vasile şi Maria Craiu, originari din Transilvania.[6] După moartea tatălui, în 1910, familia se mută la Bucureşti, unde Vasile urmează ultimele două clase la Liceul „Cantemir Vodă". De la 1 octombrie 1912 a fost elev la Şcoala Militară de Ofiţeri Infanterie din Bucureşti, pe care a absolvit-o în vara anului 1914, ca şef de promoţie.[7] În timpul şcolii militare a avut gradele militare, ca elev, astfel: caporal, de la 1 februarie 1913; sergent, de la 23 iunie 1913; plutonier, de la 23 iunie 1913; plutonier major, de la 1 octombrie 1913. La 1 iulie 1914 a fost avansat sublocotenent.[8] În timpul şcolii militare a participat, în vara anului 1913, la campania din Bulgaria, încadrat (plutonier) la Regimentul 80 Infanterie rezervă. Pentru aceasta, avea să fie decorat cu medalia „Avântul Ţării", în baza Înaltului Decret nr.6247/1913.[9]

La 1 iulie 1914 a fost încadrat (sublocotenent) la Batalionul 2 Vânători „Regina Elisaveta“ din Bucureşti, cu prezentarea la corp la 1 august 1914, după concediul legal de odihnă. Foaia calificativă pe anul 1914 (1 noiembrie 1913 - 31 octombrie 1914) nu operează aprecieri, decât observația comandantului, locotenent colonel Dabija: „Asupra modului de a servi îl voi nota mai târziu”,[10] repetată de generalul Paraschivescu, comandantul Diviziei 3 Infanterie: „Se va nota mai târziu.”[11] Numai că după şase luni servite în Batalionul 2 Vânători –cum observă Titus Axente –, la cererea sa, sublocotenentul Vasile Craiu este mutat la Corpul de Aviație.[12] Urmează, din ianuarie 1915, Şcoala militară de pilotaj la Cotroceni, unde obține brevetul de pilot militar nr. 59, la 31 august 1915.[13] Aşa se explică faptul că *Memoriul personal* consemnează încadrarea sa la Corpul de Aviație începând cu data de 15 august 1915, conform ordinului Marelui Stat Major nr.3538/1915.[14] Exact peste un an va fi mobilizat, ca pilot militar, în Războiul pentru Întregirea Neamului (1916-1918). A slujit în Corpul de Aviație de la 15 august 1915 la 24 august 1918, adică trei ani şi nouă zile. Ani eroici!

În *Foaia calificativă* pe anul 1915 (1 noiembrie 1914 - 31 octombrie 1915), semnată de comandantul Corpului de Aviație, locotenent-colonelul Găvănescul Constantin, aprecierile la adresa sublocotenentului Vasile Craiu sunt dintre cele mai elogioase: „Am convingerea că va deveni unul din cei mai buni piloți ai noştri.”[15] Peste doi ani, în Foaia calificativă pe anul 1917 (1 noiembrie 1916 - 31 octombrie 1917), comandantul Grupului 2 Aeronautic, maior aviator Popovici Andrei, notează: „Ca pilot, Craiu este fără îndoială unul dintre cei mai buni ai noştri de la vânătoare… Ca pilot de vânătoare, activitatea lui Craiu este fantastică. Atâta îndârjire e în acest băiat, atâta hotărâre şi atâta spirit ofensiv încât face admirația tuturor care îl cunosc, chiar şi a francezilor veniți cu pretenții atât de mari… Împreuna cu Magâlea sunt cei mai buni acrobați ai noştri; nici unul din piloții francezi (din Misiunea Franceză, n.n.) nu i-a egalat.”[16]

În volumul *Zburătorii României Mari*, Valeriu Avram reuşeşte, pe baza documentelor de arhivă, să inventarieze cele mai importante acțiuni de luptă la care Vasile Craiu a participat în anii Războiului Întregirii Neamului, cu aspecte de detaliu impresionante.[17] Între acestea, cea din data de 15/28 iunie 1917, din zona Galați, când, zburând cu avionul de vânătoare Nieuport, a asigurat protecția avionului Farman (echipaj: sergentul pilot Nae Iliescu-Mitralieră, sublocotenentul Aurelian Păunescu, observator) ce zbura în spațiul aerian inamic cu scopul de a regla tirul artileriei ruse. Trei avioane de vânătoare germane au atacat avionul Farman 40. Locotenentul Vasile Craiu a atacat vertiginos avioanele inamice. Unul dintre ele a mitraliat din față Nieuport-ul lui Craiu. Rafala inamică a traversat planul superior şi, ricoşând, a lovit clavicula deaptă a pilotului român, astfel încât brațul său drept nu a mai fost utilizabil. Cu mari eforturi, zburând la mică înălțime peste liniile inamice, Craiu a reuşit să aterizeze în zona frontului românesc. Farman-ul a aterizat lângă Nieuport şi sublocotenentul

Căpitan Vasile Craiu, cdtul Escadrilei 11

Aurelian Păunescu l-a luat pe rănit în carlingă, iar avionul pilotat de sergentul Nae Iliescu-Mitralieră şi-a luat zborul spre Galați.[18]

Locotenentul Craiu a atacat avioanele inamice, mult superioare în viteză şi armament, dovedind un curaj ieşit din comun. Pentru fapta sa, a fost decorat cu Ordinul Militar „Mihai Viteazul”, clasa a III-a. În Înaltul Decret nr. 626, din 23.VI.1917, se preciza motivul decorării: „Pentru vitejia şi avântul cu care a angajat o luptă aeriană la 15 iunie 1917. Pe când proteja un aparat român, ce regla tirul artileriei, a fost atacat de 3 avioane inamice şi în timpul luptei a avut umărul perforat de un glonte. Deşi grav rănit, a condus aparatul cu iscusință şi a reuşit a-l readuce în liniile noastre.”[19]

După trei luni de spitalizare, la Galați, şi-a reluat activitatea de pilot de vânătoare, zburând aproape zilnic; spre exemplu, în primele 15 zile ale lunii octombrie 1917, a totalizat 25 de ore şi 40 de minute de zbor, susținând trei lupte aeriene.[20] La 1 septembrie

A murit Craiu!

Această veste fulgerătoare îmi aduce numaidecât înaintea ochilor un copilandru roz-alb la față, fruntaşul promoției sale.

Chemat la aviație de curajul său nebun, Craiu a devenit curând „cavalerul fără frică şi fără reproş" al acestei grozave arme, care, ca zmeul din poveste pare a nu voi să ierte pe temerar, pe acel ce încearcă să [arate] „unde-i stă puterea" când se pierde în văzduh.

Craiu era Pégaud al aviatorilor noştri. A murit prins în roata morții, lăsând în urma lui suspine, jale şi regrete. Nu se poate! Craiu trebuie să fi fost odraslă de viță veche împărătească, pornită dintr-un craiu de verde sau de roşu: prea era mândru, voinic şi curajos.

Mergi la cer, copile îndrăzneț şi te aşează printre eroii Neamului românesc!

Acolo, ca şi pe pământ, îți este păstrat un loc de frunte.

B.[rătescu Gheorghe, maior]

(Sursa: „Neamul Românesc", anul al XIII-lea, nr.246, Iaşi, joi, 6 septembrie 1918, pag. 3, col.1.)

1917, a fost avansat căpitan, la numai 11 luni după ce fusese avansat locotenent, la 19/1 noiembrie 1916 (D.R. nr. 3065 bis/1916).[21]

Revoluția bolşevică din 25 octombrie / 7 noiembrie 1917 şi mai ales armistițiul ruso-german de la Brest-Litovsk, din 22 noiembrie / 5 decembrie 1917, au bulversat frontul românesc din Moldova, armistițiul de la Focşani din 26 noiembrie / 9 decembrie 1917 fiind o consecință dramatică a acestor evenimente. Pe bună dreptate, în 1931, Grigore Gafencu, fost combatant pe front, distins pentru faptele sale de arme cu Ordinul Militar „Mihai Viteazul" clasa a III-a, afirma: „Armistițiul ne-a părut o lovitură grea, îndreptată în primul rând împotriva noastră. Pe măsură ce ne dezmeticeam de pe urmele acestei lovituri, ne dădeam seama cât de generale erau efectele ei şi cât de adâncă era rana pricinuită Țării noastre întregi... Nu e însă nimic mai chinuitor şi mai jalnic decât, la sfârşitul unei bătălii, când lupta încetează, clipa în care se numără morții şi dezamăgirile. Nimeni nu a numărat dezamăgiri mai multe decât luptătorii români în zilele care au urmat armistițiul de pe frontul oriental."[22] Între altele, nu se mai zbura în acțiuni de luptă. Zborurile care se mai făceau erau pentru menținerea antrenamentului şi, deseori, pentru plăcerea de a zbura în aplauzele publicului entuziasmat...

În aceeaşi conferință publică, din 1931, Grigore Gafencu povestea cum temerarul pilot de vânătoare „zbura în fiecare seară, la orele şase, deasupra grădinii publice din Bârlad…, zbura pentru fetele din grădină... El zbura acuma ca să-şi aline focul şi să-şi astâmpere dorul… O mulțime se aduna în fiecare seară în grădină ca să urmărească uimită jocul îndrăzneț al acrobaților sale. Camarazii se întrebau cu îngrijorare unde va duce această risipă de curaj, această sfidare inutilă a morții? Ele l-au adus, fireşte, la moarte... Într-o zi (24 august 1918, n.n.), după ce nebuneşte s-a jucat prin cer, a alunecat, s-a prăbuşit şi a intrat cu aripi cu tot în pământ. Am cules rămăşițele sale sfărâmate, încercând zadarnic să pătrundem rostul acestei jalnice nebunii. Am priceput mai târziu că vitejia, chiar atunci

Batalionul 2 Vânători „Regina Elisaveta"
Sublocotenent Craiu Vasile
FOAIE CALIFICATIVĂ
Pe anul 1914 (de la 1 nov. 1913 până la 31 oct. 1914)
Nu are pedepse.
Slt. Craiu Vasile a fost înaintat Sublocotenent anul acesta la 1 iulie; s-a prezentat la corp la 1 august.
Despre modul de a servi îl voi nota mai târziu.
Comand.[antul] Bat.[alionului] Vânăt.[ori] „Regina Elisaveta",
Lt.colonel
ss./Dabija
Notele şefilor ierarhici superiori:
Se va nota mai târziu.
Comand.[antul] Diviziei III,
General
ss./Indescifrabil

Sursa: Arhivele Militare Române, fond Memorii, Bătrâni, litera C, Căpitani, dosarul nr.823, f.4.

Corpul de Aviație
Sublocotenent Craiu Vasile
FOAIE CALIFICATIVĂ
Pe anul 1915(de la 1 nov. 1914 până la 31 oct. 1915)
Nu are nicio pedeapsă.
Sănătos şi rezistent putând suporta cu înlesnire ostenelile unei campanii.
Figură simpatică şi inteligentă; aspect fizic agreabil.
Cultură generală în plină formație; aceea profesională, bună; aviatică, în dezvoltare. Zilnic se ocupă pentru îmbogățirea cunoştințelor şi cu mult folos.
A fost şef de promoție în clasa sa; l-am avut elev şi am fost foarte mulțumit de el, tot aşa ca şi aici la aviație.
Se prezintă foarte bine. Atitudine militărească, ținută curată şi îngrijită.
Educație aleasă.
Îşi îndeplineşte serviciul foarte bine.
Pe lângă serviciul de pilot, a avut în sarcina sa şi instruirea de recruți; rezultatele au fost, până acuma, foarte frumoase.
A luat brevetul de pilot în cursul verii acestui an. A făcut de atunci zboruri foarte frumoase şi foarte mult apreciate şi a luat parte, cu succes, la toate raidurile.
Am convingerea că va deveni unul din cei mai buni piloți ai noştri. Dacă va continua tot aşa cu serviciul va merita înaintare excepțională.
Comandantul Corpului de Aviație,
Lt.colonel
ss./C[onstantin] Găvănescul
Notele şefilor ierarhici superiori:
Mențin în totul aprecierile comandantului Corpului de Aviație.
Director General al Aviației Militare,
Colonel Adjutant
ss./Indescifrabil
Sursa: Arhivele Militare Române, fond Memorii, Bătrâni, litera C, Căpitani, dosarul nr.823, f.5.

Grupul 2 Aeronautic
Căpitanul Craiu Vasile
FOAIE CALIFICATIVĂ
Pe anul 1917(de la 1 nov. 1916 până la 31 oct. 1917)
Nu a avut nicio pedeapsă.
F.[oarte] rezistent, a suportat uşor toate greutățile campaniei.
Sănătos.
Inteligent, cult, posedă cunoştințele gradului.
Cultură formală satisfăcătoare.
Cultură specială aviatică la înălțime.
Disciplinat căci este f.[oarte] bine crescut, era imposibil ca şi educația sa militară să nu fie perfectă.
Ca pilot, Craiu este fără îndoială unul din cei mai buni piloți ai noştri, de valoare.
Pe front, cu escadrila din prima zi a campaniei, a zburat toate tipurile de avioane şi pe toate fronturile.
Ca pilot de vânătoare, activitatea lui Craiu este fantastică; atâta îndârjire e în acest băiat, atâta hotărâre şi atâta spirit ofensiv încât face admirația tuturor care îl cunosc, chiar a francezilor veniți cu pretenții atât de mari.
Pe cât de blajin pe pământ, pe atât de impetuos în aer.
Împreună cu Magâlea sunt cei mai buni acrobați ai noştri; niciunul din piloții francezi nu i-au egalat.
A atacat şi doborât un avion inamic în regiunea Galaților.
Decorat cu [Ordinul Militar] „Mihai Viteazul“ cl.[asa] 3(a III-a, n.n.), cu [Ordinul] „Steaua României“ [cu spade în gradul de Cavaler], cu „Croix de Jurre“ şi alte decorații ruseşti, a primit toate răsplățile posibile.
Căpitan la 22 ½ ani, va fi un excelent comandant de escadrilă. Are autoritate şi pricepe bine administrația unei unități.
Comandantul Grupului 2 Aeronautic,
Maior aviator,
ss./A[ndrei] Popovici
Sursa: Arhivele Militare Române, fond Memorii, Bătrâni, litera C, Căpitani, dosarul nr.823, f.6

când e zadarnică, nu e niciodată stearpă. În vremi de restrişte şi de crunte umilinți, căpitanul Craiu, de dragul floricelei albastre (crucea Ordinului Militar „Mihai Viteazul”, n.n.), şi cu prețul vieții a salvat panaşul. Panaşul nostru al tuturor, luptători osândiți să stăm cu brațele încrucişate, când destinele Țării se hotărau pe alte fronturi.”[23]

La o săptămână de la accident, Grigore Gafencu a tipărit, în ziarul „Îndreptarea”, un zguduitor ferpar. După 13 ani, în 1931, relatările citate mai sus ale aceluiaşi. Impresionante legături camadereşti între cei doi – Vasile Craiu şi Grigore Gafencu! În ferparul *Moartea lui Craiu*, Grigore Gafencu nota: „Oțelit la foc îndârjit la luptă, Craiu are nevoie de primejdie pentru a trăi… Pe Craiu nu îl lega nimic de pământ!”[24]

Dar şi rândurile apărute în „Neamul Românesc”, la scurtă vreme de la moarte, semnate de Gheorghe Brătescu, îşi au vibrațiile lor adânci: „Craiu era Pégaud al aviatorilor noştri”. Apoi, ca un cântec duios, de jale: Mergi la cer, copile îndrăzneț, şi te aşează printre eroii neamului românesc! Acolo, ca şi pe pământ, îți este păstrat un loc de frunte.”[25]

Pégaud … aviator francez, la începutul veacului al XX-lea, care zbura un avion de tip Blériot, fiind asul nr. 1 al Franței, poate şi al Europei, în acrobația aeriană. Despre Craiu nu dispunem de o relatare detaliată a tipului de acrobație aeriană ce dezvolta. Titus Axente: „Ca de obicei a efectuat deasupra aerodromului toată gama de acrobație, repetată de mai multe ori. La un moment dat a angajat Nieuport-ul în vrie…, izbutind să-l redreseze

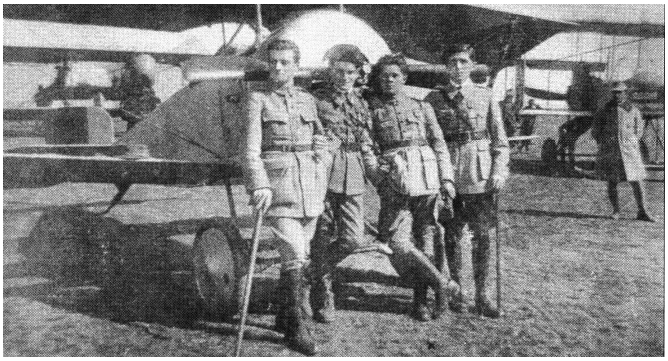

Pe Tecuci, în 1917,Vasile Craiu (al 3-lea de la stg. la dr.) Escadrila Nieuport-11.

abia la 50 metri de pământ."[26] A doua angajare în vrie a fost fatală. Era în după-amiaza zilei de 24 august 1918.

În ziua de 6 august 1957, s-a desfăşurat la Mausoleul Eroilor de la Mărăşeşti solemnitatea aniversării a 40 de ani de la glorioasa bătălie, la care au luat parte ministrul Forţelor Armate, generalul Leontin Sălăjan, ambasadorii sovietic şi francez în România, notabilităţile locale, precum şi o delegaţie de 25 de ofiţeri francezi, combatanţi în cadrul Misiunii Militare Franceze în România din anii 1916-1918, în frunte cu generalul de corp de armată Victor Pétin.[27] Generalul locotenent Constantin Verdeş, preşedintele Comitetului de organizare, a rostit o cuvântare, în care, după tipicul vremurilor, a spus: „Trupele ruseşti au dat un greu tribut de sânge în luptele de la Mărăşeşti; 26 de mii de ostaşi ruşi şi-au jertfit viaţa pe acest câmp de bătălie." În ultima parte a cuvântării, a afirmat: „În desfăşurarea luptelor de la Mărăşeşti, alături de soldaţii români, au luptat ofiţerii şi subofiţerii Misiunii Militare Franceze de sub comanda generalului Berthelot. Deşi Misiunea Militară Franceză avea în România mai mult un rol de instruire, unii militari francezi, din solidaritate de arme cu soldaţii români, au participat direct la lupte, realizând adevărate fapte de vitejie. Au rămas de neuitat faptele de arme ale locotenentului francez Binsse şi ale căpitanului Pierre Bart, care luând comanda unor unităţi româneşti ale căror ofiţeri căzuseră în lupte, le-au dus la victorie. La Mărăşeşti şi-a frânt aripile, căzând eroic aviatorul francez Texier."[28]

În cuvântul său, generalul de corp de armată în rezervă Victor Pétin a spus: „Nu pot stăpâni emoţia pe care o trăiesc, de a mă regăsi în mijlocul vostru pe acest câmp de bătaie unde armata română a barat drumul cotropitorului şi a apărat pragul Moldovei... Bătălia de la Mărăşeşti n-a avut numai acest rezultat. Ea a reţinut pe frontul oriental importante forţe inamice, astfel încât frontul aliat din Franţa a putut să reziste în timpul acelei veri a anului 1917 până la debarcarea întăririlor aliate. Pentru aceasta, dragi camarazi români, vă mulţumim cu căldură."[29] În partea finală a cuvântului, distinsul oaspete francez a spus: „Şi noi putem cita nenumărate acţiuni strălucite ale camarazilor noştri români. *Mă gândesc mai ales la locotenentul aviator Craiu* (subl.n.), care, văzând unul din aparatele (avioanele, n.n.) de reglare a tirului (artileriei terestre, n.n.) atacat de trei avioane inamice, i-a venit în ajutor, l-a salvat şi s-a înapoiat grav rănit."[30] Înainte de a părăsi muzeul, oaspetele francez a scris în cartea de onoare: „La a 40-a aniversare a bătăliei de la Mărăşeşti, 25 de ofiţeri ai Misiunii Berthelot au venit să-şi revadă camarazii români şi să evoce amintirile unui trecut - simbol al indestructibilei prietenii franco-române."[31]

Fără îndoială, este deosebit de onorantă această aducere aminte despre *locotenentul aviator Vasile Craiu*. Iar comparaţia făcută de maiorul Gheorghe Brătescu în „Neamul Românesc", cotidianul lui Nicolae Iorga, potrivit căreia „Craiu era Pégaud al aviatorilor noştri", se justifică fără nicio reţinere. Adolphe Celestin Pégaud (1889-1915), ofiţer aviator în armata franceză în anii 1907-1915, a fost doborât pe front la 31 august 1915, la 26 de ani. I se spunea *Roi du ciel* (Regele cerului). A fost primul as aviator din istorie, întrucât a doborât cinci avioane germane.[32] Şi Vasile Craiu era pilot de război, cunoscuse luptele aeriene din cei doi ani de război, 1916 şi 1917. Acrobaţia lui Craiu

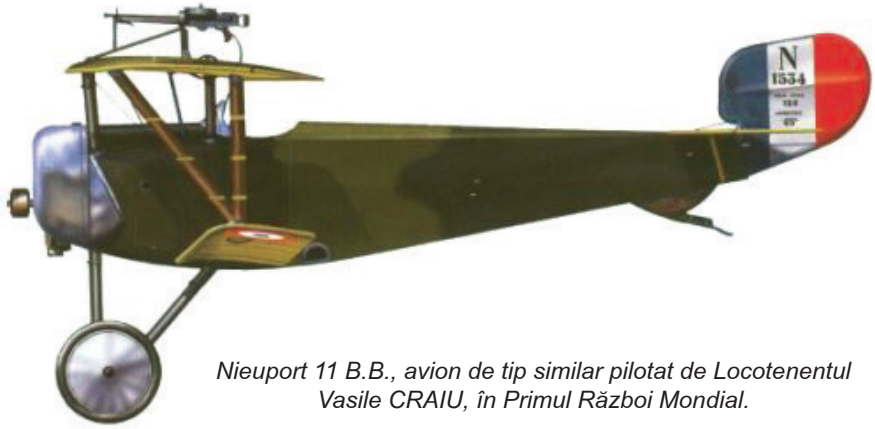

Nieuport 11 B.B., avion de tip similar pilotat de Locotenentul Vasile CRAIU, în Primul Război Mondial.

viza, în mod evident, evitarea atacului aerian al adversarului şi, eventual, salvele de mitralieră de la sol. Spectacolul la Craiu a devenit scop în sine, dacă ne putem exprima astfel, după încetarea operațiunilor militare. Oricum, ferparul lui Gheorghe Brătescu rămâne memorabil, iar cel al lui Grigore Gafencu este unic în felul său. Se poate spune că aceste două ferpare din epocă (anul 1918), cât şi aducerea aminte a generalului francez Victor Pétin, după 40 ani de la evenimente, impresionează şi astăzi. Craiu nu poate fi uitat! În inima curată a românului, **aviatorul Vasile Craiu încă zboară...**■

NOTE

1. Grigore Gafencu, *Moartea lui Craiu*, în „Îndreptarea. Organ politic al «Ligii poporului» sub preşedinția generalului Averescu”, anul I, nr.113, vineri, 31 august/13 septembrie 1918, p.1-2; vezi Anexa nr.5.

2. Între altele: Titus Axente, *Vasile Craiu*, Editura Modelism, 1998, 112p.; Valeriu Avram, *Zburătorii României Mari*, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor, Colecția „Cultul Eroilor”, Bucureşti, 2007, pp.86-94(Vasile Craiu). Monografia Titus Axente, *Vasile Craiu* este rodul mai multor ani de cercetare a autorului pe urmele eroului său, cu documente şi fotografii puse la dispoziție de descendenții familiei Craiu, originari din Novaci, județul Gorj. Titus-Constantin H. Axente(n.17 martie 1919 – m. 10 decembrie 2004) a fost ofițer aviator, personal navigant, absolvent al Şcolii de Ofițeri Aviație Bucureşti(Cotroceni), promoția 10 mai 1942, când, după 2 ani de şcoală militară, a fost avansat sublocotenent aviator. A fost veteran al celui de al Doilea Război Mondial. Monografia *Vasile Craiu* este unica lucrare tipărită de Titus axente. Istoricul Valeriu Avram(n. 25 septembrie 1941) utilizează datele biografice ale căpitanului aviator Vasile Craiu puse la dispoziție de Titus Axente, pentru fişa *Vasile Craiu* din lucrarea citată şi operează o amplă cercetare în Arhivele Militare Române cu privire la acțiunile militare la care a participat eroul căpitan aviator Vasile V. Craiu. Nu citează *Memoriul Personal* descoperit de noi în arhivele militare, care cuprinde: *Foaie matricolă*(f.1-3), *Foile calificative* pe anii 1914, 1915, 1917,(f.4-6). Nu se află în *Memoriul personal* amintit *Foaia calificativă* pe anul 1916, iar alte însemnări se opresc în anul 1917, inclusiv. Vezi Anexele nr. 1-3.

3. Arhivele Militare Române (în continuare sigla AMR), fond Memorii. Bătrâni, Căpitani, C, dosar nr.823, f.1-6.

4. Titus Axente dă data de 31 decembrie 1894, fără a menționa vreun act doveditor. La fel şi Valeriu Avram, după Titus Axente.

5. Aflăm acestea din monografia lui Titus Axente. În*Memoriul personal,*în dreptul lui Vasile Craiu, tatăl, este între paranteze simple o cruce, adică decedat, iar domiciliul lui Vasile Craiu, fiul, este Bucureşti, str. Romană, nr. 220. Titus Axente menționează data de 14 martie 1910 pentru moartea lui Vasile Craiu, tatăl, când Vasile Craiu , fiul, avea 16 ani neîmpliniți.

6. După Titus Axente(în 1985), tatăl era din Şiria, mama din Sălişte. În 1872, la Blaj, Vasile Craiu, tatăl, împreună cu alți tineri au arborat tricolorul românesc pe clădirea primăriei, faptă gravă din punctul de vedere al legislației Imperiului austro-ungar, fiind nevoit să se refugieze peste munți, la Târgu Jiu, unde a funcționat la judecătorie, apoi judecător la Novaci, obținând între timpcetățenia română. Aşa se explică, pe filieră patrenă, patriotismul ardent al căpitanului aviator Vasile Craiu.

7. Vezi nota 2, f.2.

8. Idem.

9. Ibidem, f.1.

10. Idem, f.4; vezi Anexa nr. 2.

11. Ibidem.

12. Titus Axente, *Vasile Craiu*, Editura Modelism, 1998, p.17.

13. Vezi Ministerul de Război, Direcțiunea X-a Aeronautică, *Registrul de brevete de pilot militar*, 1930, poziția 59, p. 3.

14. Vezi nota 2, f. 2.

15. Idem, f.5; vezi Anexa nr. 3.

16. Ibidem, f.6; vezi Anexa nr. 4. Despre Paul Magâlea, vezi fişa acestuia în Valeriu Avram, *Zburătorii României Mari*, pp.205-209. Adăugăm noi, pe baza *Registrului de brevete de pilot militar*: Magâlea Paul, soldat, brevetul de pilot militar nr. 43, proces-verbal nr. 43 din 3 iunie 1915; mort înnecat în 1931. Nu am cercetat în arhivele militare *Memoriul personal*, ca ofițer, sublocotenent, al aviatorului Paul Magâlea.

17. Valeriu Avram, *Vasile Craiu*, în volumul *Zburătorii României Mari*, citată, pp.86-94.

18. Idem, pp.92-93.

19. Cf. *Anuarul suveranilor, principilor, ofițerilor şi drapelelor decorați cu Ordinul Militar „Mihai Viteazul”*, Imprimeria Națională, Bucureşti, [1931], p. 54, poziția 146.

20. Valeriu Avram, *op.cit*., p.93.

21. Vezi nota 2, f.2.

22. Grigore Gafencu, *Aviația romantică*. Conferință făcută la 21 ianuarie 1931 la Fundația Universitară Regele Carol, Bucureşti, Aeroclubul Regal al României, 1931, pp.8-9.

23. Idem, p.9.

24. Vezi nota 1, p.2; vezi Anexa nr. 5.

25. Cf. „Neamul Românesc”, anul XIII, Iaşi, joi, 6/18 septembrie 1918, p.3, col.1. Vezi fişa Gheorghe Brătescu, în *Dicționarul scriitorilor români*, vol.1, Editura Albatros, 1996. Fără brațul drept, pierdut în război, după înapoierea din prizonieratul german, Gheorghe Brătescu, din 1918, a lucrat ca redactor la „Neamul Românesc“ a lui Nicolae Iorga, întâi la Iaşi, apoi la Bucureşti. Semna: B,G.B., Maiorul B, Maiorul Brătescu din rezervă etc.

26. Titus Axente, *op.cit*., p.71.

27. Vezi reportajul Agerpres din „Scânteia”, anul XXVI, nr. 3978, miercuri 7 august 1957, p.3, col.1,2,3. Misiunea Militară franceză în România(15 oct.1916-10 martie 1918) a fost condusă de generalul Henri Mathias Berthelot(1861-1931), având-l ca şef de stat major pe colonelul Victor Pétin(1872-1962), care a fost ataşat militar în România în anul 1920. Vezi Generalul Victor Pétin, *Drama României, 1916-1918*, Editura Militară, Bucureşti, 2016, 164p.

28. „Scânteia”, anul XXVI, nr. 3978, 7 august 1957, p.3.

29. Ibidem.

30. Ibidem.

31. Ibidem.

32. www.fr.m.wikipedia.org./wiki/Adolphe...p%C3%A9goud, accesat la 10 martie 2017.

Voluntarii ardeleni și bucovineni în Primul Război Mondial

Gara Iaşi, 1917. Generalul Prezan salută voluntarii ardeleni

General de brigadă (r)
Grigore BUCIU

Primul război mondial a pornit de la ambiția unui împărat care nu avea percepția adecvată a timpului şi a națiunilor în devenire, deşi Europa din jurul lui începuse să treacă, cu mai bine de o sută de ani în urmă, prin marile revoluții, cea mai semnificativă fiind revoluția paşoptistă.

Asasinate politice au fost întotdeauna în istorie şi unele au generat războaie locale, războaie civile, răzbunări familiale ori dinastice. Niciunul însă nu a antrenat întreaga lume civilizată într-o încăierare generalizată, în care interesele mari par a fi subjugate timpului şubrezit de bătrânețe şi pus să se confrunte tragic cu viitorul incert, sub care națiunile simțeau că trebuie să se mişte altfel.

Cu sau fără asasinatul de la Sarajevo, cu siguranță evoluția socio-politică ar fi găsit o soluție pentru distrugerea imperiilor. dacă am mai avea simțul tragediei greceşti, am spune că uciderea arhiducelui Franz Ferdinand şi a soției sale, Sophia, pare a fi un sacrificiu ritualic prin care se taie firul dinastic imperial şi ambiția de imperiu roman de coloratură creştină, moştenitor al celui antic, decăzut din cauza propriei puteri corupătoare.

În Primul Război Mondial au fost angrenate 33 de state ce însumau o populație de peste un miliard de oameni. Mărimea armatelor a fost pe măsură şi decontul tragic, socotit la sfârşit, la fel: 10 milioane de morți, 20 de milioane de răniți, unii până la mutilare. Despre pagube nu mai vorbim.

Casele distruse se rezidesc într-o formulă nouă, însă viețile pierdute nu se reconstituiesc. Misteriosul instinct colectiv de conservare a speciei umane duce, într-o generație, uneori mai mult, la refacerea populației masculine, în interiorul unui popor.

Se estimează că românitatea a pierdut atunci aproape 800 000 de oameni, militari şi civili. Cifra îi conține pe toți, indiferent în ce stat sau armată i-a prins vârtejul războiului. Recompensarea acestui sacrificiu de sânge şi suferință a fost pe măsură: România Mare.

Prim-ministrul de la Bucureşti îngenunchea voinţa suveranului său, în numele interesului naţional, obligându-l să accepte neutralitatea prudentă în locul alăturării ţării la cei care declanşaseră războiul.

Instinctul naţional îi spunea lui Ion I. C. Brătianu că „Suferinţele românilor din Transilvania sunt resimţite în toate inimile româneşti de pe acest versant al Carpaţilor, de aceea conştiinţa naţională se ridică împotriva unui război alături de Puterile Centrale.”

Această poziţie a Consiliului de Coroană a transmis un semnal încurajator peste Carpaţi, cultivând în rândul românilor transilvăneni speranţa că Bucureştiul va decide la momentul oportun să-şi aleagă aliaţii şi în funcţie de cauza lor naţională.

Şi unii şi alţii simţeau instinctiv că ceasul istoriei bate şi pentru ei, chiar dacă prin ceaţa incertitudinilor şi suferinţelor de tot felul nimeni nu putea întrezări viitorul.

Putea fi apreciat doar tragismul dilemei în care se aflau şi unii şi ceilalţi. Alegerea aliatului potrivit pentru apărarea prin luptă a interesului naţional - realizarea unirii şi a statului naţional unitar - însemna transformarea transilvănenilor şi bucovinenilor încorporaţi în armatele austro-ungare în inamici. Paradoxal, învingerea lor aducea, teoretic vorbind, alipirea Transilvaniei, Banatului şi Bucovinei la România, integrarea lor în Regat.

Acceptarea dorinţei lui Carol I, de a fi alături de Puterile Centrale, motivată sentimental de glasul sângelui dinastic şi cavalereşte de existenţa unui mai vechi tratat încheiat cu Germania, i-ar fi adus pe toţi militarii români de dincoace şi de dincolo de Carpaţi în aceeaşi tabără, situaţie în care cauza unirii ar fi fost pierdută. În caz de câştigare a războiului s-ar fi păstrat situaţia moştenită de istorie, probabil într-o formulă modernizată. Dacă s-ar fi pierdut, românii n-ar fi avut îndreptăţirea şi forţa necesară pentru a cere un stat unitar.

După o apreciere statistică a ASTRA, în armata austro-ungară ar fi fost încorporaţi 489.544 de combatanţi, pe tot parcursul războiului.

Vasile Barbu, căpitan şi apoi maior în timpul războiului, ne-a lăsat în manuscris, un calcul statistic făcut pe cercurile de recrutare, estimând că în cele 912 batalioane româneşti trimise pe front, au fost în jur de 650 000 de soldaţi, subofiţeri şi ofiţeri.

Nu ştim câţi români din Basarabia erau încorporaţi în unităţile combatante ruseşti şi luptau împotriva Puterilor centrale, încă dinainte de intrarea României în război, în 1916. Teoretic, românii basarabeni erau puşi să lupte împotriva românilor ardeleni şi bucovineni, ceea ce din punct de vedere uman ar fi fost o barbarie, iar din punct de vedere strategic, o eroare. Ca urmare Austro-Ungaria a căutat pe cât posibil să evite această situaţie, trimiţând trupele româneşti în alte zone ale forntului. Se prevenea astfel dezertarea, fraternizarea, eşecul acţiunilor militare. Totuşi, operaţiunea nu a putut fi totală.

S-au constatat multe dezertări la inamic şi fraternizări pe linia frontului, chiar şi în aceste condiţii. Aceştia şi mulţi dintre prizonierii de război au format corpurile de voluntari în Rusia, Siberia, Italia, Franţa. Lor li „se adaugă miile de voluntari ardeleni înrolaţi în armata română [care] au completat şi întărit rândurile acesteia şi au sprijinit eforturile armatei române şi ale trupelor aliate pentru obţinerea victoriei.”

Declanşarea războiului a produs imediat o mobilizare masivă în tot imperiul Austro-Ungar. Nu avem date certe pe naţionalităţi, dar ne putem da seama de amploarea fenomentului prin câteva exemple punctuale. Conform unor liste nominale ale bărbaţilor români plecaţi pe front, pe toată perioada războiului, întocmite de preoţi din satul Ribiţa (Hunedoara), au fost mobilizaţi 74 de bărbaţi români din Ribicioara (18), Crişan (43), Cambele din Hunedoara, din Fratra, Sălaj (80).

Această ultimă localitate a devenit emblematică pentru contribuţia ei de sânge în cele două mari războaie şi pentru ideea de regenerare a naţiei. În al doilea război mondial a pierdut pe fronturile din Răsărit şi Apus acelaşi număr de bărbaţi, 80, ale căror nume sunt scrise pe Monumentul eroilor din comună. Conform reglementărilor, prezenţa în unitatea de destinaţie era limitată la 24 de ore de la primirea ordinului.

Intrarea Regatului în neutralitate, din motive de prudenţă şi din calculele privind şansele atingerii obiectivului de interes naţional, pe care le cunoaştem acum foarte bine, a asigurat Ungariei o relativă încredere în stabilitatea graniţei cu România. Măsurile preventive privind siguranţa imperiului au vizat mai mult o ridicare a gradului de supraveghere a comunităţilor româneşti, în special a fruntaşilor satelor şi oraşelor. Orice manifestare de naţionalism fiind aspru şi imediat sancţionată, ceea ce a dat prilejul la săvârşirea a numeroase abuzuri din partea autorităţilor.

Intrarea României în război, la 15 august 1916, a schimbat radical situaţia. Primele măsuri luate de guvernul de la Budapesta au fost: distrugerea clopotelor bisericilor şi mănăstirilor româneşti pentru a tăia astfel mijlocul cel mai rapid şi eficient de comunicare şi mobilizare-avertizare a comunităţilor româneşti. O altă măsură a fost realizarea centurii de siguranţă culturală de-a lungul

Generalul Constantin Coandă, reprezentantul Marelui Cartier General român pe lângă STAVKA

întregii granițe cu România. Toate şcolile confesionale româneşti ce funcționau pe cheltuiala obştească, în care se cultivau îndeobşte trei principii de rezistență națională: păstrarea limbii române, păstrarea credinței ortodoxe, cultivarea istoriei ca mijloc de menținere a ideii de unitate națională pe deasupra frontierelor, au fost naționalizate. Devenind şcoli de stat, limba şi cultura maghiară au devenit obligatorii.

O altă măsură de siguranță a fost arestarea fără niciun motiv juridic a preoților satelor şi oraşelor, a intelectualilor şi fruntaşilor satelor, şi trimiterea lor în închisorile deținuților politici şi a celor considerați cei mai periculoşi în exil la Şopron, şi în alte localități ungureşti de la granița actuală a Ungariei cu Austria. Condițiile de existență au fost unele de exterminare prin degradare fizică şi morală. Spre deosebire de lagărele staliniste din Siberia, exilații nu erau obligați să muncească. Dimpotrivă, le era interzis, considerându-se că munca i-ar fi ajutat să reziste mai bine condițiilor mizere ale exilului. Printre deținuți şi exilați s-au numărat şi ierarhi ortodocşi.

Măsura radicală a statului maghiar era târzie, însă, şi ca urmare nu şi-a produs efectul. Protopopii şi popii ortodocşi şi greco-catolici apucaseră să-şi facă menirea prin înființarea de numeroase şcoli confesionale şi ridicare de biserici noi în satele eparhiale. Dăm un singur exemplu ilustrativ: viitorul episcop al Armatei, Ioan Teculescu, protopop de Alba Iulia, a sprijinit direct şi a ajutat la ridicarea a circa 40 de biserici şi şcoli confesionale în aria sa de responsabilitate, până la izbucnirea războiului.

Acestea au educat tânăra generație în spirit național şi al unității neamului, iar predicile din biserici au întreținut spiritul românismului în rândul comunității româneşti.

Simțind şubrezenia imperiului şi apropierea clipei de grație pentru națiunea lor, soldații români din armatele imperiale erau pregătiți spiritual să facă orice pentru slăbirea imperiului. Aşa se explică numărul mare de dezertări, de prizonieri de război în statele puterilor aliate şi organizarea în batalioane de voluntari care să lupte în armatele Antantei.

Potrivit unor statistici, în august 1916, la intrarea României în război, exista un număr de aproximativ 150 000 de prizonieri români, numărul lor sporind, fireşte, după aceea, până la finele anului 1918.

Aflați dincolo de autoritatea imperiului, mulți prizonieri au cerut statelor pe teritoriul cărora se aflau să fie eliberați din lagăre şi să li se îngăduie să se organizeze în unități de voluntari (subunități/regimente) şi să fie trimişi în luptă împotriva Puterilor Centrale.

În 1916 ia ființă primul corp de voluntari în Rusia. Statul român nu s-a arătat prea interesat de aceste inițiative, probabil din cauza situației din țară, în condițiile retragerii armatei române şi a autorităților de stat spre Moldova. Nici Rusia țaristă nu-şi manifesta bunăvoința. Astfel, până la revoluția bolşevică, datorită ordinelor restrictive s-au putut aduna la Darnița aproape o mie de voluntari români, din care 220 ofițeri şi restul subofițeri şi soldați. Reticența Rusiei țariste față de organizarea şi angajarea pe front a voluntarilor ardeleni şi bucovineni era motivară de teama pentru soarta Basarabiei. Aceşti voluntari reprezentau un stimul pentru alimentarea ideii de România Mare.

La şapte luni după intrarea României în război, autoritățile române intervin pe lângă cele ruseşti şi se poate forma prima unitate de voluntari. Se înțelege de la sine că înainte de 15 august 1916 nu se putea interveni, România fiind oprită de statutul său de neutralitate, dar în loc să fie pregătită pentru integrare şi trimitere pe front, generalul rus din zonă, von Eiche - de etnie germană - îi tratează ca prizonieri de război, nu ca pe ofițeri şi soldați cu statut militar activ.

Ofițerii români încep să se organizeze singuri şi la 9 decembrie 1916 adoptă un statut prin care ia ființă un Comitet Executiv, sub preşedinția lui Victor Deleu. Comitetul adresează Legației Române din Petrograd un memoriu prin care cere urgentarea recrutării de voluntari, iar ataşatul militar român răspunde că „guvernul regal român, în înțelegere cu guvernul imperial, este pe cale a lua dispozițiile necesare pentru a reglementa situația...“ Înțelegerea se produce însă abia în primăvară, în timp ce la Darnița, lângă Kiev, voluntarii români nu mai au răbdare. Recrutarea şi organizarea voluntarilor sunt puse sub comanda directă a generalului

Coandă, ataşat al Marelui Cartier General Român pe lângă Marele Cartier General Rus. Rusia aprobă un număr de 30 000 de voluntari, prin ministrul său de război, dar şeful Marelui Stat Major rus permite recrutarea doar a 5000 de voluntari, şi numai în regiunea Moscova, unde numărul nu putea fi atins.

Colonelul Pietraru, trimis special al guvernului român pentru a se ocupa de organizarea voluntarilor, arată, într-un raport, greutățile întâmpinate la recrutarea acestora dintre prizonierii de război: „Reaua voință a autorităților militare şi civile ruse; Opoziția patronilor fabricilor şi proprietarilor de moşii, asupra cărora nu au influență nici autoritățile bine intenționate, din cauza anarhiei sociale; Amenințările de tot felul ale prizonierilor nemți şi unguri; Amenințările soldaților ruşi, care vedeau în recrutarea de voluntari o prelungire a războiului.”

Pentru prizonierii ardeleni şi bucovineni era cât se poate de clar că imperiul se destramă şi națiunile componente sunt pe cale de a-şi cuceri drepturile, în esență o existență statală proprie de tip democratic. Acest lucru, argumentat cu multe exemple de abuzuri comise de autorități împotriva românilor, de sacrificii istorice pentru drepturi egale, este dezvoltat în lungul memoriu manifest al voluntarilor din Darnița, adresat autorităților democratice ruse. Se spera a se atinge coaraa sensibilă a democrației, care se credea că guvernează convulsiile sociale din Rusia. Ei nu se sfiau să afirme că doresc să se pună în slujba României, integrați în Armata Regală, pentru a servi ca jertfă în atingerea idealului de a uni tot poporul, teritoriul românesc într-un stat unic, liber şi independent.

Cu toate greutățile, primul eşalon de voluntari este organizat şi cuprinde 116 ofițeri şi 1200 de soldați care pleacă spre țară cu un tren special. Sunt primiți cu entuziasm, în Piața Unirii din Iaşi, pe data de 8 iunie 1917, capitala interimară a României. Istoricul Ştefan Pascu notează că atmosfera era atât de unică şi înălțătoare, încât crea impresia că Transilvania este cea care a cuprins România, după relatarea lui Saint-Aulaire, ministrul Franței în România. Ceremonia oficială de primire are loc în cazarma Regimentului 5 Vânători din Copou, în prezența familiei regale, a guvernului, parlamentarilor şi corpului diplomatic.

Un voluntar originar din Hunedoara relata la aniversarea evenimentului, în 1937, că Regina Maria plângea, copleşită de emoție. În discursul său, Regele Ferdinand a afirmat că îi primeşte cu „dragoste şi cu încredere ca pe primii soli ai unirii neamului.“

Unitatea şi-a luat numele de „Alba Iulia“ şi a depus jurământul în fața regelui Ferdinand şi a mitropolitului Pimen al Moldovei, care a citit textul scurt al Jurământului şi trupa a repetat după el. Trupa a defilat cântând un marş al ei, uitat de mult de istoria muzicii, pe care l-a descoperit muzeografa Valeria Bălescu de la Muzeul Militar Național şi l-a publicat într-un album dedicat evenimentului.

Timp de două săptămâni după aceea au sosit în Moldova, pentru a lupta pentru România, alți 11 000 de voluntari. Se apreciază că numărul total al voluntarilor din monarhia austro-ungară s-ar ridica la circa 30 000 de oameni, care au completat efectivele armatelor din țările aliate României.

Corpul voluntarilor din Moldova, comandat de colonelul Marcel Olteanu, avea la 28 noiembrie 1917, când s-a înființat la Hârlău „Comandamentul Voluntarilor Români”, în componența sa Regimentul 1 „Turda”, Regimentul

Victor Deleu

2 „Alba Iulia“ şi Regimentul de marş „Avram Iancu”.

În luptele de la Mărăşeşti au participat, integrați în Divizia 2, 1981 de voluntari: 31 dintre ei au căzut eroic pe câmpul de luptă, alți 453 au fost răniți. Au fost decorați 129 de voluntari.

Voluntarii din primele două regimente amintite mai sus au participat la dezarmarea trupelor ruseşti din Moldova, care o luaseră razna, din cauza anarhiei induse de starea revoluționară, iar un batalion a angajat, în Basarabia, acțiuni de luptă împotriva bolşevicilor.

Voluntarii transilvăneni şi bucovineni au fost răspândiți în cele mai neaşteptate locuri, ca prizonieri de război, până şi în îndepărtatul Vladivostok. Peste tot au încercat să se organizeze în corpuri de voluntari, însă revoluția din noiembrie nu a adus cu ea şi o atitudine pozitivă față de aceste inițiative. Pe de o parte, era teama de continuarea războiului imperialist, prin această împrospătare de forțe, pe de altă parte, era şi presiunea Puterilor Centrale, care pretindeau, în baza păcii de la Brest-Litovsk, ca Rusia Sovietică să-i dezarmeze şi să-i predea învingătorilor pe

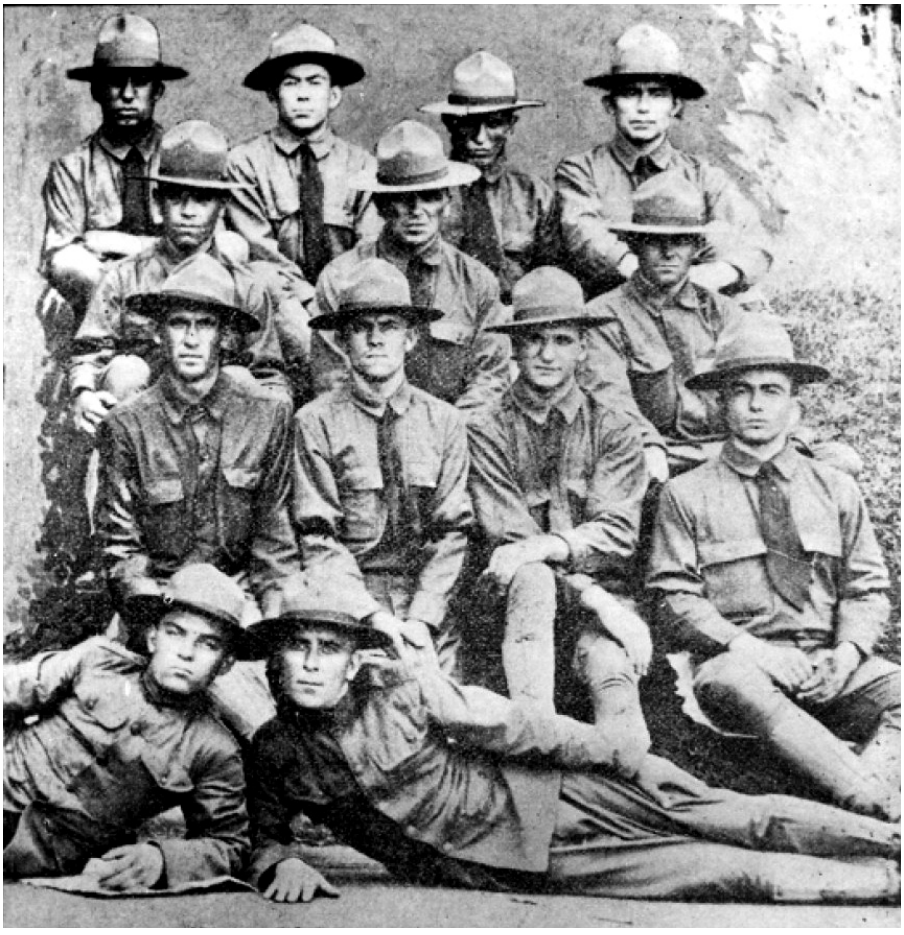

Voluntari români din Youngstown în Armata Americană

toți voluntarii: slavi şi români. Situația era cu atât mai grea cu cât germanii ocupaseră Ucraina şi, la 1 martie 1918, Kievul.

Voluntarii au migrat spre răsărit încercând să se organizeze şi să facă noi recrutări în Kazan, Saratov, Simbirsk, Țarîțin, Astrahan, Samara. Erau însă multe pericole de natură să afecteze intenția nobilă de a sprijini cu orice preş constituirea statului unitar român. Ostilitatea rusească era prezentă şi se manifesta până la arestarea unor ofițeri, căreia i se adăuga şi pericolul contaminării de bolşevism. Unii ofițeri căutau să-i organizeze pe voluntari după principiile armatei roşii, ceea ce contravenea concepției româneşti şi inducea o alterare a corpului ofițerilor.

Guvernul român, angajat încă în ostilități, era obligat la prudență față de imprevizibila situație politico-militară şi socială din Rusia, devenită un stat al numultumiților şi extremismelor. Mai cu seamă că tezaurul României se afla acolo şi țara dorea firesc să-l recupereze din această custodie nesigură.

În toate țările aliate, românii din imperiu căzuți prizonieri au încercat şi au reuşit în cele mai multe cazuri să formeze unități de voluntari, cerând să fie integrați în armatele respective şi să fie trimişi pe front. În Italia se formează o legiune de voluntari la Padova, în iulie 1918, guvernul italina aprobând oficial aceste inițiative în luna august acelaşi an. În Franța, pe 28 octombrie 1918, prin Decretul preşedintelui Republicii, e recunoscută formarea Legiunii Române. Chiar şi în Statele Unite, românii încearcă să formeze un corp de voluntari şi înrolarea acestora în armata americană.

În urma tratatului preliminar de pace din 5 martie 1918, România, obligată de Puterile Centrale, a desființat Corpul Voluntarilor, demobilizând aproape 20000 de voluntari. Au fost reținuți ofițerii voluntari încadrați în unitățile armatei române.

În toamna lui 1918, situația din Transilvania fiind foarte instabilă, iar guvernul lui Bela Khun devenind o amenințare pentru desprinderea Transilvaniei şi unirea ei cu România, Corpul voluntarilor transilvăneni şi bucovineni se reînființează. Era în cadrul celei de-a doua moblizări a armatei române. La 3 decembrie 1918, voluntarii transilvăneni sunt puşi la dispoziția Consiliului Dirigent, cu recomandarea de a fi trimişi la vatră. Ei constituiau din acest moment rezerva din care, la nevoie, se pot înființa noi unități. În acest scop, pe lângă Consiliul Dirigent se înființează „Serviciul voluntarilor transilvăneni". Dintre ei se vor forma gărzile naționale şi unii vor intra în structurile aparatului de stat.

O concluzie care se poate desprinde în urma acestui demers este că efortul de realizare a marii uniri a aparținut tuturor românilor, iar transilvănenii, basarabenii şi bucovinenii aflați în armatele imperiului habsburgic au făcut tot posibilul să ajute la efortul de război pentru învingerea Puterilor Centrale şi destrămarea colosului politic devenit anacronic.

Oprimați sute de ani şi afundați artificial într-o stare de inferioritate, ardelenii au simțit cu întreaga lor ființă că a sosit momentul prielnic pentru a se elibera, a ieşi la lumină ca oameni liberi şi drepți, capabili să-şi făurească singuri soarta. ■

Aşteptându-l pe Tata...

Olga MOŞOIU,
învățătoare, fiica eroului învățător Mosoia N. Vasile, mort la doar 30 de ani, la cota 102 Ucraina.

Închin aceste rânduri tatălui meu, învățătorul Mosoia N. Vasile, eroul din familia mea.

S-a născut la 12 decembrie 1910, în comuna Văleni-Podgoria, județul Argeş, din părinții Nicolae şi Ioana Mosoia. A avut doi frați: Gheorghe şi Maria. A terminat şcoala primară în comuna natală şi cursurile Şcolii Normale de Învățători din Piteşti. După obținerea Diplomei de absolvire, a fost repartizat ca învățător în localitatea Căscioarele, Vlaşca. Tânărul învățător a mers la un bal organizat la Ateneul din Voineşti, comuna Lereşti, județul Muscel. Acolo a cunoscut-o pe frumoasa musceleancă Elena Onofre Năftănăilă, care a fost aleasă „Regina Balului“ pe județul Muscel. În 1937, cei doi se căsătoresc. Tânăra soție îi dăruieşte două fetițe: Gloria şi Olga. Erau o familie împlinită, fericită, binecuvântată de Dumnezeu. Această fericire nu avea să dureze mult. În 1939 flăcările războiului amenință Europa. La 1 septembrie, Germania atacă Polonia; două zile mai târziu, Anglia şi Franța declară război Germaniei. Primejdia se apropie şi de granițele României. Sunt chemate sub arme noi contingente. Astfel, alături de mii de tineri, a fost încorporat şi tatăl meu, soldatul Mosoia N. Vasile, în Regimentul 4 Dorobanți Infanterie „Argeş”.

În 1940, Regimentul participă la manevrele regale. Din locurile unde se afla, tata îi trimitea mamei scrisori la Voineşti-Lereşti. La 18 mai 1940 o anunță că Regimentul 4 s-a mutat în județul Fălciu, în comuna Ghermăneşti, pe malul drept al Prutului, la nord de oraşul Huşi, la o depărtare de 30 km. „Cum o duc, din toate punctele de vedere, masă, dormit etc., expresia feței mele îşi va spune toate amănuntele şi greutățile pe care le întâmpin, atunci când Bunul Dumnezeu, cu voia Sa, va face să-mi văd odată pe cei dragi...“

Pentru rezultatele obținute la manevrele regale, Regimentul 4 este citat prin ordin de zi de către comandant, colonelul Vasile Georgescu: „Peste tot ați fost la înălțimea vremurilor. Elanul cu care ați răspuns chemării Patriei, munca depusă zi de zi la instrucție, trageri şi aplicații în teren, purtarea voastră civilizată prin satele în care ați locuit, respectul față de avutul cetățeanului român şi grija pentru averea Statului încredințată vouă, toate acestea m-au mulțumit şi mi-ați dovedit că sunteți urmaşii demni ai înaintaşilor voştri din 1916-1919, care au atârnat de drapelul Regimentului nostru marea decorație „Mihai Viteazul”. Mi-ați dovedit, iubiți ostaşi ai Regimentului 4 Dorobanți, că țara şi frontul se pot rezima pe voi cu toată încrederea”.

Citesc cu emoție scrisorile tatei, păstrate cu sfințenie în familie. La 13 iulie 1940, tata ne trimite o carte poştală din care răzbate îngrijorarea lui şi dorul de casă: „V-am scris scrisori peste scrisori, în speranța că din toate poate una va sosi la destinație. Imediat, te rog, ce vei primi această scrisoare, să-mi comunici pe adresa de pe verso, fiind atentă la numărul poştal militar, ce s-a schimbat cu nr. 49. Scumpii mei, datorită evenimentelor ce s-au scurs şi sunt, îmi închipui că sunteți foarte îngrijorați de soarta mea. Mult mi-e dor de voi. Veşnic mă gândesc la tine, dragă Lenuța, şi la

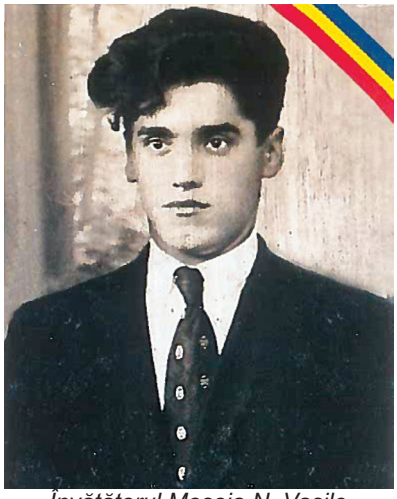

Învățătorul Mosoia N. Vasile

Elena şi Vasile, la nunta lor, în anul 1937.

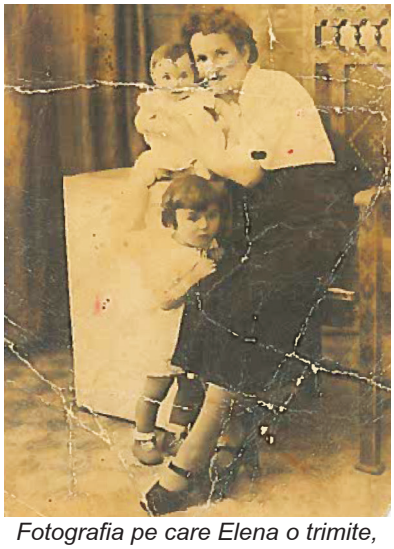

Fotografia pe care Elena o trimite, pe front, soțului ei.

Monumentul Eroilor de lângă Ateneul Voineşti, Muscel

Frumoasa Musceleancă

scumpele noastre odoare, precum şi la iubiții noştri părinți. Te rog fotografiază fetițele şi trimite-mi şi mie una, precum şi pe a ta, împreună cu cruciulița de la Sfântul Munte Athos, într-un plic închis."

Pentru România, războiul nu începuse încă. Dar se simțea tot mai amenințător. Când tata ne-a trimis cartea poştală militară, Basarabia, partea de nord a Bucovinei şi ținutul Herța erau deja ocupate de trupele sovietice. Şi a venit şi ziua de 22 iunie 1941, când generalul Ion Antonescu a dat celebrul ordin: „Ostaşi, vă ordin, treceți Prutul!... Reîmpliniți în trupul țării glia străbună a Basarabiei şi codrii voievodali ai Bucovinei...". La acest ordin, alături de mii de ostaşi trece Prutul şi soldatul Mosoia N. Vasile, care luptă cu toată dăruirea pentru eliberarea pământului țării şi dezrobirea fraților din Basarabia. Într-una din aceste lupte, la Cota 102 Ucraina, aşa cum se arată în un obuz i-a retezat ambele picioare. Un tanc inamic venea direct spre tata. Văzând pericolul, un camarad s-a repezit să-l tragă din fața morții. Dar tata i-a strigat cu ultimele puteri: „Fugi, salvează-te tu, eu, oricum sunt sortit pieirii". Mai târziu, ostaşul acela avea să-i povestească mamei cum, neputincios şi îngrozit, a fugit din fața tancului inamic, care, probabil, a trecut în viteză peste trupul soldatului Mosoia N. Vasile, amestecându-l cu pământul răvăşit...

Aşa a murit tata. S-a jertfit pentru țara lui. În Foaia matricolă a soldatului Mosoia Vasile, aflată la Arhivele Militare Piteşti, scrie: „14 august 1941. Rănit în luptele de la Cota 102 Ucraina. Ordin de zi nr. 650/1941. Conferit Medalia „Bărbăție şi Credință" cu spade, clasa a III-a. Ord. 81/1941." Următoarea şi ultima consemnare: „Şters din controale fiind dispărut în luptele dela Cota 102 Ucraina unde a fost rănit. Ord. M.St.Major nr. 109900/1943. Ordin de zi nr. 1803/943".

Copilă fiind, îmi amintesc cum, de Ziua Eroilor, stăteam alături de mama şi de alte mame, tinere văduve de război, îmbrăcate în doliu, în fața Monumentului Eroilor de lângă Ateneul Voineşti. Pe obrajii lor curgeau lacrimi...

Mama mea, frumoasa musceleancă, văduvă de război la numai 27 de ani, nu s-a recăsătorit niciodată. Ca să nu aibă fetițele ei tată vitreg! A plecat la Domnul, la doar 54 de ani, răpusă de o boală de inimă, urmare a greutăților vieții. Cele două fetițe, Gloria şi Olga, cu ajutorul Bunului Părinte şi al mamei, au învățat şi şi-au rostuit viața. Gloria a devenit o bună familistă şi o gospodină desăvârşită. Eu, Olga, am păşit pe urmele tatălui meu, învățătorul şi eroul Mosoia N. Vasile, devenind învățătoare. Reperele didactice ale vieții mele sunt: credința în Dumnezeu, dragostea pentru familie, copii şi iubitorii de pace. Împreună cu soțul meu, ing. Moşoiu Ion, şi cu ajutorul lui Dumnezeu, am crescut şi am dat țării trei copii: Nicoleta, învățătoare, Florentin, inginer constructor, Bodgan, economist. I-am crescut în Cultul iubirii de Țară, Neam, Ortodoxie, cât şi în spiritul muncii naționale. Suntem datori să ne creştem urmaşii în spiritul iubirii de Țară, de înaintaşii şi Eroii care ne-au lăsat moştenire acest pământ şi, prin munca şi iubirea noastră, noi, „Prin noi înşine!", să contribuim la apărarea şi înflorirea României. Parafrazând deviza boierilor iubitori de țară din familia Ion C. Brătianu, din Ştefăneşti-Argeş: Pe drapelul nostru stă scrisă mândra deviză „Prin noi înşine!", deci alarmă la drapel: „Prin noi înşine să dăm poporului Pâine, Instrucție şi Justiție!„. Doamne-Ajută! ■

Cărțile distinse cu Premiul „Comandor Virgil Alexandru Dragalina”, ediția a III-a, 2016

Rubrică realizată de general de brigadă (r) Grigore Buciu

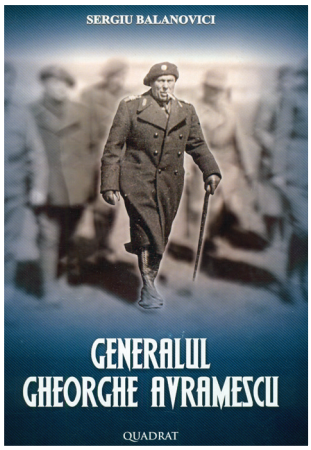

Sergiu Balanovici, *Generalul Gheorghe Avramescu*, Editura Quadrat, Botoşani, 2016

Figura generalului Gheorghe Avramescu a fost una emblematică pentru armata română interbelică şi una foarte proeminentă pentru societate, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

Acest militar de excepţie, după cum rezultă din aprecierile superiorilor lui care îi întocmeau notările de serviciu anuale, menţionate frecvent în lucrarea de faţă, a fost participant la luptele de apărare a ţării, în ambele războaie mondiale.

Generalul Gheorghe Avramescu era comandantul Armatei a IV-a române, conducând trupele pe frontul din Cehoslovacia, marile unităţi române fiind dispersate printre cele ale Armatei Roşii, conform condiţiilor impuse de sovietici.

Întoarcerea armelor fără nicio garanţie din partea aliaţilor a pus România în situaţia de ţară ocupată şi tratată ca atare până la semnarea armistiţiului în 12 septembrie 1944. Ofiţerimea a încercat din răsputeri să-şi joace rolul de alianţă cu trupele sovietice, făcând fără îndoială eforturi să-şi învingă reticenţele şi indignarea pentru modul cum erau trataţi în relaţia cu corpul de comandă sovietic. Dincolo de aceasta, abuzurile armatei sovietice faţă de populaţia civilă, faţă de unităţile din Moldova care au fost duse in corpore peste Prut şi luate în prizonierat, fenomen care s-a produs, în mai mică proporţie, şi în Transilvania, după cum rezultă din multele mărturii ale celor întorşi din lagăre, nu erau de natură să cultive în mintea militarilor români încrederea în noul lor aliat.

Generalul Avramescu se întorsese de pe frontul din răsărit cu o aură eroică, comportamentul lui ireproşabil pe câmpul de luptă fiind recunoscut şi de generalii sovietici, alături de care a luptat, după 23 august 1944, în campania antihitleristă. Cât despre pregătirea lui militară, experienţa de comandă, de strateg, de conducător de oameni excelent, dârzenia şi determinarea de a duce la bun sfârşit îndatoririle şi misiunile încredinţate, nu sunt decât aprecieri la superlativ. Chiar şi din partea generalilor ruşi cu care coopera, a celor care îi supravegheau acţiunile în permanenţă. Cu toate acestea, generalul ajuns la apogeul carierei, mai avea câteva luni până la pensionare, a fost arestat de sovietici sub acuzaţia de trădare şi pe 3 martie 1945 şi-a pierdut viaţa într-un mod cel puţin discutabil (împuşcat în cap), în timpul unui raid al aviaţiei germane, singurul dintre cei aflaţi în maşina care-l ducea spre Budapesta. Soţia, care-l însoţea pe front, a fost dusă la Moscova şi apoi în lagăre de muncă forţată până în anul 1956. O fiică i s-a sinucis, imediat după arestare.

Despre general s-a scris câte ceva, după 1966, cu precauţie şi legendar, figura lui fiind compromisă de propaganda stalinistă, stimulată de comisarii sovietici pe tot parcursul transformării armatei regale într-o armată populară, în care dosarul originii sociale şi de loialitate partinică prima. În general, Campania din Răsărit a fost ocultată, iar prin anii ‘80, când a fost o oarecare deschidere, totul se făcea cu precauţie, pentru a nu fi deranjată Moscova. După 1990, campania din vest a început să fie tratată periferic, iar cea din răsărit abordată cu toate forţele şi uneori cu aprecieri discutabile, din cauza exceselor.

În acest context, figura generalului Gheorghe Avramescu a devenit un subiect de interes. În cartea de faţă, excelent scrisă, cu o bază documentară amplă, provenită din arhive, lucrări generale şi de specialitate, studii, articole, memorialistică, biografia sa este tratată pe larg.

Toate aceste surse, studiate de autor cu minuţiozitate, l-au ajutat să surprindă veridic evoluţia generalului şi să descrie episoade semnificative din viaţa lui, încadrându-l în epocă şi în contextul în care a trăit. Astfel, avem nu simpla biografie a unui om, ci şi a unei epoci, în ansamblu, care l-a influenţat decisiv şi i-a produs, în cele din urmă, moartea. Urmărindu-i evoluţia în carieră şi în campaniile de luptă, Sergiu Balanovici trece în revistă o întreagă istorie a organismului militar românesc, oferindu-ne imaginea reală a modelării ofiţerului, care ajunge la vârf, la comanda unităţilor şi marilor unităţi, respectiv la gradul de general, numai în urma unor verificări profesionale foarte exigente. Aşa ne explicăm de ce generalii din acele vremuri puteau deveni fără dificultate înalţi demnitari civili ai statului, academicieni, diplomaţi etc.

Generalul Avramescu a fost un militar guvernat de demnitate şi onoare, extrem de ataşat de armata în acţiune, de subordonaţi, indiferent de grad, cu sentimente patriotice profunde, exprimate prin gesturi simple şi fapte memorabile.

Moartea lui a fost tratată în fel şi chip, neajungându-se nici în prezent la o concluzie certă. Din capitolul patru al cărţii, excelent scris, care tratează acest aspect, nu rezultă o concluzie certă despre căderea sa în dizgraţie, arestarea şi moartea. Sunt prezentate toate variantele. Dar, cu siguranţă, cititorul poate să-şi facă o părere, cred eu, aproape de adevăr. Generalul Gheorghe Avramescu a fost victima unei conjuncturi, pe care ruşii au exploatat-o cu abilitate şi fără rezerve, pentru a nu lăsa ca un personaj cu atâta credibilitate şi hotărâre să ajungă în guvernul României ce urma să se formeze, şi prin compromiterea lui pe front, în timpul luptelor, ca trădător (era comandant de armată) să compromită imaginea armatei române, în general. Acest lucru devenea un argument la îndemâna ruşilor, pe care evident şi l-au creat singuri, pentru a împiedica România de a obţine statutul de cobeligeranţă. Ce-a urmat după încheierea războiului se cunoaşte - jefuirea României sub acoperirea despăgubirilor de război şi impunerea modelului sovietic.

O carte de mare anvergură, realizată la superlativ, pentru care Sergiu Balanovici merită toate laudele. ■

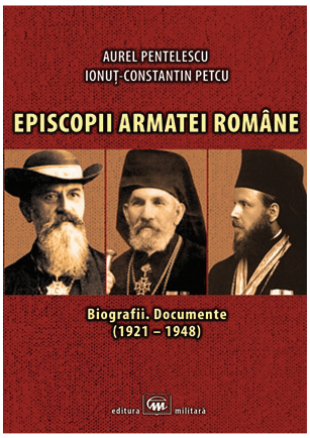

Aurel Pentelescu, Ionuţ-Constantin Petcu, *Episcopii Armatei Române. Biografii, documente (1921-1948)*, Editura militară, 2016

O carte interesantă despre introducerea şi funcţionarea clerului în armata română, după experienţa traumatizantă trăită în Primul Război Mondial.

Deşi sunt menţionate în istorie numele unor preoţi care s-au distins prin fapte de vitejie pe câmpurile de luptă - popa Soare, popa Tatu, popa Nan, armata română modernă nu a avut în structura sa un cler inclus. Abia în 1915, Sfântul Sinod, intuind că neutralitatea României nu va continua la nesfârşit, a avut iniţiativa înfiinţării Serviciului Religios al Armatei, condus de părintele profesor Constantin Nazarie. Activitatea pe front a preoţilor mobilizaţi în timpul războiului 1916-1919 a oferit suficiente argumente pentru susţinerea Legii privitoare la organizarea clerului militar în 1921.

Armata lui Cuza, construită după model francez, nu a avut preoţi în rândurile sale, dată fiind ostilitatea revoluţionarilor faţă de clerul catolic, dar într-o armată constituită din recruţi creştini aflată într-o situaţie de sacrificiu, durere şi moarte cum este războiul, prezenţa duhovnicului s-a impus de la sine.

Lucrarea celor doi autori are două părţi distincte. În prima se urmăreşte evoluţia serviciului religios în armată prin prisma biografiilor şi eforturilor de constituire ale celor trei episcopi ai armatei: Justinian Teculescu, Ioan Stroia şi Partenie Ciopron. În rândul lor este inclus, deşi nu a deţinut rang de episcop, şi profesorul preot Constantin Nazarie - precursorul instituţiei, care a asigurat asistenţa religioasă în timpul războiului.

Partea a doua a lucrării conţine documente transcrise din arhive, aproape în totalitate despre hirotonisirea în arhierie pentru Episcopia Militară a celor trei episcopi, foarte utilă pentru cititorul care doreşte să apeleze la documentul oficial pentru a-şi forma propria părere.

Cele patru biografii prezentate de-sine-stătător se bucură de un capitol în care există o prezentare generală a eforturilor bisericii Ungro-Vlahiei de nu a ne lăsa fără mângâierea credinţei trupele care alcătuiau tânăra armată, eforturi ce s-au îngemănat mai târziu cu cele ale unor minţi luminate din armată, care şi-au dat seama de importanţa unei structuri de-sine-stătătoare pentru nevoile duhovniceşti ale tânărului obligat de lege să-şi facă stagiul militar.

Doi dintre cei trei episcopi au părăsit Episcopia de la Alba Iulia, care funcţiona în Catedrala Încoronării sau a Întregirii neamului, pentru a deveni episcopi de Bălţi, în Basarabia, care trebuia stimulată să-şi aducă aminte că identitatea naţională şi credinţa ortodoxă sunt paginile unei singure foi.

Autorii pun în evidenţă şi figura protopopului dr. Vasile Saftu, cel dintâi numit inspector al clerului militar, care nu a apucat să fie hirotonisit arhiereu deoarece a murit în 1922.

O caracteristică a ierarhilor militari proveniţi din Ardeal este activitatea lor extraordinară, până la Marea Unire, de educaţie şi redeşteptare naţională în ariile lor de responsabilitate. Acest lucru sâcâitor şi periculos pentru politica ungurească a determinat autorităţile să-i aresteze imediat după intrarea României în război şi să-i exileze în domiciliu forţat, departe de hotarele Transilvaniei. Şcolile şi bisericile întemeiate de ei au fost centrele naţionale prin excelenţă care au pregătit de jos marea unire care avea să se petreacă în 1918.

Fără îndoială, figura cea mai proeminentă dintre episcopii militari rămâne cea a ierarhului Partenie Ciopron, care a avut timpul păstoririi în anii ultimului război mondial până în 1948, când prin lege episcopia militară a fost desfiinţată şi preoţii excluşi din armată. Începea o nouă perioadă, a armatei populare supuse educaţiei ateiste, ca latură principală a îndoctrinării ideologice.

În încheiere, putem spune că suntem în faţa unei lucrări valoroase despre marile figuri ale bisericii ortodoxe din armată, care au jucat un rol foarte important, după cum putem depista şi din ecourile memorialistice ale unor veterani de război, în susţinerea moralului şi în motivarea prin speranţă a sacrificiului pentru unitatea şi independenţa ţării. Textul este însoţit de un aparat ştiinţific bogat şi completat, aşa cum am spus, de o secţiune importantă de documente. ■

NOTĂ. În numărul viitor al revistei vom prezenta celelalte cărţi laureate ale premiilor „Dragalina“, ediţia a III-a, 2016.

Gl. bg. Petre Stoica, *Piramida nemuririi, Rânduri împotriva uitării eroilor neamului*, Societatea Scriitorilor Militari, Bucureşti, 2016.

Domnul general Petre Stoica nu-şi prezintă biografia în acest volum apărut anul trecut. Dacă ar fi făcut-o, titlul şi ilustraţia de pe copertă ar fi părut excesiv de preţioase. Autorul nu se autodefineşte, aşa cum ne-am obişnuit din lucrările memorialistice, nu vorbeşte despre sine, ci îşi prezintă faptele la modul impersonal, ale sale şi ale organizaţiei pe care a condus-o mulţi ani, zbătându-se între singurătate şi sărăcie. Dar cel care stăruie şi simte că are dreptate învinge.

Ideea în slujba căreia şi-a pus existenţa după ce vremurile s-au schimbat prin revoluţia din 1989 a fost păstrarea memoriei eroilor căzuţi pentru Patrie. A făcut-o prin puterea cuvintelor şi emoţiilor exprimate la evenimente ori în scris, în presă, şi mai ales prin conservarea semnelor de trecere a eroilor pe acest pământ al ţării lor.

Ca urmare, cartea de faţă este o culegere de materiale publicate, documente publice de analiză-radiografie a stării operelor comemorative de război şi a ceea ce s-a făcut pentru a bara distrugerea lor, intervenţii scrise către autorităţi pentru trezirea din amnezie şi luări de poziţie în apărarea cauzei eroilor.

Începând cu anul 1991, când a luat fiinţă Comitetul Naţional pentru Restaurarea şi Îngrijirea Monumentelor şi Cimitirelor Eroilor, Petre Stoica fiind în grupul de iniţiativă, scopul principal al activităţii sale şi a celor care i-au stat aproape a fost reînnodarea tradiţiilor privind Cultul Eroilor, care încetaseră în 1948, odată cu desfiinţarea Aşezământului Naţional „Regina Maria“ pentru Cultul Eroilor şi arhiva acestuia, considerată a conţine idei mistico-burgheze, a fost aruncată pe fereastră.

În cuvântul său despre generalul Petre Stoica, profesorul universitar dr. Nichita Adăniloaie, îi remarcă tenacitatea discretă şi forţa de muncă, în urma cărora se pot menţiona câteva realizări importante. În primul rând, însăşi reînfiinţarea organizaţiei, într-o

perioadă în care societatea nu prea ştia încotro să se îndrepte. Nevoia de identitate nedistorsionată a făcut posibilă reparaţia nedreptăţilor, prin aducerea la lumină a eroilor din Răsărit, prin restaurări şi construirea a zeci de obiective de gen, prin impunerea în circuitul public sub forma botezării unor staţii de cale ferată cu numele unor mari comandanţi: Constantin Prezan, Eremia Grigorescu, Nicolae Dăscălescu, Gheorghe Avramescu ş.a. Merită amintite restaurarea cimitirului cavaleriştilor de la Prunaru, din Primul Război Mondial, ridicarea bustului generalului Ioan Dragalina, în satul din Bărăgan care îi poartă numele. Cine s-ar fi gândit că peste ani Asociaţia Naţională Cultul Eroilor „Regina Maria“ va decerna, anual, Premiile Dragalina pentru literatură dedicată eroilor? Reînvierea revistei „România eroică”, după 58 de ani de tăcere, este un succes remarcabil, precum şi marea stăruinţă pe care a depus-o, insistând pe la toate uşile, pentru o lege care să reglementeze, în noile condiţii socio-politice, regimul mormintelor şi operelor comemorative de război.

Evident, am menţionat selectiv câteva vârfuri din multele lucrări pentru care Petre Stoica a nedormit multe nopţi. Cartea oferă mult mai mult şi este un foarte bun documentar despre creşterea Asociaţiei Naţionale Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Despre autorul cărţii se vorbeşte în cuvântul către cititori din preambulul lucării. Spicuim doar câteva date, necesare şi suficiente pentru a contura o schiţă de portret. După tată, se trage din părinţi ţărani de prin părţile Buzăului, iar după mamă din bunici germani ajunşi, după două sute de ani de românizare, pălărieri în Bucureşti. A făcut studii militare în Rusia Sovietică, trimis de armata populară, s-a căsătorit cu o ucraineancă, lucruri ce păreau normale atunci, dar care au devenit „nocive“ după încheierea perioadei Dej, şi mai ales după invadarea Cehoslovaciei în 1968. Sistemul considera că nu poate avea încredere patriotică în el. Ca urmare, nu a putut promova czn s.ar fi cuvenit pe funcţii importante de comandă, dar nici n-a fost îndepărtat din armată.

Noi am trăit mereu perversiuni ideologice. Faptul că a studiat la ruşi nu l-a făcut mai puţin român, ca dovadă stă întreaga lui activitate pe linia salvării cultului eroilor şi a promovării mândriei patriotice în rândul oamenilor. O acţiune dificilă, în condiţiile de harababură de tranziţie postrevoluţionară, când toţi se ocupau cu de toate şi mai de nimic. Problema promovării şi susţinerii eroismului de război apărea în ochii autorităţilor improvizate o pierdere de timp, un nou profit, o pacoste chiar, în calea celor ce voiau terenul cimitirelor de război pentru construcţii imobiliare, cavourile marilor generali - pentru propria glorie postumă, bronzul monumentelor de război - pentru comerţul ilegal cu fier vechi, pietrele de căpătâi - pentru transformarea eroilor români în eroi unguri, în ţinuturile scăpate parşiv de sub autoritatea statului naţional şi unitar ro mân.

În încheiere se cuvine să subliniem că generalul petre Stoica ne propune prin această carte interesantă şi utilă un remeber despre o asociaţie a cărei inimă a fost şi care a bătut şi bate încă, din postura de preşedinte de onoare, pentru eroii neamului românesc. Nu o istorie uscată birocratic şi plicticoa să, ci una vie, care pare a vorbi despre sine, vorbind însă despre eroi şi despre problemele lor postume.

Ce ne transmite generalul prin această culegere la care a trudit atâţia ani? „Smulgeţi ierburile rele, puneţi o floare şi udaţi-o cu o lacrimă, dacă o aveţi, şi nu-i uitaţi [pe eroi] că ei nu sunt ai lui Petre Stoica, ci ai noştri, ai tuturor, fiii lor încă rătăciţi.“ ■

O aniversare

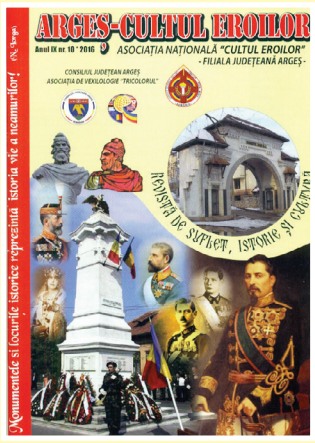

Revista noastră dragă „Argeş - Cultul Eroilor”, editată de Asociaţia Naţională ,,Cultul Eroilor-Regina Maria”, filiala judeţeană Argeş, a ajuns la numărul 10. Este un moment aniversar pentru întreaga filială, o clipă de bucurie pentru toţi cei care au făcut posibilă apariţia acesteia de la primul număr şi până astăzi.

Primul număr al revistei a apărut în 2008 şi a avut 39 de pagini, care s-au menţinut până în anul 2013, după care a crescut la 52 de pagini. Publicaţia se tipăreşte în 3000 de exemplare şi se distribuie, gratuit, în instituţiile de cultură şi în reţeaua şcolară din judeţul Argeş, cu sprijinul Asociaţiei de Vexilologie „Tricolorul“ şi al Fundaţiei „Petre Ionescu Muscel“ Domneşti-Argeş. Primul colectiv de redacţie a fost format din: gl. bg.(rtg.) Marius Balaban (01.08.1942-29.12.2014), preşedinte al filialei judeţene timp de 10 ani (2004-2014), membru fondator al revistei; istoric George Rotaru; ec. Ştefan Alexandrescu, primvicepreşedinte al filialei, iar din luna martie 2015 până astăzi preşedinte al acesteia; prof. George Baciu; prof. Ion Hiru; prof. drd. Constantin Vărăşcanu, redactor şef; istoric Cornelia Ghinea; prof. Ecaterina Popescu; prof. Luminiţa Dogioiu; prof. Nicoleta Voica, prof. Adrian Voica; prof. Gabriel Mielcescu şi prof. Viorel Drugău. În anul 2009 au apărut două numere, colegiul de redacţie mărindu-se cu alţi colaboratori valoroşi: lt.col.dr. Petrişor Florea, director adjunct; dr. Cornel Ţucă, redactor şef adjunct pentru documentare; cpt. av.(rtr.) Ion Bulacu, secretar de redacţie; prof. Cristian Ştefan; prof. Cristina Predoiu; prof. Loredana Dascălu; ing. Vali Dumitrescu şi av. Cristi Florescu, redactori. Partea de grafică, fotografie şi editare a fost asigurată de ec. Ştefan Alexandrescu, ec. Adriana Balaban Arnăuţescu, Loredana Dascălu, prof. Florina Alexandrescu şi ing. Dan Ilie Arţăruş, consultanţi ştiinţifici fiind prof. univ dr. Petre Popa, prof. univ. dr. Vasile Novac, Cmd. dr. MarianMoşneagu, dr. Dan Ovidiu Pintilie, Drd. Filofteia Pally, dr. Octavian Mihail Sachelarie, Conf. univ. dr. Spiridon Cristocea, Lt. col. Georgel Duţă, prof. Vintilă Napoleon Purnichi şi istoric George Rotaru, la care s-au alăturat, începând cu anul 2010, prof. Olimpia Florea şi prof. Răzvan Rudi redactori, consultant ştiinţific prof. univ. dr. col.(r.) Gheorghe Nicolescu şi prof. Răzvan Rudi, redactori, în anul 2012 prof. Laurenţiu Zidaru şi lect. univ. dr. Cornel Popescu, redactori, în anul 2013 Loredana Dascălu şi Lucian Pârvulescu, la grafică, fotografie, editare şi corectură, iar în anul 2015 dr. Iulian Boţoghină, dr. Valentin Stoica şi dr. Victor Martin, redactori.

În anii următori, filiala a reuşit să tipărească doar câte un număr pe an, datorită lipsurilor financiare, revista apărând cu ajutorul unor sponsori generoşi, cărora le mulţumim şi pe această cale. Consider că această revistă a crescut ca un copil şi este sufletul filialei şi al iubitorilor de istorie locală, naţională şi universală.

Le urez tuturor celor care fac posibilă apariţia sa multă sănătate şi succes în activitate, iar revistei La mulţi ani! ■

Prof. Florin-Gabriel R|}OI,
membru al filialei Arge[
a Asocia]iei Na]ionale Cultul Eroilor,,Regina Maria”

Revistele filialelor noastre

La începutul acestui an ne-au sosit la redacție câteva dintre revistele editate de filialele județene ale asociației noastre. Toate au o temă comună: Centenarul Marelui Război. Este un efort comun pe care îl facem cu toții pentru a evoca în toată plenitudinea sa jertfa românilor pe câmpurile de luptă, pentru ca generațiile de astăzi şi de mâine să nu-şi uite înaintașii.

Semnalăm câteva titluri care să-l ajute pe cititor să-şi facă o imagine asupra fiecărei publicații.

Plăieşii, nr. 10/2016. Un secol de la Marele Război; Preoții bucovineni în timpul Primului Război Mondial, chipuri ale demnității şi suferinței pentru neam; Eroul din Mitocaşi-Suceava. Titoaie Vasile; „Istoria se scrie cu spada!"; „Vai, de ce nu sunt eu rege!"; Pelerinaj la Cimitirul de Onoare al ostaşilor români de la Țiganca, Republica Moldova; Veteranul George Curic din Bosanci; Scrisoarea istoricului Mircea Dogaru către James Pettit; Cultură în lăcaş de cult. Cinstirea Micii Uniri în biserică.

Eroii Neamului, nr. 1-2 (31-32) / 2017 (Iaşi). Eroii Neamului din cimitir...; „Eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârşitul veacului"; Anii '50. Cazul Zaharia Husarescu, fost inspector general al Siguranței din Basarabia; Alexandru Ioan Cuza în conştiința românilor; Profesorul Anatol Ciobanu, personalitate emblematică a lingvisticii din Republica Moldova; O sută de ani de la formarea „Sfatului Țării" din Basarabia; Omul sfințeşte locul. Sfântul Dosoftei al Moldovei; Ultima cortină...

Prahova eroică, nr. 1/2017. Regimentul 32 „Mircea" în campania anului 1916; Nicolae Iorga, simbolul unei generații; Jurnal din război. Ştefan Popescu-Filutză; Crucea Eroilor de pe muntele Caraima; Monumentul eroilor şi cenotaful din satul prahovean Meliceşti, comuna Telega; Misterul unui sat cu nume ancestral: Bătrâni; Trista soartă a prizonierilor români.

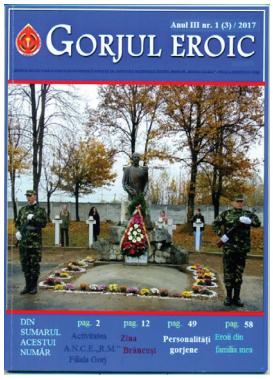

Gorjul eroic, nr. 1 (3) / 2017. Unirea Principatelor, piatră de temelie a statului național; ANCE „RM" Gorj a sărbătorit „Ziua Brâncuşi" la Tg. Jiu; Omagiu voevodului Mihai Viteazul, la Schela Gorjului; 99 de ani de la moartea eroinei Ecaterina Teodoroiu; Un secol de la bătălia de la Podul Jiului din 14 octombrie 1916; Centenarul Primului Război Mondial, omagiat şi în municipiul Târgu-Jiu; Personalități gorjene.

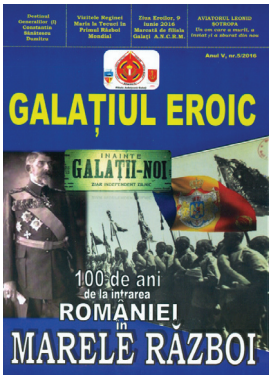

Galațiul eroic, nr. 5/2016. 100 de ani de la intrarea României în Marele Război; Unde e istoria Galațiului?; Vizitele reginei Maria la Tecuci în timpul Primului Război Mondial; Galațiul, între trădarea aliaților şi luptele grele; O evoluție a oraşului Galați?; Eroi şi personalități militare; Destinul generalilor; Drama generalului Nicolae Dăscălescu; Bătălia de la Cireşoaia; Aviatorul Leonid Şotropa (1919-1998); Generalul Eremia Grigorescu. Moştenirea istorică pe meleagurile Umbrăreştilor. ■

O rubrică realizată de colonel (r) Dumitru ROMAN

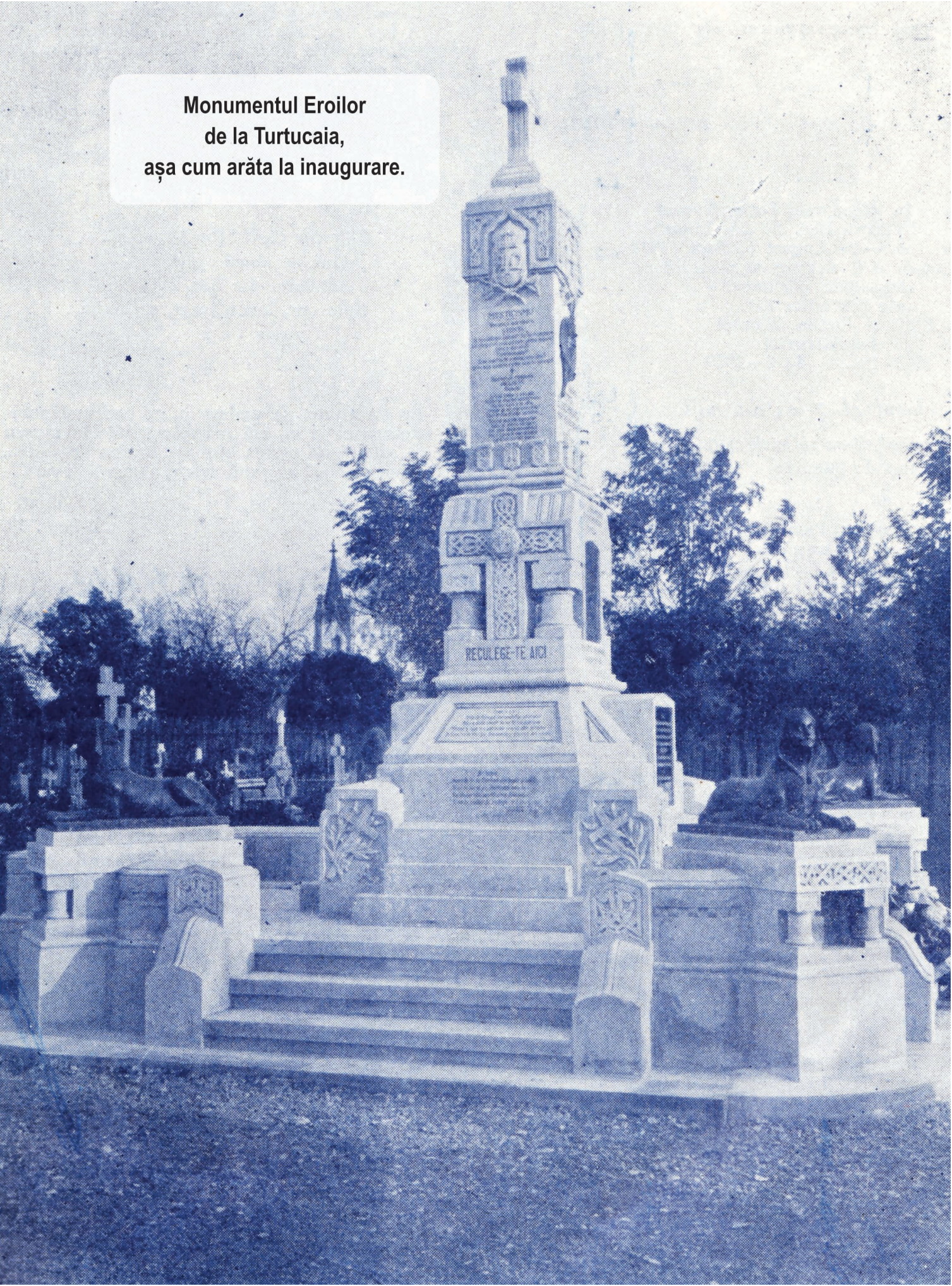

Monumentul Eroilor
de la Turtucaia,
așa cum arăta la inaugurare.

CENTENARUL MARELUI RAZBOI

S.O.S.
Monumentul Eroilor de la Turtucaia

Monumentul Eroilor de la Turtucaia a fost cea mai frumoasă operă comemorativă de război din Cimitirul Bellu Militar. Profanat de indivizi necunoscuţi, care au dislocat şi furat sfincşii din bronz care străjuiau în cele patru colţuri ale soclului, monumentul a ajuns într-o stare de ruinare avansată. Cineva - nu se ştie cine!? - a aplicat patru banderole tricolore pe stâlpii intermediari. Bună-credinţă sau batjocură?

Şi totuşi, acest monument este declarat „monument istoric“!!!

Sărbătoarea Centenarului Marelui Război este un prilej potrivit de a readuce această operă comemorativă de război la starea sa normală!